

פרישת ויצא

ויצא יעקב מבאר שבע. פירש"י ז"ל יליאת לדיק מן המקום עושה רושם פנה זיוה פנה הודה וכו'. ולכאורה למה מזכיר התורה דבר לער יכתוב רק ביאתו של הלדיק לאיזה מקום שהוא דבר טוב ובו יספר מדברים טובים ולא מזולתם ימדברי פורעניות ועוד באמת המסורה בידינו להגם שהלדיק הולך מהמקום נשאר רשימה וקדושה לעולם בזה המקום וגם אנחנו הגם שאין לנו מזמי הראות כל כך מ"מ מבחינים אנתנו דבר זה. אמנם באמת כוונת רש"י ז"ל ברוח הקודש ג"כ עד"ו וה"פ יליאת לדיק מהמקום עושה רושם היינו שרשימה נשאר באותו מקום וע"י הרשימה ההוא חזר תיחד השראת שכינה על אותו מקום וזהו פנה זיוה פנה הוא מלשון ויפן אחריו היינו שחזור הזיו והשראת הקדושה תמיד על אותו מקום ולזה יספר בו הכתוב לשבח. וזה לעומת זה עשה האלהים וכשם שבמקום ישיבת לדיק יש רושם קדושה כן במקום ישיבת לויס ורשעים יש רושם עומאה ובודאי כשיגיע אנו"כ לדיק לאותו מקום יכלכל דעתו שלא יכיל לומר על אותו מקום שום דברי תורה. והוא אומרים ז"ל (אבות פ"ג מ"ב) שנים שיושבין ואין ביניהם דברי תורה ה"ז מושב לויס שנא' ובמושב לויס לא ישב ולכאורה פתח בלשון רבים ואין ביניהם ד"ת ומחיים הרי זה לשון יחיד ועוד ליתני שנים שיושבין ואין אומרים דברי תורה מאי ואין ביניהם ועוד אמרו שנא' ובמושב לויס וכו' אין זה נתינת טעם אל הקודש ואינו מובן מאין למדו? ולפי הג"ל יובן שנים שיושבין ואין ביניהם ד"ת היינו שאינם יכולים לדבר ד"ת ולומר שום דבר א' מהתורה ואין מליאות ביניהם באמירת תורה וזה סימן בודאי שבמקום הזה ה' פ"א מושב לויס וזהו הרי זה מושב לויס שנא' ובמושב לויס עכ"ל. (ספר שפתי לדיקים פ' אמור. בשם הה"ק רי"מ זוקללה"ה) וסיים שם ובאמת לומר דברי תורה דבר גדול הוא כי בזה מתקנים ומכניסים הרהורי תשובה בלבבות בני אדם ע"י בט"ו בא"ח ס"י ר"ל ושם בהרבי ז"ל (*):

וה'

(*) עיי"ש עוד בשפתי לדיקים הג"ל וז"ל ועד"ו שמעתי בשם הה"ל ר' ברוך ז"ל נבג"מ פעם אחד נתאכסן בבית עשיר אחד מפירכס לטוב ושבת שם ולא ה' יכול לומר שם שום דברי תורה והבין שדר שם בודאי מכבד באותו בית איזה רשע ובדיק ומלאו כדבריו ז"ל ואמר הה"ל הג"ל באותו שבת דרך לער ותפלה זהו שיסד הזמר דרוש נ"י ואולמי וכו'. היינו ע"י נ"י שהוא המקום מלשון דירה הוא כמו אל נ"י קדשך וכו' עיי"ז נאלמתי דומיה מד"ת וזה ואולמי עכ"ל הקדוש:

ובס' רב ייבי על הה"לס מזמור ל"ו פסוק און יחשב על משכבו יתליב על דרך לא טוב רע לא ימאס. ג"ל בעזה"י דכתיב צפ' אחרי מות (קפי' י"ח) כמעשה ארץ מזרים אשר ישבתם בה לא תעשו וכמעשה ארץ כנען אשר אני מביא אתכם שמה לא תעשו וגו' פי' אור החיים ז"ל פי' הגם שישבתם במקום שאנשים בני זמנים ולא תמנע מכם בחינת החושב ללד ישבתכם ביניהם כל הזמן ההוא וכו'. אעפ"כ אנכי מזוה אתכם שתעמלנו לגלח החשק לבל תעשו כמעשיהם ואמר עוד וכמעשה ארץ כנען וגו' אשר אני מביא אתכם שמה פי' אעפ"י שאתם באים למקום אשר שם הרגיעה שירה של בחינת הרע הזה וגמולאת בחינת החושב מתעוררת אעפ"כ מחייב אני אתכם לבלתי עשות כמעשיהם וכו' עיי"ש גמאל שלפעמים המקום גורם לחטוא היינו כשארס שוכב על מקום שכבר חטא שם אדם ובא אדם זה ושכב על אותו מקום קרוב להיות שאותה הקליפה שברא הראשון כשחטא באותו מקום בניאוף או בהולאת זרע לבעלה נידים ואמר הקליפס

מחסיס

וה' זרעך כעפר הארץ. ופרלת ימה וקדמה עד כל משפחת האדמה ובזרעך הכלל שהעיקר שה' ה' זרם עמו מאד ושפל רוח דהיינו אפילו מנוות ומעש"ט שפועה לא יהיה נחשב בעיניו לכלום מלת זרעך לשון תולדות היינו ה' זלזול ומעש"ט כעפר הארץ לשון שפלות שדמה בעיניו שלא עשה שום מלוא כהוגן ופרלת ימה וקדמה וכו' שיסבר המבקר המבדיל שאינו מניח להמשיך טובה על הארץ ונברכו בך וכו' היינו ע"י ממשיך הבכרה

מחייאים את האדם השני ששוכב באותו מקום אבל מכל מקום לר"ך האדם להיות בעלמו כי לפי הרוב רואה אדם קרי מחמת שהרבה ציוס לכך בא לידי טומאת קרי בלילה כמ"ט ר"ל (ע"י ד"כ ע"ג) על פ' ונשמרת מכל דבר רע זהו פ' הפסוק און יחשוב על משכבו היינו שחושב מה שרואה קרי הוא בשביל משכבו שנעשה שם עבירה לכך בא לידי קרי יחשוב על דרך לא טוב היינו כמ"ט במס' שבעות דל"א ע"פ (יחזקאל קפ"י י"ח) ואשר לא טוב עשה בתוך עמו רב אמר זה הבא בהרשאה והפ' הוא שפוע חובות של אחרים בן הפ' כאן יתלב על דרך לא טוב שאומר מה שראה קרי הוא מחמת חובות אחרים שחטאו באותו מקום ממילא עבירה של קרי שנקרא רע לא ימאס ש'ומר שאינו חושב כי בא לו עבירה של קרי מחמת חובות אחרים אבל באמת לר"ך האדם לתלות בעלמו לעשות תשובה לשמור עלמו שלא יבוא לידי קרי עכ"ל :

ובס' רשפי אש (אות י') וז"ל בטה ד"ד ע"כ כל המתגאה כלינו עובד ע"ג ודוחק רגלי השכינה . כי איך יוכל להתגאות והלא מחויב לידע האיש בנפשו שלא קיים כה"ת כאשר צוה ה' ית' ודברתם בם ולא בדברים בטלים (יומא ד"ט ע"ב) והגיתו בו יומם ולילה (יהושע א') עכ"פ ל' מחשבה שלא יחשוב בשום דברי מה' בלי העולם רק בתורתו ועבודתו ית' וזו היא הפני שיחשוב שהש"י ממ"ה צוה ולא יעשה כראוי שאלע"כ יה' לדיק בעיניו . והלא אח"ל . (צ"ק ד"ג ע"א) כל האומר הקב"ה וותן הוא וכו' ולא יוכל להתגאות ולחשוב בעיניו עלמו לדיק . רק מי שיש בו ח"ו איזה כפירה בתורה"ק ובאומרו ח"ו שאינו מקפיד על ציווי . ולכן נחשב כעש"ג ח"ו וכנ"ל . ואם המלא ימלא איזה אש שיאמר בנפשו שקיים כד"ת בודאי יכיר גדולת הש"י וטובתו העודפת עליו כדכתיב (בראשית ד') גדול עוני מנשוא שע"י נשאת העון יכנע וישפיל יותר וכל עוד שיעבוד את הש"י ביותר יאוח עד עפר במריכות לב . על העבר איך מלאו לבו להרע ולמרות עיני כבודו ית' ולא יוכל להתגאות כלל . ואף מי שמקיים התורה בלא שום שכל כלל רק ח"ו מנות אכסים מלומדה מובטח ג"כ במאור שבה מחיירו למוטב (פתיחתא דליכא רבתי ס' ב') ובג"כ מחויב לידע שעכ"פ אינו לדיק . ואם יודע שאחרים בדורו גרועים ממנו אדרבא יאוח וישפיל יותר . כי מחויב האדם לומר בשבילי נברא העולם (סנהדרין דל"ב ע"א) ולעשות תשובה גדולה כ"כ עד שכל העולם ישבו בתשובה . מרן חב"ע ש"ט הק' זק"ל , אמר פ' הש"ס (תענית ד"ט) כל הזחלל ונענה ונתיגה מביא חרון אף לעולם ח"ו וק' העולם מה חטאו רק שבאמת אין להתגאות כלל כי מי שאמר לשמן וילדינו וכו' . רק הגאווה בא מולד העולם הגרועים ממנו לכן מביא ח"ו חרון אף לעולם ח"ו עכ"ל :

ובס' דברי אמת פ' חקת וז"ל והנה גדולה תשובה וסימן תשובה הגוי' שבא לאדם הכנעה על ידה כי הכנעה וענוה בא משורש תשובה כידוע קשר של חפילין משכ"כ המתעני' ובא להם ע"י גאווה אפי' לא בא ענו' והכנעה האין הוא תשובה גרידא וכשכבא הכנעה יכול להשיג בתורה כי חכמה מאין תמלא (איוב ה"א)

סליק פרשת ויצא

הברכה והטובה על המשפחות היינו על העולם ובזרעך ע"י המעש"ט הוא ממשיך ברכה לבאן כמ"ש לעיל וזה לזיון גואל אמן. (ס' תפארת לבי זאב בשם אביו הה"ק ר"י"ם זולללה"ה) :

פרשת וישלח

והוא עבר לפניהם וישלחו ארצה שבע פעמים עד גשתו עד אחיו וגו'. שמעתי מפי מחו"מ הרב בולגא קדישא מו"ה יחיאל ביכל זלה"ה מ"מ דק"ק זלאטשוב שאמר ז"ל על שהענין הוא כמו שמאלטו (בר' תנינא בר' דוסא) (*) כאשר ה' באותו בהמ"ד שה' שם קליפה בדמות נחש שה' לו שבע ראשים שטשה שבע השחתות וכל השחתות' אז נפל מהנחש הזה ראש והוא כי' השחתות' שטשה הוא נגד שבעה כחות הקליפה ולזה בכל פע' שהשחתות' ה' מכניע כח א' והוא כנודע (מגילה ד"ו). כי זה נגד זה עשה ה' וכשהו קם זה נופל ולזה אותו הזדיק כיון בכל השחתות' להמשיך ולהגביר כח א' מו' בתי' הקדושה ובה ה' מכניע כנגדו כח א' של הקליפה וכן הוא אין זה בשבע השחתות' שטשה יעקב ה' מכיון להמשיך ולהגביר כח א' מו' כחות הקדושה. אך הנה עשו שה' לידו בקדושה והוא אחיו של יעקב רק ע"י מעשיו לא עובי' ה' נמשך אל הקליפה וה' נאחזין בו כל ה' כחות של הקליפה, אבל כאשר יעקב השחתות' אותן שבע פעמים אז נחבטלו מאתו כל ה' כחות הקליפה ונשאר ברח"י שה' בחולדתו שהוא אחיו של יעקב וז"ש וישחתו ארצה שבע פעמים עד גשתו עד אחיו. אמנם זה לא היה רק לאותו שעה לבד כמ"ש וירץ לקראתו ויתבקרו וכו' אך חיקק בו ביום מזר לקדמותו וז"ש ביום ההוא נכס עשו לדרכו שטירה עכ"ד. פח"ת עכ"ל : (ס' דברי משה פ' וילא)

ר' צבי ואב זלה"ה מזכרו בס' תפארת לבי זאב כ' ח"ל הכלל התורה היא אינה ספורי מעשיות רק נלחיות ולריך להיות ענין מאוד ואז הוא רציו אלל הכריות וכשהוא אוהב אותם והמה אותו ואז הוא רציו אלל המקום כמ"ש בחרותם לדיקום שער הרזון ח"ל כשארם הזדיק רואה בבני אדם ובני אדם רואים בו גם המקום רואה גם שוגאיו משלימים אותו כמ"ש (משלי ט"ז) ברוות ה' דרכי אדם גם וכו' לכן כשארם רואה שיש לו שוגאיים לריך לפשפש במעשיו ויעשה תשובה ומלת תשובה היינו ששוב למקומו כי כשעשה עבירה נתן כח בקליפה עתה לריך להפוך ליתן כח בקדושה והוא ג"כ באשתו כשהיא לנגדו וזה פ' הפסוק והוא עבר לפניהם שגביו ובנותיו ה' לדיק' ודבוק' בשורש והוא ה' יוסר דבוק בשורש והטעם מתמת שראה שיש לו שוגא היינו עשו אחיו והתחיל לעשות תשובה ואז דבק עלמו בשורש יוסר מהם ומממת מה עשה תשובה מתמת שעשו ה' בעיניו לדיק גמור והיה לו שוגא וישחתו ארצה שבע פעמים כשנלרך לדבר עם עשו ולריך להשפיל עלמו שבע מדריגות שיוכל לדבר עם עשו. ואז כשחיקן מעשיו ע"י תשובה וירץ עשו לקראתו ונעשה לו אוהב נאמן אמן עכ"ל :

ויאמר לו אלהים שבך יעקב לא יקרא שבך עוד יעקב כי אם ישראל וגו'. שמעתי מהרב המגיד מו"ה יחיאל ביכל זלה"ה כי יעקב בתי' עוה"ז כמו אכילה ושתיה

(*) א"ת. נראה לז"ל רב אחא בר יעקב ופי' קידושין (רכ"ט ע"ב) שגראה שכן הוא גי' רש"י שם אמנם המעשה בר' תנינא בן דוסא ברכות (ל"ג ע"א) לא היה בשבעה ראשים יע"ש :

ושחיה ומשגל. והנה אף בזה יכולין לעבוד הבורא ית"ש ולהעלות לה' לבדו אך זה דווקא למי שהוא בגדלות השכל אזי יוכל לצוא ע"י מעשה הגשמיים ג"כ למדריגה גדולה ע"י שיעלה אותן אבל מי שהוא בקטנות הדעת אינו ביכולת לעבוד להבז"ה בהדברי גשמיים ולזיך להרחק יחירה מדברי גשמיים שלא יפול לטל ידן ממדרגתו וזהו שמך יעקב כשתראה שחיה נקרא בבחי' יעקב היינו לעבוד עבודת צורא אף בבחי' ארציות המכוונ' בשם יעקב לא יקרא שמך יעקב היינו לא תוכל לצוא למדריג' זו כי אם ישראל יהי' שמך היינו כשתהי' בגדלות המוחין בחכמה וע"י חכמה ברוך' אז תוכל לעבוד הבורא אף בדברי גשמיים יהי' נקרא בשם יעקב עכ"ל: *) (ס' מבשר לדק פ' ויקרא ודעת משה פ' מזרע):

ובס' מבשר לדק הנ"ל פ' פנחס כ' בזה"ל שמעתי בשם ה"מ מו"ה יחיאל מיכל זל"ה על פאוק לא יקרא שמך עוד וגו' ואבאר בקצרה. ידיע דיש שני מיני עבודות אחד בתורה ותפלה ויראת ה' ואחד אף בגשמיים והנה בתפלה לריכין ההחיל בתורה ועבודה ולכבוש בו ה"ה"ר כי אף בתורה ותפלה לריכין לחקור על יהי"ר שחיות לשום פני' ואז כאשר הוא תיקון זה ובא למדריג' בעבודות זו אז. רשאי לו להתחיל עבודת הבז"ה אף בבחי' ארציות המכוונ' לערב וחשך. והנה העבודות להבז"ה אף בהארציות נקרא יעקב ומדת העבודות בתורה ותפלה נקרא ישראל וזהו שמך יעקב כשתראה להיות נקרא בשם יעקב. ולעבוד הבז"ה אף בהארציות הנקרא יעקב לא יקרא שמך יעקב כ"א ישראל יהי' שמך היינו שתתקן היטב עבודתך בבחי' ישראל ותבא למדריגה גדולה אז יהי' לך התחלה בהעבודות הנק' יעקב ובזה יתורץ קו' על מה שקורין לישראל יעקב ואינו עובר (ע"י ברכות ד"ג פ"א) עכ"ל. (וכ"כ בשפת דליקים פ' וישלח):

ובס' אגרא דפרקא (אות ט"ז) וז"ל הרב הקדוש. המגיד בזה"ר מו"ה זל"ה אמר שבג' דברים

*) ובס' זכרון דברים מהה"ק ר' אלכסנדר זל"ל אחיו של הה"ק רבינו צבי הירש מזיטשוב זל"ה. כ' ח"ל עוד יש לפרש ע"פ הידוע לתימקת של בית רבן שבבבל דבר מאכל יש יגלוץ הקדושים ושמות מגולגלים הרבה וע"י שאדם אוכל ומתחזק כוחו לעבודת הבורא ועובד אח"כ עם אותו החיות שהי' במאכל את ה' יש עלי' לאותן גשמות הקדושים וזו שולחן דומה למזבח כלומר למזבח של מעלה שמיכאל עומד ומקריב עלי' גשמות ישראל כמובא בתוס' סוף מנחות בשם המדרש כן השולחן שאדם אוכל הוא מקריב גשמות ישראל להעלותם לאל אחד. ושמעתי ממורי הקדוש. בזה"ר י"א מלובלין זק"ל גי"ע מנ"כ שאמר שזהו כל אדם שלא יהי' ח"ו בגדר ירבעם בן נבט שחטא והחטיא את הרבים כי אדם אוכל באוכלי מאכלות אשר בו רבים מגשמות ישראל מגולגלים והולך אח"כ עם אותן החיות והגשמות הקדושים ומכניס לבורא מחטיא ג"כ אותן הגשמות שהי' במאכל ומדבקן בו להעלותם ואדרבה לא די שלא העלם אלא הוסיף חטא על חטאם הרי זה כמו ירבעם ב"ר עדיה שמעתי אומרים משמו הקדוש לזה עלה היעולה טרם ילך לאכול יפספס במעשיו ממה שעבר בכדי שיעלה אותן גשמות למקום טוב:

ובס' בית אהרן מהה"ק מקארלין בלקוטי' וז"ל בשם הרה"ק רש"ק זל"ה אז הוא קימט לים עסין אין מיא איז זיך מקרר פון תאות אכילה ווערט דאס גידעניקט גגול שלג: ובס' דרכי עולם (שביל י"ב אות י"א) וז"ל שמעתי מפה זדיק [ואח"כ מלאכי זאת בשם הרה"ק ר' דוד זל"ה מלעלב] שקודם אכילה זיך אדם להתפלל תפלה קצרה על ג' דברי' א' שהי' קשר ב' שלא יבוא לידי חולה ע"י האכילה קס"ה' לבריאת הגוף ג' שהי' תיקון לכשמה כידוע למצוי מדע:

דברים ה' מרחיק א"ע מעולם לא חימה א"ע אלל תגור בית החורף הזה מעלת הילה"ר (בזה ממשיך עלילות ר"ל) מעולם לא הטא א"ע אל המאכל רק יסב בקומה ישרה והמשיך המאכל בידו אל פיו (הדבר) האלו מוצגים למשכיל ע"פ אמת בכתבי מר"ן) מעולם לא חיך א"ע (הדבר) הזה שמיר מעולה לשמירת הדברית נ"ל):

ובחקרמה לם' נהיב מליטך להט"ק מקאמאראנא . ח"ל איז כשכבר נזדכך בזיכור רב וקדוש מנהיג עלמו בהרחבה להרחיב דעתו שלא יקטרג עליו הילך כי הדביקות והחיות אלהות ולב שמת מתפלה ותפילין הוא ממש חיים יקדושה ומות לסט"א וכדי שלא יקטרג עליו להפילו חלילה לריך כמה פעמים להרחיב דעתו בעיני עוה"ז שלא יתגבר עליו הפכו וכן התנהג רבינו הקדוש מוהר"ר ידואל מייכל מזלמאטיש שה' מלבושו מלבושי מלכות והכנת סעודתו בכל יום כסעודת המלך ולא נהנה אלא ראות עיניו וחמר עליו רבינו הקדוש מוהר"ר ארימלך כשהוא לובש המלבוש לתפלה ומחבר הקרסים של לבוש ממשיך שפע למעלה לשמיים אלק כיתות מלאכים והוא חיותם וה' לריך שמירה בכל עת שלא יאל נפשו מגדל חור הדביקות ופעם אחד שאל אותו פרומיר נער מפני מה הוא מתעבה כל כך בהרחבה והשיב לו בהפסדות שלריך להרחיב דעתו לעבודת הש"ת עכ"ל:

ובם' בית אהרן מהה"ק מקארלין בלקוטים (דקמ"ה ע"ב) ח"ל במאי דדביק בר נש בהאי עלמא הכי בהוא עלמא וויא אווירא דער מענטש איז אין גופיות אווירא איז ער אין רוחניות, פון דעםט וועגין באיין דאוונען דארף נעמן ניט האבין קיין חשבונות . מיר בידארף האבין התחזקות אין דער עבודה . סיא זאל יאטען קריק פון אנדערע זאכן המניח ה' מולאמאשוב זוקללה"ה אמר דעהר ילה"ר איז אין מאל גיקומען לו אים בשעת דעם דאוונען האט ער אים גיהייסן קומען לוס עסין . באיין דאוונען דארף מען קיין חשבונות ניט האבין עכ"ל:

וז"ל ס' תוריזה פ' לך ולפעמים כשארם מתפלל או עושה איזה מלה בדביקות ושמהה גדולה אז מזכיר לו עונותי הילה"ר ואומר לו איך מלאך לבך לעמוד לפני בוררך בשמחה הואיל שחטאותיך כנגדו ית' ונולד שחלער עלמך ושמהה מה זו עושה ועי"ז מבטל אותו משמחת ית"ש בעבודתו ודבר זה ה' ראוי להזכירו כשהוא יושב באכילה ושתי' בתענוגי עוה"ז שיה' חטאתו לנגד עיניו וימעט בהנאת עוה"ז ולא להזכירו בשעת שבווד לית' בדביקות ושמהה שאין לך מלה כראוי ונכון כעובד להשי"ת בשמחה עכ"ל:

פרשת וישב

ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם . עי' פי רש"י וזוהר חי בציאור הוה"ק פי' וישב דקפ"ב ע"א ב' ח"ל ועיין איסור אבר מה"ת כי עיקר אכילה לברר הגילויין וכשנחתך איזה אבר או בשר מן החי כ"ז שהבהמה חיה אותו גילויין שהיה באבר ההוא או בבשר נדבק בשורשו בבעל חי שהוא חי עדיין א"כ אין שם שום דבר טוב ונאסר לאכול כמו כל דברים אסורים והטמאים שא"ל לברר אותם וכן בכאן הרע נשאר באבר והטוב שהוא משורש חי נדבק בשורשו החי א"כ הרי הוא טמא וידוע שהשכטים הם בעלמא דמוקבא ויוסף בעלמא דדכורא והם אירע להם שאכלו אכילה כשירה בלי כוונה ובעלמא דדכורא ה' נחש להם כאבר מן החי והוא ראה בעולמו שגרש עליהם אבר מן החי וכיוצא בזה מה שאמר מזלזלין בבי השפחות ותשודין על העריות הכל ה' בדקות ובעולם של יוסף גרשם עליהם עבירות אלו ויוסף אמר לאביו הענין כמות שהוא כדי להוכיח אותם שיהיו בנצח וזה מותר ואין בו לשון הרע בזה כלל ואם תקשה לך מפני מה לא ראה

ראה יערב הרי 'עקב יוחר למעלה מיוֹרֵף העִמָּן אמר הקדוש רבי מיכל מוֹלֵאמוֹשׁוֹב בַּשָּׁם רבו מרן הקדוש רבינו אֲבֵעִשָׁשׁ זִלְלָהִם שְׁמוֹת בְּרַחֲמֵה עָשׂוּ אֵת יַחַק גִּרְם שְׁאֵין שׁוֹם לְדִיק יוכל לראות על בנו שִׁים דָּבָר רַע וְכך הִיה בְּכֹאן יוֹסֵף רָאָה בְּעִלְמוֹ נִכְתָּב עֲלֵיהֶם אֲבָר מֵה' עַל שְׁאֵין אוֹכִלִים בְּכוֹנֶה לְהַעֲלוֹת הַטּוֹב וְנִדְבָק בָּהֶם הֵרַע וּבְעִלְמוֹ שֶׁל יוֹסֵף נִכְתָּב לָהֶם כֹּאמֶר הִ' וְכֵן עֲרִיזוֹת הִ' בְּדַקּוֹת גְּדוֹל וְסִיפֵר לֵאמֹר שְׂוִיכִית אוֹתָם וְאֵין נָזָה לֵה"ר כְּמַעֲשֵׂה דַחִיף בַּר רַב עַם רַב הוֹנֵא וְכך הוּא הֵאמֵת וְכו' ע"כ * :

וַיַּחְנְכֵלוּ אוֹתוֹ לְהַבְיָתוֹ . וּפִירֵשׁ ז"ל אוֹתוֹ כִּמוֹ אֲחִיו עֲמוֹ כְּלוֹמַר אֵלָיו וְכַבֵּר לוֹוֹת בִּזָּה קִמְאִי דְקִמְאִי לְהַבְיָן דְּבָרֵי קִדְשׁוֹ שֶׁל רִשִׁי ז"ל בִּזָּה . וְלִ"נ לְפָרֶשׁ דִּהֲנֵה רִשִׁי ז"ל לְרִמּוֹ כֹּאן סוֹד עֲחִיק . וְהוּא דִּיבִיעַ שֶׁהִ"ב שְׁבָטֵי י"ה הִ' שׁוֹרֵשׁ בְּחִ' נִשְׁמַחֵם בְּסוֹד י"ב גְּבוּלֵי אֲלֻכָּסוֹן וְכִמְבוֹאֵר לְעֵיל וְכִדְאִיתָא בְּהִ"ק הַחֲרִיז"ל שֶׁרֶאֱזוֹן הִ' בְּחִ' חוֹשׁ הַרְחִי' וְשִׁמְעוֹן בְּחִ' חוֹשׁ הַשְּׁמִיעָה וְכֵל שֶׁאֵר שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל כֹּ"ף לְפִי בְּחִ' וּמִדְתּוֹ . וְיוֹסֵף הַלְדִּיק הִ' בְּחִ' גִּמֵּר וְסוֹף כֵּל הַמּוֹדוֹת וְהַתְּקַרְוֹת לְכֹלָא לֵה י"א כֵּל מִדָּה וּמִדָּה : הַכַּח אֵל הַפּוֹעֵל וּמַהֲעֵלֵם אֵל הַגִּילּוֹי . וְהִנֵּה כְּשֶׁרֹאִים לְפַעֲלוֹ שׁוֹם חִיזָה מִדָּה וְאִיזָה דְּבַר עֲשִׂיהָ חִיזָה בְּחִפְשָׁרִי לְהַעֲשֹׂי בְּלִתי מִדָּת יוֹסֵף הַלְדִּיק וְהִנֵּה כְּשֶׁקָּרַב יוֹדֵף אֵל חֲסִיו וְנָכְלוּ אִזּוֹ - מַחֲשַׁבְתָּ לְהַמְיָתוֹ לֵאמֹר הִ' הִפְשֵׁר לָהֶם לְגִמִּיר הַדָּבָר בְּפּוֹעֵל מִמֶּשׁ ח"ו בְּלִתי מִדָּת יוֹסֵף הַלְדִּיק וְלֵאמֹר הִ' לָהֶם יִכּוֹלֵת לְקַרֵּב אֵלָיו וְלִקְחוֹ לְהַמְיָתִי וְלְהוֹיֵא מַחֲשַׁבְתָּם מִהַכָּח אֵל הַפּוֹעֵל חִזּוֹ וַיַּחְנְכֵלוּ אוֹתוֹ וּלְכֹאֲרֵה חִיבָת אוֹתוֹ מִיּוֹתֵר וְהוֹל"ל וַיַּחְנְכֵלוּ לְהַמְיָתוֹ אֲכָן ר"ל שְׁנַתִּיחֵדוֹ בְּבְחִ' מִדְתּוֹ כִּדִּי שִׁיעֵלֵם בִּידֵם וְיִכּוֹלוּ לְהוֹיֵא מַחֲשַׁבְתָּם זֶה מִכָּח אֵל הַפּוֹעֵל חִזּוֹ שֶׁרִמּוֹ לִמּוֹ רִשִׁי ז"ל בְּמַחֲקָ לְאוֹתוֹ אוֹתוֹ כִּמוֹ אֲחִיו אֲךָ חִיבָת אֲחִיו יִתְבַּרֵּשׁ ג"כ לְפַעֲמִים כִּמוֹ חִי' אֲחִיו לִכֵּן פִּירֵשׁ עֲמוֹ הֵיכֵן עַם בְּחִינָתוֹ אֲךָ לִמָּה לֹא כְּתוּב בְּכִירוֹת בַּהֲחֹרֶה עִיּוֹ לִכֵּן פִּירֵשׁ : לִלְמַד אֵלָיו ר"ל שֶׁלֹּא הָיוּ עֲמוֹ מִמֶּשׁ בְּפּוֹעֵל רַק שְׁנַתִּיחֵדוֹ אִזּוֹ עַם בְּחִינָתוֹ אֵלָיו כִּדִּי לְקַרֵּב אֵלָיו וּדְפַח"ח וְשִׁימְד"נ . וְהַמְשַׁכֵּל יֵבִין כִּי עֲמוּק הוּא : (ס' אֲוֵאבִי יִשְׂרָאֵל פ' וַיֵּשֶׁב בַּשָּׂם הַהִ"ק ר' מ' מוֹלֵאמוֹשׁוֹב)

וַיֹּאמֶר יְהוֹדָה לְחִמְרָה בְּלִחוֹ שְׁבִי אֶלְמִנָּה בֵּית אֲבִיךָ עַד יִגְדֵּל יִילָה בִּג הַהִ"ק ר' יִחָק מִרְאֲדוּוֹל אֲמַר כִּי אֲבִיו הַהִ"ק רִי"מ זִלְלָהִם נִרְאָה לוֹ חֲלוֹם נִעַת שִׁנָּה הַלְהִרִים שֶׁל שָׁבַת וְאִמֵּר לוֹ הֵאֵם יִדְעַת בְּנֵי חֲבִיבִי אֵת בִּיאֹר הַכְּתוּב יַעֲנֶה וְאִמֵּר לֹא יִדְעָתִי פִּירְשׁוֹ וְיִבְאֵר לוֹ בְּהִקָּן וַיֹּאמֶר יְהוֹדָה הוּא הַקֶּבֶדָּה שֶׁסָּבַן אַרְבַּע אוֹתוֹת לְתַמְרֵי כִלְתּוֹ הוּא כְּנַסֵּת יִשְׂרָאֵל (זוה"ק) שְׁבִי אֶלְמִנָּה בֵּית אֲבִיךָ הֵיכֵן יִשְׂרָאֵל בְּגִלּוֹת עַד כִּי יִגְדֵּל שֶׁלֹּא ר"ת מִחֲחִיר שְׁכִינָתוֹ לְעִיּוֹן וְסוֹפוֹ חִיבָתוֹ שֶׁל שֶׁלֹּא הִיא יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמִיהָ וּדְפַח"ח (ס' שְׁמוֹנוֹת טוֹבוֹת שֶׁאִמֵּר לוֹ זֹאת הַמּוֹפֵלֵג הַשִּׁים מו"ה לְבִי הִירֵשׁ אֲשֶׁר שָׁמַע אֵלֶּה הַדְּבָרִים מִפִּי הַקְּדוֹשׁ ז"ע) :

וַיִּמָּאן וַיֹּאמֶר אֵל אִשְׁתִּי אֲדַבְּרוּ בֵּן אֲדוּנִי לֹא יִדַּע אֲחִי מִה בְּבִית וְכֵל אֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ נָתַן בִּידִי . יֵשׁ לְדַקֵּק לִמָּה הִ' לְרִיךְ לְטַעוֹן עֲמָה הֵאֵל חִיבָתָה כְּשֶׁאֲמַרְהָ לוֹ דְּבַר זֶה ס' לוֹ לִילֵךְ מֵאֵתָה אֵלָּה הַכֵּל הַחֹרֶה הוּא עִיקָר . כִּמִּשׁ בְּזוֹהֵר בְּרָאשִׁית דִּיאָתָה חִזּוֹ כִּמָּה הוּא תְּקִיפָה דְּאוֹרִייתָא כִּמָּה הוּא עִילָאֵין עַל כֵּלָּא כֵּל מֵאֵין דְּאִשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרִייתָא לֹא דִּתִּיל מִעִילָאֵי וְתַתָּאֵי וְלֹא דִּתִּיל מִמֶּרְעִין בִּישִׁין דְּעִלְמָא בְּגִין דְּאִיזִי אֲחִיד בְּאִילֵנָא דַּחִי ע"כ

(*) וְשֶׁסָּבַח חִי הַכֵּל כִּי ח"ל וְאִמֵּר הַלְדִּיק רְבִינוֹ מִשֶּׁהַגְּדוֹל מִפְרָשׁוֹ וְאִרְסָק כְּשֶׁאֵדָם לְנֹכַח אַרְבַּעַת בְּגָדֵי לֵבָן לְשַׁבַּת מוֹחֲלִין לוֹ עַל כֵּל עוֹמוֹתִי וְשֶׁאֵל לוֹ בְּנֵי הִרִי רִאשִׁית אוֹתָךְ מִהַפֵּלל מוֹנֶה אֲחֵר לְבִישָׁה וְאִמֵּרְתָּ הֵלֵךְ לִנְיָנוּ בְּבִכִּיהַ עֲלוֹמָה וְהִנֵּה בִּזָּה הַעוֹלָם בְּסִיחִי בְּעַ"שׁ נִמְתַּל לִי וְכִשְׁהִלְכָתִי לְעוֹלָם שֶׁל מַעֲלָה מוֹנֶה הִ' נִרְשָׁם עָלֵי כִמָּה עוֹמוֹת ע"כ * :

ע"כ ש"מ שהתורה הוא עיקר בכן לריך אדם לחשוב תמיד כשהוא עובר עבירה ח"ו. עובר על התורה ח"ו גם הנוף כלה בעוה"ז ומפריד עוה"ז ועוד הכלל שאין קיום לעולם וכלא יחוד היינו המחשבה והלב והפה דהיינו כשארם רואה ואין המחשבה עם הדיבור יחד אפשר כשרואה וומר תן לי לאכול ואמר תן לי מה לשחות אבל כשהמה ביחד יאמר מה שיראה והלב ג"כ ביחד עמהם נחתם בהלב חלוש כשאנו אוכל וכך הוא ברוחניות היינו חסד לריך להיות עמה גבורה לגבורה להחזק דהיינו כשהוא פזרן בממונו ועושה לדקה הרבה לריך גבורה לגבורה להחזק וללמאם שלא לפזר הרבה דהיינו יחד חסד עם גבורה אבל על המותרות לא נברא יחד ח"ו אלא כשעושה מותרות ח"ו באכילה הו' בשתי' או בזיווג הוא ח"ו בעלמא דפרודא ויוסף ה' לריך גדול ורואה ללמוד אורה שהתורה הוא עיקר וגם ללמוד אורה כשארם עושה עבירה ח"ו הוא מכלוה הנוף בעוה"ז וגם מפסיד לו עוה"ז כדי שלא חסית אותו יותר. ומלת ידע הוא לשון יחד ומלת בבית הוא הנוף שהוא בית לנפש וכך הנא פי' הכתוב וימאן בה' נומאן אלא שרואה שלא חסית אותו יותר ע"כ. ויאמר אל אשת אדוניו הן אדוני היינו הקב"ה לא ידע היינו לשון יחד פי' הקב"ה לא נתן לו יחד במותרות הנוף היינו בבית שהוא הנוף וכשהוא נתן בשתי' יחד לא נתן רק כמה שלטון לכן כשעושה עבירה ח"ו אחרבה הוא בעלמא דפרודא וכל אשר יש לו היינותורה נתן בידי היינו ברשותי וכשארם אחוז בתורה אחוז באילנא דחי וסוב לו מאד בעוה"ז ועוה"ז ע"כ אמר לה שהתורה הוא עיקר כשאחוז בידי היינו שאינו עובר עבירה ואינו עושה מותרות ואמר לה כל זה כדי להחזיר אורה למוטב שלא חסית אותו למותרות וכשהוא נהג כך טוב לו מאד בעוה"ז ועוה"ז לבריאית הנפש והיוק וכל ללין נוהל אמן:

(ס' תפארת לבי זאב)

סליק פ' וישב

פרשת מכץ

ויצו את אשר על ביתו לאמר. מלא אמתחות האנשים וגו' קשה למה כ' צפי אמתחותיו וכי יש לאמתחת פה ה' לו לומר בתחלת אמתחתו אלא הכלל התורה היא נאחיות ומלא אמתחת פי' הנוף שהנוף מקבל הנפש בו כמו אמתחת שמקבל מה שנותנים בו ומלת ככף הוא לשון חשק ומלת הוכל הוא שני בחינות בחי' כל' ובחי' חיות כמ"ס ואומרים בבהמ"ז על אכילת וכו' בכל שעה וקשה הרי כשאנו מתענים אין אנו אוכלים ועוד הכי בכל שעה אנו אוכלים ולמה אומרי' בכל עת ובכל שעה אלא פי' של אכילה הוא לשון חיות שמח' אותו תמיד וכך פי' הכתוב וילן את אשר על ביתו היינו הצדיק אשר על ביתו היינו על כנסת ישראל לאמר היינו ללמוד את ישראל מלא אמתחות האנשים ה' אמתחות היינו הגופים אוכל היינו ללמוד בגופי' שיהי' מכין מעשיהם הרעי' וגם ביחי' א"ע במעש"ט וילמוד אותם מעט מעט כאב שלומד את בנו לילך מעט מעט וזה כאשר יוכלין שאת וסם כסף איש צפי אמתחותיו היינו כשארם חובק אל מדה היינו שהפלה ויבקש מהש"ת מה שהוא רואה ליתן וכל ללין נוהל אמן כן יבי רלון. (ס' תפארת לבי זאב)

ויחפש בגדול דחל וב'מן כלזה וימנא הנניע באמתחת בנימין שמעתי אומרים בשם הישים המופלא מו"ה ליפ' ו' ה"ה מחזיעלניק (הובא בס' דגל מוחנה אפרים פ' וארא בשם מתיאני) דאם שואלים ללדיק האיד' היא בעבודת השם יתב' ישיב שאני יולא כלל שאני יכול להסתכל וללמוד ולעשות מלוא כראוי וגכון ליחברך רק שהתלה הוא אלו שמתחיל לעבוד לית' ומי לנו גדול ממשה רבינו ע"ה שאמר לפני מיתו אחת החילוי

החילו' להראות כו' ואם ישאלו לקטן שבקטנים האידך הוא בעבודתו ית' וישיב שב"ה הוא יואל ידי שמים בכל מנועותיו שמחלל ערב וזוקר והולך לביח הכנסת ואומר תהלים דבר יום ביום ולפעמים מותן פרוטה לעמי ושאר מלות והכל עושה בשלימות גדול שאי אפשר לעשות יותר ואין לו ליחב' עליו כלל וגמר כל לרכי העבודה המוטל על האדם וז"ל ויחפש כשארם מחפש ומפשפש במשפשו בגדול היינו במי שהוא לדי' החל ר"ל אין לו בעבודתו ית' אלא התחלה שמחיל לילך בעבודתו ובקטן היינו בפחותי הערך כלה ר"ל שאמר בדעתו שכבר כלה כל לרכי עבודה המוטל עליו ואין ליח' עליו כלום ע"כ דפח"ח . (ס' אמחחח בנימין על קהלת) :

סליק פרשת מקץ

פרשת ויגש

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני וכו' . הנה ענין הגשה זו אינו מובן ענינו גם מלה בי אדני אינו מובן כלל כי גם רש"י ז"ל דחק בפירושו שהוא לשון ביי' ע"ש. גם אח"כ אמר להם יוסף גשו אלי כשמודע יוסף לאחיו שכחוב ולא יכלו אחיו לענות אחו כי נבהלו מפניו אינו מובן מה הודיע לנו הכחוב בזה שגבהו מפניו . גם מה שחזר פעם שני ואמר להם אני יוסף אחיכם קודם לא אמר רק אני יוסף העוד אבי חי וכו' . אמנם בענין הגשת יהודה שמעתי מפי קדשו של מחו' ומ"ו הרב המגיד הקדוש רי"מ זוקללה"ה . שר"ל קירוב לבבות וכמו שמבואר במדרשים שהאריכו בענין הויכוחי ועריכות מלחמה שה' להם שכמה פעמים ה' יהודה מחמ' א"ע ואמר לאחיו דין רפס מדבית אבא . וזהו ענין הגשה ר"ל שהתחיל יהודה לקרב לבבו אל יוסף להבין האמת וכראותו שה' בנקל לקרב את לבבו לזה אמר בי אדוני ר"ל אני מבין ששייכות גדול יש לאדוני עמי וידבר נא עבדך דבר באוזני אדני ואז ודאי יאר יוסף אפ"כ כלל כי ודאי הלא מחל' דבורך יכיר זאת כי אם אין שייכ' בינינו מה זה שאדוני ישאל את עבדך לאמר הלא לבס אב או את ובי אחותי היתה מבקש . וגם אח"כ שאמרת לנו הורידו אלי ג"כ זולת זאת מה תרומת בזה ע"כ דברי קדשו ז"ל והנה באמת כאשר כיון יהודה בלבבו לקרב כנ"ל אז חיבק כלתה רוחו ולבבו של יוסף ג"כ ונכמרו רחמיו ואמר אני יוסף העוד אבי חי וכו' . אמנם אחיו שלא כיוונו בלבבם לקרב לא יכלו לענות אותו ונבהלו פניהם כי לא יוכל להפוך לבבם ברגע א' . מאויב לאוהב לזה אמר להם גשו אלי ר"ל חכונו ג"כ לבבכם לקרוב וכן עשו ויגשו . וזהו כשקרב לבבם כנ"ל אמר להם אני יוסף אחיכם ר"ל אחר התקרבות עתה כאחים אנו נחשבים וכו' . יע"ש שהאריך בזה (ס' דברי משה פי ויגש) סליק פרשת ויגש

פרשת ויחי

גור ארי יהודה מטרף בני עליית וגו' כלביא מי יקימו . כחב ביש מחלין (בחלק הירוח התשובה שם בהגהות סק"א) אשכילה ואראה בדרך זו אלך לבטח דרכו ולא אכשל בהם עוד דהיינו ששים תמיד לנגד עיניו כל המכשלות שנסכל בהם ולא יסית דעתו מהם ויותר מכל הענינים שיש ביבה לזה החטא וכו' פי' משל לאדם שאירע לו בליה מקרה בלתי טהור ח"ו יתשוב בלבו מחמת מה באה לו המקרה הנה מחמת שלא נשמר מחו' ח"ו ויעשה גדר לזה כמ"ש לקמן ב"כ (שם) בזה"ל מענין שאמרו תשובה הגדר ויכחים בדעתו מקודם כשיבוא החטא לידו שיוכל לעמוד נגדו עכ"פ ראינו עלה טובה

טובה בלא סיגופים והוא תקון גדול להמדות ותשובה שלא יעשה עבירה וזה פי' הפסוק
 גר לשון דירה שהדירה גשמיית אינה דירה אלא הדירה רוחנית היינו המידה שהיא
 מנהג א"ע ודר זה אר"י יהודא היינו כשרותה להיות יהודי לדרך להתגבר א"ע כאר"י
 והיינו גור אר"י היינו המדה שהוא מנהיג א"ע יהי' כאר"י שיתגבר א"ע קודם שבא החטא
 לידו ואז יהי' נשמר מכל העצירות הנקראים טרף כי טורף את הגשמה ר"ל והיינו מטרף
 בני עליה כשיתגבר מקודם כאר"י כמ"ש לעיל אז כשתבא עבירה לידך דהיינו טרף בני
 עליה חוכל להתגבר כרע אז חוכל לבוא בחי' שפלות רבץ כאר"י שיתגבר כאר"י כנ"ל
 וכלביו מייקממו יקום במדרגות לדיק הנקרא מי ששואלי' עליו למעלה מי הוא זה ובא
 ללון גואל אמן כן יהי רצון: (ס' תפארת לבי ואב' בשם אביו ה"ק רי"ם זוקלה"ס)

מליק פ' ויחי. ומליק ספר בראשית

פרשת שמות

ויאמר ה' אל משה עתה תראה אשר אעשה לפרעה כי ביד חזקה ישלחם וביד
 חזקה יגרשם מארצו. כי הנה נודע אשר ישראל לא היו ראויין אז לגאולה מצרים.
 כי הלא היו ביניהם ענ"ל בנוחז"ל בטענת שר של ים הללו ענ"ל וכו' (עי' ש"ר פכ"א
 ס' ז') וידוע שאין גלות ישראל כ"א גלות עולמן כפי שהם נשקעים בעצירות ובחטאות
 אשר תחת ממשלת הקליפ'. כן הקליפה ועמה שולטין עליהם וע"כ הגאולה אינה ג"כ
 כ"א גאולה ממילא נשבר עולמן כאשר נגאלין מהם ומכניעין את חזקתם לבדם הרע ויוצאים מרשות
 הקליפה ממילא נשבר וכנענו כח הנושלים ההם וישראל יוצאים מהם אבל ישראל במצרים
 שלא היו בבחי' זו לגאול א"ע לא היו יכולין לגלות מן הגלות. ע"כ נאמר בזה בשם ארמו"ר
 הרב המפורסם איש אלהים קדוש שמו מוהר"ר יודאל מייכל זללה"ה כמה שהשיב הקב"ה
 למשה (שמות ו') עתה תראה אשר אעשה לפרעה כי ביד חזקה ישלחם וביד חזקה יגרשם
 מארצו. ולכאורה העבד אשר משועבד תחת רבו בכל מיני עבודת פרך ואח"כ כשיצא לגלג
 הדבר שיוכל לגלות מאתו. ה"ס לדרך רבו לגרשו ממנו הלא יברת בכל כוחו על ידיו
 ועל רגליו כלפניו הנמלט מפת יוקשו. ולמה זה סיבב שמו יתברך שפרעה יגרשם דווקא
 ולא לגלות מעלמו. ואמנם כי משה רבינו הבין שישראל הם בגלות עולמן ואינם רואים
 כלל לגלות מן גלותן להכניע כח ממשלת הקליפה אשר סביבם. וע"כ אמר למה הרעות
 וגו'. והלא לא הלאת את עמך ואמחז"ל (ש"ר פ"ה) והלא לא הלאת ודאי. ועמדו המפורשים
 בזה. ואולי כי בראותו שישראל אינן יכולין לגלות מן גלותן להיות תחת ממשלתו וע"כ
 והלא לא הלאת ודאי. ואמנם אלהינו ב"ה וב"ש המושל בכל ובידו כח וצבורה ועלם
 וחשיה לכל דבר ולמנן הקים את בריתו אשר נשבע לאבותיו האיר אורו הגדול מול
 קליפת מצרים כפתח פתחו. והחשיך וסימא את עיניהם. עד שלא יכלו כלל לבסול נטוי
 הקדושה אשר בתוכם. כי מלא מין את מינו. ונלוזי הקדושה בראותם אור אלהיו נבערו
 וניערו ברשפי אש שלהבת יה. עד אשר לא יכלה הקליפה לבסולם. וגרשו אותם בכח
 גדול וחזק מהם וכן נעשה למטה בפרעה ועמו. שהאור התחיל לבסור בו מעט מעט
 והכה במכות גדולות עד לבסוף שהיתה ההצטרה קשה ולא היה יכול לבסול. ושלחם
 וגרשם מארצו בכח גדול וביד חזקה. ולזה אמר עתה תראה. אשר אעשה לפרעה. לא
 כמו שאתה סוֹבֵר שכיון שישראל אינם יוצאים בעולם יקשה להושיאם אי אדריכו בדרך
 אמר אשר ביד חזקה ישלחם וביד חזקה יגרשם מאתו. ונמלאו ה'יחיה ממלכים ה' רק
 בכח וצטות אלהינו יח"ס: (ס' באר מים חיים פ' עי"ב)

מליק פ' שמות

פרשת בא

למען חספר באוני בנך כו' דהנה שמעתי מאת הרב המגיד מוֹלֵאמְשׁוֹב אף ראיתי גם בספרי' כי בספורי נסים פועלים וממשיכין שורש של הנסים לעשות עוד נסים כיוולא כאלו ומאת הרב הג"ל כי באוחיות אלו יש החיות והכח של פעולות אלו כי הכל הוא באוחיות של החורה. והנה להכיר מלבו מחשבות רעוּת פועלי' בספור יל"מ שהי' ליהררל שם הרהורי ע"ז וגם אמרו שהי' עו"ז ממע' (פי' ש"ר פכ"א סי' ז') והקב"ה הליטו והוליא את אבותינו ממ"ט שערי קומאה אל מ"ט שערי ביר' ובאותו ספור באוני בנו וכן בנו פועלים וידעם את ה' כמ"ס כי אני ה' עכ"ל. (ס' זאת זכרון השייך לפ' בא) [וכ"כ שם בסוף הספר מהשייך לפרשת בא ולפרשת החודש.] ובזכרון זאת לפ' בא כ' וז"ל ולמען חספר פרשנו כי הנה שמעתי מהרב המגיד מוֹלֵאמְשׁוֹב שית' שבאוחיות של רפואה יש החיות של רפואה כי כל החורה הי' שמוחיו ית' והחורה הוא אוחיות וכן כיוולא בזה. וזה למען חספר כו' וידעם ע"י זה אחס נמי כי אני ה' כי יתמסכו ע"י הסיפור שבאוחיות שורש של גאולה והללה ורכוש ונסים ונפלאות. וזה וידעם כי אני ה' : [וכ"כ שם בפ' במדבר ובפ' בלק] :

ובט' דברי אמת בפ' בטלה כ' וז"ל דהנה פרשנו כמה פעמים כלל ממה שהי' כבר קובנה יכולים להמשיך עוד טוב כדאיחא בזהר בא בר"מ על סיפורי נסים וכן שמעתי מהרב המגיד מוֹלֵאמְשׁוֹב ז"ל שבאוחיות הסיפור מעוררים השורש של הנסים כי הכל באוחיות וכן פרשנו מעין זה על פסוק (שמוח י"ב) ואמרתם זבח פסח הוא כו'. יש דקדוק שאמר בתי בני ישראל ואח"כ ואת בחינו הילל שהוא מיוחד ושינוי לשון קודם כסתר ואח"כ לנוכח עלינו פרשנו ע"י הפסוק ריש פ' בא. ולמען חספר באוני בנך כו' וידעם כי אני ה' ה"לל וידעו כי אני ה' שקאי על בנך וכן בנך ולפי הילל יחא כי בהסיפור חסודר עוד נסים וידעם אחס נמי טוסף על קבלת האטוח כי אני ה' וזה ואת בחינו הילל ע"י דוק כי אני מקלר מאוד : והנה מייליאת מזרים מילולו אבותינו מהסנאנים העזים והקשים ורואינו נקמה בהם וגם בא לנו עושר רב מזה נקל להמשיך עוד מעין זה וכו' : [ועי"ש בפ' ויקרא במה ששייך לפ' החודש] :

ויש משוח את ידו על השמים וידי דושך אפילה וכו' הי' אור במושבותם. הכלל המורה הוא נחיות וקשה למה מזכיר שלשח ימים הי' לו לומר שהי' חשך אפילה עוד קשה למה לי חיבת במושבותם עוד קשה למה הביא עליהם מכות הלא הי' יכול להוליא את בני ישראל בלא מכות אלא הכלל כשישראל למטה בגלות הנשמות למעלה ג"כ בגלות אלא השר של אומה זו והוא מושל על הנשמה ומפני מה ישראל בגלות מחמת העבירות ר"ל וכשעושה חסודה למטה אז השר של מעלה נחלש מעט מעט עד גמירא. ואז למטה נפדים מהגלות וכשאלרס רואה לשוב לריך לשמור ג' דברים המחשבה ודיבור והמעשה כשפוגם ח"ו בג' דברים אלו אינו יכול לשמור א"ע מעבירות וישראל כבה' במזרים משוקעים בחומר ולא הי' ראויס לפדות והי' נלרך להכות את מזרים להחליש השר שלהם למעלה מעט מעט ובמכה אחרונה נחלש עד גמירא, ואז הי' לישראל ישוב הדעת מחמת שילאו מחומר מזרים וזה פי' הפסוק ויט משה את ידו וכו' שלשח ימים כנגד השלשה דברים הג"ל שהזכרנו למעלה מחמת שהי' ישראל שם משוקעים ולא היו יכולים בעולם לתקן הג"ל דברים לכן הכה אותם ג' ימים לתקן למעלה הג' דברים ולייט לא ראו וכו'. ולכל בני ישראל הי' אור במושבותם לשון ישוב הדעת מחמת שכהה אותם נפדו מהשר שלהם הנשמות ע"י נפדו ג"כ למטה מהחומר והיה להם ישוב הדעת לעבודת הכורה ובא לגיון גואל אמן. (ס' חפ"רח לבי זאכ בשם אביו הה"ק רי"מ זולקלס"ה) :

דבר

דבר בא באזני העם ויצאלו וגו' ואשה מאת רעוהא כלי כסף וגו'. רעוהא מלא. שמעתי יסם הה"ק מוהר"ר מיכל המגיד מזל"ט שב שומר השווה ה' שישאלו זה י"ה י זה י"ה רעוהא רת ויתו ה' את חן העם שואלין זה מזה צימי מלרים והם ג"כ השמינו נהם כניהם ולזה רעוהא בוח"ו דקחי על ישראלית : (היכל הכרעה) (להה"ק) מקמאמאנא פ' בא)

פרשת בשלח

ויבן שב כזבח ויקרא לו ה' נסי. דהנה לפעמים עושה אדם פעולה גדולה מאוד ע"י הכיה או בעבודת המזבין בה' וזה נסים גדולים והוא בעזר משדי לא לפי מדריגות האדם רז הגם שהמר עוזר הכי"ת ליודעיו שלא לפי האדם וכן פירשנו קרוב ה' לכל אשר יקראוהו באמת (ההלים קמ"ה) פי' שקורא את הבזב"ה באמת שידע שאדם הוא אין שמכיר שפלוהו רק הקב"ה הוא מלא רחמים ועונה אפי' ציכ"ו ונפלאות כמו שגבר הכל יש מאין הם ניסים יותר בלא טורח ויגיעה וכן עושה תמיד נפלאות עד אין חקר. ולהנשיכילי ידוע מאוד ומי שידע כן ולא יתגאה אם יענהו השי"ת עונה לו לכל קוראיו אל השי"ת אך אעפ"כ לפעמים הוא רחוק מדרך האדם מאוד כרלון הבזב"ה באותו זמן שלא תבוא גאוה לאדם כי כמה שאינו במדריגות האדם כ"א כביע שלא כדרכה תמיד יכול לבוא גאוה אך לריך להתישכ כטבא גאוה שזוהי' שלא בדרך האדם כי אם בעזר משדי ללורך אותו דבר כמו שה' בעמלק שה' דבר גדול מאוד כי ה' קשה לנלחו שה' לו בעלי כסכ"ו ואלטגינות ולא היו ישראל כסרים כראוי באותו זמן ובאותו מקום כידוע (תנחומא בשלח סי' כ"ה) ע"כ י"ל אמר הקב"ה למשה בשביל זה כתוב זאת כו'. והים באזני יהושע כו' כי מהה אמתה כו' להודיע להם שהקב"ה שונא הוהו מאוד. שהפקיר מאוד כנגדו כידוע (תנחומא תל"א סי' י'). שזרק מילות כלפי מעלה ואמר טול מה שבחרת כלומר בזה להודיע למשה שעשה אותו פעולה להחלישו בכח. וליהושע בפועל שהתלישו. כדי שלא תבוא להם שום נידוד התפארות מזה הגם שה' עמוי מאוד כי בדרך שאינו במדריגות האדם קרוב לבוא גאוה לאדם כי כל גאוה הוא שקר ככ"ל בפי' הפ' בעמוד ענן יומם. והגם שכל מדריגות לדיק הוא בעזר משדי שלא בדרך הטבע אעפ"כ הוא כרלון הבזב"ה שמוזר לבאי' למהר וצפרט להמתפללים על עמו אך מה שבא לאדם ללורך אותו דבר שרולה הבזב"ה להיטב או להזיל כיון שאינו ללורך האדם ומדריגתו יכול לבוא גאות וכן שמעתי ממורי בורדר"מ שלפעמים האדם מתכלל בכוונה ובדביקות ואח"כ בא לאדם גאוה מזה הוא בשביל שהדבר בא לאדם ע"י תפלת אחר עליו וכיוצא בזה. וזלחו ע"י תפלת הלידיקים בגדולים ויודעים האריך להתפלל לעזור לאדם בדרך שלא תבוא לו גאוה מזה והכל הוא משום שכל גאוה הוא שקר גמור שאחר כל אמת הולך ענוה ודוק. וכ"כ בכפר זאת זכרון לקמן שם על פסוק (קהלת י' קפ"י) וזה לבונו. ולפי"ז י"ל אם רוח המושל תעלה עליך בהלידיק יערה עליך רוח מנוורס מקומך אל תנח פי' תראה לזכור שפלותך כי מה שמשיח האדם בעלנו יקל להיות שכל צמינו. כי כל גאוה הוא שקר וזה שלא לפי מדריגתו היא שקר יותר להיות מעלה שלו זה. ועוד שמעתי ממוורי (שיח' טעם ע"ז המשל טוב.) וזה י"ל ויבן משה מזבח ע"י מה שאמר לו הקב"ה שהוא שונא מאוד את עמלק וידאי' שהשי"ת שבגאחו עזר זה והבין משה הכנע' וזה מזבח לשון זובח ילרו וזה ויקרא שמו ה' נסי כי השי"ת היה הגם שלי שבעלתי בתפילתי הגם הגדול הזה וזבה מפורש מה שראיתי מקשי' למה שאמר השי"ת שים באזני יהושע כי לפי' רש"י ז"ל אינו מתווכך כי לא מלאנו שטעה יהושע מלחמה

מלחמה בעמלק ולפי דבריו מתורץ. היטב נבדקו: (זאת זכרון מה ששייך לפי בשלח) סליק פרשת בשלח

פרשת יתרו

אנכי ה' אלהיך. במדבר (שמות רבה פכ"ט סי' א') א"ר אבדימי דמן חיפה כ"ב אלף ירדו עם הקב"ה לסיני שנא' (תהלים ס"ח) רכב אלהים רבותים אלפי שנאן וגו'. ופי' הרב המגיד הקדוש רבינו יחיאל מיכל מ"מ דק"ק זלאטשוב זצוק"ל שירד הקב"ה על הר סיני עם כל הכ"ב אותיות של אלפא ביתא עם כל הרל"א שערים ולפרש הדבר דהנה הקב"ה נמצא אלהותו וברא את העולמות ע"י אותיות התורה ואותיות ונקודות הן אורות גדולות ושכליות גדולים והן החיות של העולמות וכל האותיות הם כימי ולבוש לשם הוי"ה ושם הוי"ה ב"ה הוא נשמת כל העולמות ושם אדני"ה הוא לבוש והיכל לשם הוי"ה ב"ה והם פנימיות של העולמות התחתונים מהם וכן בכל העולמות מה שהוא לבוש בעולם העליון הוא בעולם התחתון ממנו פנימיות וכשאלו ישראל מ"ג כל א' וא' ע"י דיבורו נברא מלאך היינו ע"י צירופי האותיות שהוא מפיו נברא מלאך ולא בבחינה שאמר זה אמר זה. וכל א' לפי בחינתו שאמר מ"ג כן עשה צירופים ויחודים ומי שאמר בהתלבשות יותר מחבירו עשה יחוד גדול מחבירו וכל א"ר עשה צירופי' באמירתו מ"ג מה שלא עשה חבירו. ונלמדנו כל הצירופי' של כל הכ"ב אלפא ביתא ומזה ילא כל התורה כולה לכל א"ר חלק תורתו כפי הצירופים אשר עשה. וכל א"ר כפי בחינתו שאמר מ"ג כן ה' בבחינת החיות נושאי הכסא כדאיתא בזה"ק שכל אחד כפי התנבצרות שלו בעדות ה' כן הוא בבחי' החיות נושאי הכסא יש אשר הוא בבחינת שור ויש אשר בבחינת נשר ויש אשר הוא בבחי' אריה והלויקים יכולים להכיר בפני חים באיזה בחינה הוא מהכסא ובלאו צירופים שעשו ישראל באמירתו מ"ג נגלה עליהם הקב"ה ונתן את התורה שאלו הצירופים הם כל התורה וזה פי' המדרש הכ"ל כ"ב אלף ירדו עם הקב"ה לסיני פי' שהקב"ה ירד לסיני עם כל הכ"ב אלפא ביתא עם כל הרל"א שערים היינו שילמדנו כל הצירופים של הכ"ב אלפא ביתא ע"י דיבורים של ישראל שאמרו מ"ג כל א' לפי בחינתו שאמר רכב אלהים רבותים אלפי היינו הכ"ב אלפא וזאת היא רכב אלהים שכל א' ה' לו אחיזה במרכבה הקדושה. כפי עבודתו שעבד באמירתו וכו' עיי"ש (מאור ושמש פ' יתרו) :

לא יחידו לך. עפ"י דברי הרמ"א ז"ל (או"ח סי' א') ולא יתבצ"ש מפני בני אדם. והנה יש לעיין בזה דכאשר נתקשו ז"ל בלאו דלא תחמוד כן יקשה כאן דהדבר אינו בידו שרואה שלא להתבצ"ש והבושה מחליו תבא לו. אך הסיכון והישוב אשר שמענו שם משם הרב הקדוש המגיד מוהר"ם ז"ל דלא תחמוד הוא הבטחה אחר שתקיים ותזהר בתשעה דברות הקדושים האמורים אזי וודאי לא תחמוד ע"כ דברי בוניא קדישא הרב מוהר"ם ז"ל זי"ע כן נאמר ג"כ דדברי רבינו הרמ"א נמשכים אדלעיל שויתי ה' לנגדי כו' וע"ז אמר אם יקיים הדבר הזה להיות תמונת ה' לנוכח פניו כל עת ודאי מובטח שלא יתבצ"ש כי אך יתבצ"ש מפני רמה ותולעה מבטלי עבוד ה' אשר לנגדו הוא כמשל [ע"י תובת הלבבות שער אהבת ה' פ"ן] בחסיד א' שזמר על ירא' שולט כי בוש יצא לירא והבן. וזה פי' הכ' כי המתבצ"ש מאדם הרי זה כעין מרות ואדרתו של אדם אדם עליו כי אם ה' חושבו כאין לא ה' בוש מלפניו, וזהו לא יהי' לך אלהים אחרים מובטח אהה שלא יהי' לך מרות אחר לבוש לפניו בעבודתו. על פי בחושבך תמיד שאתה על פני ובשביל פני לא הבוש כלל מאדם כאמור. (ס' נועם מגדים פ' יתרו) ;

ויאמר משה אל העם אל תיראו וכו' עד לבלתי תחמאון . וקשה למה הי' לירך לנסות אותם הלא חייבם אמרו כל אשר דיבר ה' נעשה עוד קשה למה כחז יראתו על פניכם דווקא הלא לירך אח ה' בכל הגוף , אלא הכלל שצריך לשון בחשבה שלימה וחשבה אלא בדרך הטבע למשל התעניות א"ל בדרך הטבע כי משחית את הגוף אלא למעלה מן הטבע וזה טוה בחי' גם וזהו פי' שאמרו ישראל ואל ידבר עמנו אלהים פן נמות כי נבהלו מפניו ע"כ אמר משה אל תיראו כי לבעבור נסות אתכם לשון גם היינו שיעשה אתכם לבא לבחי' גם למעלה מהטבע ואז אפשר לשון בחשבה שלימה ומלת על פניכם כמו לפניכם כמ"ש (בראשית ל"ב) ותעבור המנחה על פניו שהוא לשון לפניו אף כאן פי' כך שיהי' תמיד היראה לפניכם כדי לבלתי תחמאון (* וזה לשון גואל אמן . (ס' תפארת לבי ואז בשם אביו הה"ק רי"ם זלוקללה"ה) :

לארבע פרשיות . קבלה בידיו מא"ז הה"ק ר"י מדראביטש ז"ל שהי' מנהגו לקרות הארבע פרשיות שמו"ת עש"ק כמו הסדרה וכך אנו נוהגים עד היום : (מכתב מנכדו הה"ק ר' מרדכי מזיווהעל שליט"א) :

סליק פרשת יתרו

פרשת משפטים

כי תקנה עבד עברי . היינו כשרולה לקנות עובדא של יהודי המשמעות מזה שא"ל לקנות בנקל עובדא של יהודי : (ס' תפארת לבי ואז בשם אביו הה"ק ז"ל)

מלאך ודמעך לאתאחר בכור בניך תתן לי . דהנה ארז"ל (ב"ב ד"ט) גדולה דקה ששקולה ככל המלות שנאמר והעמדנו כו' . ומליט לתז"ל (ברכות ד"ב ע"ב) עוד שאמרו גדולה תענית יותר מן הדקה שזה בגופו כו' . ולפי' ממילא שחטנית גדול וחשוב יותר מכל המלות ג"כ . והנה ידוע (עי' ב"ר פ"ל ס"י) כי מעש"ט נקראים חולדות ובעים . ולזה המובחר שבמלות ומעשה ידי האדם הוא יקרא בכור הבנים כי בכור הוא לשון חשיבות כמו גם אני בכור אתנהו . וזהו נבא לבאר המקרא עם אשר ראינו

(*) ובס' זאת זכרון מה ששייך לפ' קרה על פי' בהרימכם את חלבכם . ח"ל פי' כי המטענה מקריב להש"ת חלב ודמו ושיניהם נק' חלב כי חלב נק' דבר שהוא מן המובחר כמו אכלו את חלב הארץ פי' כשתקטנו ותרימו את החלב . המובחר ממנו מן הגוף כי גם הדם הוא המובחר . הוא הנפש ונחשז ללוים . שהי' המחשבה רק לרביקות הבורא ולא לבוא גאולה מהתענית כי אין השי"ת עמו כעודע וכן להיות שום עלבות ע"י התענית כי אין השכינה שורה מתוך עלבות עכ"ל :

ובס' עלים לתרופה כ' ח"ל ועד יום מותו לירך האדם לייסר את עלמו , ולא בתענית וסיוגופים כי אם ברכן פיו ובתאווה . וזהו החשבה . וזה כל פרי העולם הבא כמ"ש כי נר מזה וגו' . אבל ודרך חיים תוכחת מוסר וזהו יותר מכל התעניות וסיוגופי' שבעולם כו' ואמר הכ' מי האיש התפן חיים אהב ימים וגו' . וזהו יחופר לו כל עון . ויזיל משאול תחתית . כמו ש' שומר פיו ולשניו שומר מלכת נפשו . מות וחיים ביד הלשון איז למי שממית עלמו בשביל דיבור אחד . ומה יתרון לבעל הלשון עכ"ל . וכו' בס' ראש הגבעה ששאלם רוצה להתנדב תענית טוב יותר שיקבל עליו התענית מן הדבור ממה שיקבל עליו מן האכילה . כי ממנו לא יהי' לו מזק לא בגופו ולא בגשמיות . ולא יחלש ע"י התענית הזה עכ"ל :

ראוי מכתבי הרב המגיד מוהרי"ם ז"ל שהויר על מקרה לילם להסעמות חיכך ביום המחרת בלי איחור כלל. והנה נודע כי המקרה הלז בא ממכה דברי ומהן מעמל ויגיעה כדאיחא במסכה שבת בפרק מפנין (דקכ"ז ע"ב) שחא מפני טורת הדרך כו'. ומהרהורים ופרבויא דרישא במחשבות דזוט ח"ו. וזהו כוונה המקרא קודש מלאכתך ויהי המ"ם שימוש. והיסוד לאתך והכוונה על הדבר הבא מיגיע שלך כדמחרגמין (דברי כ"ה) ע"ה ויגע משלתי ולא. וזהו מלאכתך מן יגיע שלך. וגם מערכוב מחשבותיך וזהו ודמנך לא תאמר. כלל רק ככור בנך דהייט חטמת המוכתר שבמעשיך חתן לי וסכן: (נועם מגדים פ' משפטים)

פרשת תרומה

לעומת המסגרת תדויינה המבעות. פי' כי הטבעות נקרא החלות שהוא דרך הטבע כנודע ולריך לשום אותן במסגרת שלא ילאו חוץ לגבול: (ס' אור לדיקים בשם הה"ק ר' מרדכי מקרעמענין זללה"ה)

פרשת תשא

ולקחת את כסף הכיפורים וגו' ונתת אותו אל עבודת אהול מועד. ר"ל שזאת ההכספה והתקופה יהי' בשביל הסי"ח ולא בשביל עלמו: (ס' ראשי בשמים פ' חקת. בשם הה"ק רי"ם מולאטשוב):

ועתה אם תשאלו המאמץ ואין מחני נא. הרב המגיד מוהרי"ר יחיאל מיכל זללה"ה אמר על דרך שאמרו ב' פירושים כי מפני הרעה נאסף הדיק פי' א' שהדיק מכפר ופי' ב' שלא יראה ברעת הדור. וז"ל אם תשאלו המאמץ הן אם תשאלו המאמץ והיינו ע"י מסירת נפשי ואם אין א"כ יבא הרעה על הדור בין כך ובין כך מחני. ויאמר ה' אל משה מי אשר תטא דהיינו שלא תלסרך למוט לכפר להם שאין להם כפרה ולא ידאל מהרעה שלא יהי' בימי משה רק וביום פקדי שמעט מעט אגבה מהם. ע"כ: (ס' גמי יוסף פ' תשא)

פוקד עון אבות ועל בני בנים על שלשים וגו'. והנה דקדק הרב רבינו יחיאל מיכל מ"מ דק"ק זלאטשוב ז"ל מפני מה כ' ב' זו פוקד עון אבות על בנים ועל בני בנים על שלשים ועל רבנים וב' יתרו כ' על בנים על שלשים ועל רבנים ואילו. בני בנים לא כתיב: (ס' מאור ושמש פ' תשא. ויטי"ס מה שמחזק)

פרשת ויקהל

והמלאכה היתה דים לכל המלאכה לעשות אותה והותר. הכלל המורה הוא גלחיות שלומד את האדם לילך בדרכי התשובה וחיבת המלאכה הוא מלאכת התשובה. למשל כשארם הולך סמוך לבור ונפל ר"ל ונזק ואח"כ נתרפא ועי"ז ישמר מאוד שלא ילך אפי' רחוק מן הבור מעט רק בהרחק גדול. כך האדם אפי' כשעושה חטובה כמו שצריך לריך להרחיק א"ע יותר מזה הדרך שה' נכשל בה הרחקה יתירה וזה פי' הקרא והעגללכה היינו מלאכת התשובה. היתה דים לכל המלאכה. לעשות אותה היינו לעשות חמיד מלאכת התשובה בהרחקה יתירה וזהו חיבת והותר. וגם לריך ליישב א"ע מאד חמיד אפילו כשעושה מזה כהוגן אם עשה כהוגן וכשנהג כך הוא במדת

במדת התשובה וקוב לו לכריאת הגשמה והגוף ובא לזיון גואל אמן : (ס' תפארת
לבי ואב)
סליק פ' ויקהל . וסליק ספר שמות

פרשת ויקהל

והפשיט את העולה ונתח אותה לנתחיה . שמעתי אומרים בשם בולגיא קדישא
המגיד כחז"מ ז"ל הענין כי כל אדם בראותו בעלמו שום מעלה כל דהו די
לו בזה כי אינו מכיר חסדו ומצוי . ועי"ז יוכל לבא גאווה בהיותו משגיח על עלמו
בדרך כלל אז מעלה זו המעולה אשר בקרבנו מחפה על כל הפרטים הגרועים . אכן
העלה היעולה הוא שישגיח האדם בפרטו על כל אבר מאבריו . אס קיים כל המלות
התלוים באבר ההוא אז יראה שאין בו שום מעלה רק כולו חסדו ומצוי . וזהו והפשיט
את העולה ר"ל כשיראה להפשיט מעלמו הגאווה הנקרא עולה לשון עליה . אזי ונתח
אותה לנתחיה . ר"ל ישגיח על כל אבר ואבר ממנו בפ"ע אזי ימלא חסדו ומצוי פ"כ
שמעתי ודפח"מ . (ס' ערבי נחל פ' תשא) עדות ביעקב דרוש י"ח] :

סליק פרשת ויקהל

פרשת צו

צו את אהרן ואת בניו לאמר וגו' . מה שנאמר (בתפלת מוסף) ע"י משה עבדך
מפי כבודך כאמור . בזה סיני באמירה היה עשה בטעיה מלד שטעיה הוא בגשמיות .
כך לעמיד גשמיות הטעיה יהי' בטל ויהי' אך באמירה . לכן אלו התפלות והאמירות
שכעת הם בעלמם יהיה להקריב קרבן . וזהו שאמרו זאת מוסף יום השבת הוא נעשה
ונקריב לפניך באהבה כמלות רלוונ . אשר בראו הק' הי' אך האמירה ולא הטעיה
שהוא בעלמ ויגיעה כמו שכתב עלינו בתורתך ע"י משה עבדך מפי כבודך כאמור .
שאי לא הי' בעשיה גשמיות . כך לעמיד יהיו אלו המוספין בשיח שפחותינו להקריב לפניך
באהבה וד"ל והבן (עי' בהק' ספרי) ואמר בשביל אביו הה"ק ר' מיכל זלללה"ה מזלצטשוב
שלזה כיון הנביא (יחזקאל מ"ג) שכתב אתה בן אדם הגד את בית ישראל את הבית
ויכלמו מעוונותיהם . ורמו להם שגרם חטא העגל שקודם החטא לא היו לריכים לגל זה .
ומלד החטא הי' בהכרח לבנין הבית ולהקריב קרבנות על גבי המזבח לתקן מה שקלקלו
מלד שחזר הילח"ר המחטא והלריך לכפר בעדם . אבל קודם חטא הפגל לא היו
לריכים את הבית ולהקריב קרבנות כמו אדה"ר קודם החטא שלא הי' לריך לשום דבר
אחר החטא אמרו שור שהקריב אדה"ר קרבן אחת ה' במלחו . וזהו שמרמו הכתוב
הגד את בית ישראל את הבית . ויכלמו מעוונותיהם שיבשו מה שגרם להם חטא העגל
וד"ל . ולזה כיון הגמ' הקדושה שאמר ונעשה רלונו . ואינו מיסב על כביכול ביה
שבדוהי אין זה חידוש שאמר ונעשה רלונו . אך זה מיסב על האדם שהביראש היה
שאמר ונעשה רלונו . האמירה בעלמו הי' כאילו הקריב קרבן וקיים המלות כמו בעשי
על גבי מזבח . וזהו שנא' עולת תמיד העשיה בזה סיני לריח ניחוח אשה לה' היינו
כמו בזה"ה שהעשי' הי' ברוחות ואך שאמר ונעשה רלונו של האדם וד"ל וזה לו את
אהרן ואת בניו לאמר . לרמוז שהאמירה הוא העיקר לעשיית הקרבן והעבודה ודו"ק
וסבן שהוא דבר עמוק מאוד : (ס' אור ילחק (לה"ק ר"י מרחדוויל) ברמזי מוסף
של שבת)

להגדירה ש"פ שמעתי מה"ק דק"ק חוסטילא בשם ההל"ק המגיד מו"ה מיכל זללה"ה
 פ' הגדה מחילה עובדי וכו' ה' אבותיו ועכשיו קרבנו המקום לעבודתו
 לשון מחילה וכו' ועכשיו וכו'. משמע להיות קאי על אדם ח' שמחילה ה' אח"כ
 ועכשיו כך אבל מה שייך זה על בני אדם נפרדים ופי' ז"ל דה"ק בעל ההגדה דמחילה
 עו"ג דהיינו תרח ואבותיו ה' אבותיו ועכשיו משעה שהכיר אאע"ה את בוראו קרבנו
 המקום לעבודתו ית"ש וכו' אין הג"ל אבותיו כדרך שאחז"ל גר שנתגייר קטן שגולד
 דמי. כי מה יתום של ישראל עבדי ה' עם הג"ל וכו' ואלא. והשאל שפיר קאי הכל
 מחילה כו' ועכשיו כו' על ענין ח' דמחילה עו"ג ה' אבותיו. ועכשיו המקום ב"ה
 וכ"ש הוא אבינו הוא מלכנו כו' : (ס' חילדות יחזק מהס"ק מנעמכיו זללה"ה קונט'
 כחב הדור)

פרשת אחרי

ויאמר ה' אל משה וגו' ואל יבוא בבל עת אל הקידוש וגו'. שמעתי מפי
 ה"ק החסיד המפי מו"ה יחיאל מיכל זללה"ה שאמר בשם אביו החסיד המסור
 מו"ה יצחק ז"ל. אי' בגמרא (כתובות ד"ג) עושה לזקה בכל עת. זה המפרנס בניו
 ובנותיו פשה קטנים ח"כ העולם פוטרין עלמן מזדקק לאחרים ואומרי' שיואלין בזה
 שנקרא ג"כ לזקה. וז"ש הכ' ואל יבא בכל עת דהיינו באותו הזדקק שמרמו בפסוק
 עושה לזקה בכל עת בזה אינו בא אל הקודש פנימה לקדש נשמתו כ"א בלזקה גמור'
 אל אחרים עכ"ל. ואמרו שהפסוק נותן טעם לזה להכלל ידוע שלא יתנו מזות לישראל
 אלא לזקק אותם דהיינו שישברו האות היל"ר ויכניע לבו ח"כ כשנותן לזקה לאחרים
 בוראי' משבר מאות הגוף ומכניע עלמנו אע"פ שאדם חס מאוד על מזמנו אבל בזה שנותן
 לבניו ולבנותיו זה מלד אהבה ח"כ אינו משבר מאות הגוף בזה הנחיל. וז"ש הכתוב
 מבית לפרוך' דהיינו פריכת הגוף. שהוא שבירה בפנימי' הגוף זה אינו שייך בנחיתה לבניו
 ולבנותיו זה מבית הוא מפנימיות להפרוכה הוא פריכת הגוף ומהכניעה בא אדם למדה
 שמדבר בפה רך ואמר בזה"ל ז"ל הג"ל דרך פ' הגמ' עושה לזקה בכל עת דהיינו
 שנותן לזקה חמיר לאחרים ולא בעתי' אחרים זה זוכה לפרנס בניו ובנותיו עכ"ל * :
 (גנוי יוסף פ' אחרי)
 סליק פרשת אחרי

בס' תולעת יעקב בחלק סוד הסוכה. ח"ל והואיל ובה לידנו מזות הזדקק אגיד בה
 תעלומות חכמה. דע כי סגולת מזל זה יחוד וחבור ע"ס בלי מה כי בהתעוררות
 הזדקק למטה נכחה המעיין למעלה והאור והרחמים מחפשים עד סוף המחשבה העליונה
 ודוד העני מתעשר והעושר הוא מתפשט בכל העולמות של מטה זה סוד העניקה
 האמורה בחורה כי האור הגדול נמשך מהענק העליון והעשיר עושה לזקה למטה עם
 העני גורם שיחשורר העשיר העליון ויחן לדוד ואותה מחנה נקראת לזקה נמלא האדם
 למטה דוגמת בוראו זה סוד נעשה אדם בללמנו כדמותו נעשה בשופות אחד כידוע
 לחכמי לב בללמנו מסוד ה"לם עשירים וזה בללמם כדמותו מסוד הדמות עניים וזהו
 כדמותו וכמו שהם חסידים וגומלים חסד זה עם זה כן ילטרך למטה שיחם העשיר על
 העני ויגמול חסד עמו זה סוד והלכת בדרכיו וכתוב (זוהר בראשית ד"ג) בהפרא דחכמה
 רבתי דשלמה מלכא כל מי שחם על העניים ברזון הלב אין דמותו משקנה דמותו של
 אדם

אדם וכאן שמות זה נרשם בו שולט על כל הבריות הדא הוא דכתיב ומוראכם וחתכם יהיה וגו'. וכולם זעים ויראים ממנו בשביל שמאז ז' מעולה מאוד להביא האים דממותו של אדם על כל שאר מלות וכו' ודע כי המוכתר במלוא ז' עושה שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה כו'. ובמס' כתובות ד"ג עושה וכו' ר"א אומר זה הן בניו ובנותיו כשהם קטנים. ובמדרשו של רשב"י ע"ה הודיענו הסוד והוא כי העושה לזקה פותח המעין למעלה כמו שאמרנו וכו'. ובמס' שבת (דק"א:) תניא ר"א הקפר אומר לעולם יבקש אדם רחמים על מדה זו (שלא יבוא לידי עניות. רש"י) שאם לו. לא בא. בא לבנו ואם לבנו לא בא. בא לבן בנו כו'. ובמדרשו של רשב"י כו' והקשו שם ואמרו תלמידי חכמים תליון במקום הנקרא לזקה והם עוסקין בתורה שהוא עץ חיים כו'. אבל יוצאים בדוחק ובלעזר גדול והשיבו כי החכם העוסק בדורה הוא עץ חיים ממש ועץ החיים אינו ניזון כי אם מן העולם הבא כידוע לחכמי לב. ואין המזון ההוא נמלא כי אם אחר שמסתלק מן העוה"ז ועמה נזון מפרי עץ ההוא והוא מקום העניים וכו'. אבל פהבנו ז' לנחם לב העוסקים בתורת אלהים וממיתים עצמם עליה מבקשים לרעת דרכיו ללכת בהם וסובלין יסורין לעבודתו והם בזה העולם כעפר לדוש ואל יתמהו חסידיו ישראל ואל יתיאשו בראותם רשעים בשלום והם בלעזר כי כן כחם למעלה שוכנת לעפר שומעת חרופיה ושותקת כי יש להם לרעת כי בהשפלה יספלו ובהתנשאה יתנשאו ובהתחדש כנשר נעוריה יתחדשו גם הם כי הם תלויים בה ואם הם בזה העולם בלעזר כמה מלעות גדולות מוכנות להם לעולם שכלו ארוך עכ"ל :

ובס' תניא מהנה"ק רש"י ז"ל קוללה"ה. (באגרת הקודש אות ט"ז) אלוהי אחי כו' וממש ליום ואוכלים ה' ירחם עליהם וירחיב להם בלד בקרוב ועם כ"ז לא עוב הם עושים לנפשם לפי הנשמע אשר קפלו ידם הפתוחה מעודם עד היום הזה ליתן ביד מלאה ועין יפה לכל הצערות ההברחיות לידי מחסורי האצויות נקיים. אשר עיניהם נשואות אלינו ואם אנו לא נרחם על הם ח"ו מי ירחם עליהם וחי אחיך עמך כתיב. ולא אמרו (ב"מ דס"ב) חיך קודמין אלא כשביד ה' קיתין של נים וכו' שהוא דבר השווה לשניהם בשוה לשמות להציב נפשם בנמא אבל אם העני לריך לחם לפי הטעם ועמים וכסות בקרה וכו"ג כל דברים אלו קודמין לכל מ' בשי כבוד וזבח משפחה בשר ודגים וכל מטעמים של האדם וכו"ב ולא שייך בזה חיך קודמין מאחר שאין חיי נפש. כדאי' (בגדרים ד"פ). והנה זהו עפ"י שורת הדין גמור אבל באמת גם אם הוא ענין דלא שייך כ"כ ה"ט ראוי לכל אדם שלא לדקדק להעמיד על הדין רק לרחוח חיו וליבנה לפני ולפני משו"ה ולדאוג לעלמו ממארג"ל (ב"מ דל"ג) שכל המדקדק בכך סוף בא לידי כך ח"ו וגם כי כלנו זריזים לרחמי שמים בכל עת באתערותא דלתתא דווקא בכל עת ובכל שעה לעורר רתמיו על הגריצים לרחמים וכל המאמץ לבנו וכובש רחיו יו"ה מאחזה טעם שיה' גורם כך למעלה לכבדו וכו' ח"ו והגם כי אדם אין לדיק בארץ אשר יעשה טוב תמיד וכו' והלזקה מכפרת ומגינה מן הפרכיות כו' ולזה היא רפואת הנוף ונפש ממש אשר עור בעד עור וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו בשגם אנו מאמינים בני מאמינים כי הלזקה אינה רק הלוואה להקב"ה כדכתיב מלוה ה' חונן דל וגמוליו ישלם לו ככפלים בעוה"ז השכר כל המלות ליכא בעוה"ז לבד מלזקה לפי שהוא טוב לבריות כדאי' (בקיטושין ד"מ) וגם יש לחוש לעושה ח"ו כשחזירו נמנין לדבר מלוה והוא לא נמנע עממה כדודע ממארג"ל (ברכות דכ"ו) ולהשומעים יענם ותבא ברכת טוב בכל מילי דמטיב והטיבה ה' לטובים וזשירים בנפשם ונפש כל לב ונפש :

פרשת קדושים

דבר אל כל עדת בניי ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני וגו' (במדבר פכ"ד ה' ע'). קדושי למעלה מקדושתכם. שמעתי מפה קדוש אדמו"ר הרב החסיד האלהי המפורסם קדוש עליון מוהר"ר יחיאל מיכל זלמן ז"ט ועכ"פ מאמר חז"ל הג"ל ע"פ כי קדוש אני ה' קדושי למעלה מקדושתכם. ודבריהם נפלאו כי מה זה בא ללמדנו שקדושת ה' גדול מקדושת ילוד אשה אשר מעפר יסודו. ומי הוא אשר לא ידע את זה. ואמר בפירושו. קדושי למעלה. כלומר הקדושה שלי למעלה הוא רק מקדושתכם כפי שהם מקדישין אותי למטה כך שמי מתגדל ומהקדש בשמי מרום כדרך הכתוב חנונו לאלהים. [ועי' בזה פ' בא דל"ב ועי' בס' מאור ושמש פ' קדושים] עיי"ש שהאריך שם בדבריו: (סידורו של שבת ח"ב שורש א')

לא תקום ולא תטור וגו' ואהבת לרעך כמוך וגו' (*). אחי אביכם זו המלה של ואהבת לרעך כמוך שכל החורה כולה תלויים בזה לכן אם האדם עושה לעצמו איזה מלבוש צריך להלביש את חבירו ג"כ זה המלבוש. זה אי אפשר והוא ביכולת לעשות לאדם אחד או לשני אנשים ולא יותר. ועוד כשהוא דל אביון שאין בידו אך ששה לעצמו מלבוש. ובעבור שאינו ביכולתו שיעשה לחבירו לא יעשה לעצמו ג"כ וילך בביון החורה והמלות לא נחנה בענין כזה שאי אפשר לקיימה כולם בשום העשיר והדל צדק. ומפני מה תקנו אנשי כנסת הגדולה שיאמרו זה דוקא קודם התפלה ויאמרו חתך אחר מודה אני. הריני רולה לקיים מלה זו של ואהבת לרעך כמוך. ובאמת זו המלה של ואהבת לרעך כמוך הוא קלה מאוד ויכול כל האדם לקיימה בכלל העשיר והדל בשום. ונכון שיאמרו קודם התפלה דיוקא ובמשל זה האב שיש לו כמה בנים. ולכל בן ארבע לו אחי סיבה ר"ל. למשל בן אחד הוא יושב בבית האסורים ולאחר יש לו אחי חולאת ר"ל ולאחיה בן נגנב ממנו ואחד הוא חשוכי בנים וכדומה לכלם. ומסתמא כל אחד הוא בעצמו גדול אבל זה האב בגדל רחמנותו על בניו הקרים יש לו עזר ודאגה מכל אחד ואחד בפני עצמו וזה העזר של האב הוא אין לשער ואין להעריך. וזה העזר שיש לכל בן בפני עצמו הוא הן נגד זה העזר של האב שיש לו מן כל בן ובן וד"ל. אחי אהבנו נקראים בנים למקום כמו שכתוב בני אחס לה' אלהיכם. (דברים י"ד) לכן אין לשער זה העזר של האב היחמון הוא כביכול ב"ה שכולל ומוזער בעצמותו כמו האב בביתא האב בביתא האב במלקיותא. ומעט ואומר קלי מראשי. קלי מזרעו. (סנהדרין דמ"ז). אחת היא המלה של ואהבת לרעך כמוך שתרצה באמת בלבב שלם כמו

(*). שמעתי מאמרי הה"ג בול"ק מו"ה שמואל שמועלקי זלה"ה אבד"ק מיקלשפור בימי חורפי ששאלתי אותו האריך מקיימים מלות ואהבת לרעך כמוך וחבירי עושה לי רעום והשיב לי בשכל שאוכל לקבל ממנו הלא כל הגשמות אחת הן נשמת אדם הראשון וכללות כל הגשמות הם כולם תלויות ממשמתו מנהון בידיו וכו' וכמ"ס בספרי' ולפעמים מכה אדם עצמו מכה גדולה בשוגג בלי דעת והרהש הוא מלך הנוף אם יקח אדם זה מקל ויכה לידו שהכה אותו בלי דעת הלא לחסר דעה יחשב ולמה יכאב עוד לעצמו. כן ממש הדבר הזה שהוא נפש אחת עם חבירו וחבירו עושה לו רעה מפני חסרון דעת שבו וכששלים לו רעה יכאיב לעצמו הלא יתאבד בהכל מאת השי"ת והרבה שלוחין לו ית'. ושאלתי לו עוד אם רואין אדם רשע לפני המקום האריך אכשר להאזין אותו והשיב לי הלא נשמת אדם חלק אלהי ממנו וע"כ יהי לו רחמנות על השי"ת שהניח הקדוש שלו נגד בקיאותו עכ"ד ודפח"ת: (ט' אורח לחיים נח)

כמו שאת חפץ. בטובתך. ובהללחתך. וכמו כשאתה מרית ממון וכדומה בודאי אתה מקבל הענוג ושמחה. כך יהי אלך. שתרצה בטובת חבירך וכשירות ממון וכדומה יהי אלך השמחה והענוג בשוה כמו שאתה הרווחת. ואם ח' כשחברך באזהר לך יהי זה הענך אלך כמו לעד עמך בשוה ולריך אתה להחפץ על זרועו. כמו שאתה מחפץ על לרועך באין חילוק ואז אתה מקיים זו המצוה של ואתה לרעך כמוך באמת אבל ליתן לו מעות או להלבישו לוחה חורה אל יבזבז יותר מחומש (כתובות ד"ג) אבל בעונותיו הרבים נמנעו אכסים שהם מלא בשמחה כשחברו בלעז או בהיזק וכשחברו מרית בהללחת לך גדול לו מאד. ואינו שם על לבו שכביכול הוא בלעז על לרוע בניו היקרים ועל כל אחד ואחד מישראל בפני עצמו אומר קלמי מראשי כו' ולזה כוונתו בנ' (הכ"ל) שלא תרצה ירושלים אלא בשביל שגאח חס (יומא ד"ט ע"ב) שזה החטא גדול מכל החטאים מלך שאינו מאמין בה' ובחורחו שגא' בנים אחס לה' וכביכול ב' מלך על לרוע בניו וכו'. ישיש שהאריך: בזה (מבטו הרה"ק ר' יצחק מראשון זצוקללה"ס בס' אור יצחק אבות פ"ג):

סליק פרשת קדושים

פרשת אמור

ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדור בפות חמרים כו'. פשט הפסוק על אחרונא אלא הכלל התורה הוא נתיבות ולמוד את האדם לילך בדרכי התשובה והפסוק הזה לומד ג"כ את האדם מחמת שזה ידוע לכל אדם כח הדיבור מדין הוא בא לאדם מלמעלה שנמשך מכלי אל כלי. בלמס לריך אדם לראות קודם שמושך הדיבור למטה בעוד שהדיבור בשכל העליון כשיבא הדיבור לו שיהי כמו שהי' למעלה. שלא ילכלך אותו ח' מחמת כשהדיבור טוב עושה פרי טוב ואפשר פי' הפסוק כך ולקחתם לכם ביום הראשון פרי וכו' ביום לשון שכל שהשכל מאיר כיום היינו כשהשכל הוא ביום הראשון פרי וכו'. היינו בשכל העליון פרי היינו הדיבור ככל עץ היינו התורה (אבות פ"ו מ"ז) הדר היינו מזה (שבת דקל"ג ע"ב) כשהוא מושך הדיבור למטה נראה שיהי הדר לתורה ולמנוחות ולמעשים טובים: (ס' תפארת לבי זאב בשם אביו הה"ק זצוקללה"ס)

סליק פרשת אמור

פרשת בחקותי

אם בחקותי חלכו וגו'. ונתתי נשמיכם בעתם וגו'. דבר זה נשאל לתכמים הראשונים בחיבוריהם המפורסמים ונתקשו בזה לבאר מפני מה הזכירה התורה יעודים הגשמיים ולא הזכירה יעודים הרוחניים בשכר עולם הבא המעוה לבוא אלינו בעגלה. לא ולמד בספריהם. ושמעתי בזה מאדמו"ר הה"ק בזויתא דנסורא רבא ויקירא מו"ה יחיאל מיכל זללה"ה מ"מ דק"ק זלאטשוב. כי הגה באמת לכאורה זה פלא במה שהבטיח אותו שמו ית' ביעודים הטובים כאשר נעבוד אותו הלא נדע שלריך לעבודו שלא ע"מ לקבל פרס וא"כ מה נפקא מינה בהבטחת הטובה אם אסור להעלות זאת על המחשבה. ולכאורה יותר טוב הי' שלא להזכיר כלל היעודים האלה ולא הי' נזרך להזהיר שלא לעבוד על מנת לקבל פרס ויבוא הטוב מאליהם לטובים. ואמנם כי הגה האדם העובד את ה' אלהיו. ופוסק בתורה ומלות ודאי שהוא מתבדך על ידיהם ממינא בכל הברכות רוחניות וגשמיות. (וכאשר כתבנו למעלה שכל המלות המה לנורות השפע שזורד ויושפע

יושפט על ידן כל הטובה המאושרת ממקור הברכות עד כל העולמות שלמטה) ואולם כי העבודה הזאת לריך שיהיה באמת לשמו ית' ברוב אהבה ותיבה ומורא ובושה. שלא ט"מ לקבל פרס בשום דבר. (וכנ"ל למעלה). ואם יתעורר במחשבתו שמן דבר שרואה לקבל על ידי זה טובה אליו הן ברוחני הן בגשמי לא יקבל כלום על ידי עבודה זו. כיון שהעבודה אינה באמת לשמו ית'. ולזה אמרה התורה אם בחקותי תלכו ואת מצותי תשמרו. וגו' פירוש אם תעבדו אותי כראוי זה יהי לכם האות אשר. ונתתי בשמיכם צדק ונתנה הארץ פריה וגו'. כלומר שתראו שתעבדו מהם. והבדלה על ידיהם. אי אפשר כי אם שיהי' העבודה באמת שלא הכוונה להסתבך מהם. וכאשר תקבלו ברכה מהם תדעו שהעבודה הייתה שלא על מנת לקבל פרס אבל לא נחכונה התורה הקדושה להבטיח טובה בשביל העבודה כי לריך לעבדו שלא ט"מ לקבל פרס. בינה זאת עכ"ל: (ס' בחר מים חיים פ' בחקותי) וצ"ע עקב כ' ח"ל שמעתי מאדמו"ר הרב האלפיה מוהר"ר ידידאל ביב"ל זללה"ה מולאטשוב שאמר חירון על קושיה הקדמונים מפני מה מכרו בתורה יעודים הגשמיים שנראה ח"ו כאילו מתיר לעבדו ט"מ לקבל פרס שמבטיח אם בחקותי תלכו וגו' ונתתי. כי באמת העושה מצוה לשם דבר מה למענו אפי' למען שכר עוה"ב אינו זוכה לשום דבר כי הוא עובר א"ע להנאתו ותאוותו. הנאה גשמיית או הנאה רוחנית ועיקר העבודה הוא רק למען עשות כ"ר לפני ית"ש כ"א לפי מה שהוא אם כפשוטו שיקבל כ"ר שאמר ונעשה רצונו. או כ"ר ע"י היחודים הקדושים ואורות עליונים המאירים בכל מצוה ואם עובד באמת רק למען שמו ית' באהבה אז ודאי מתבדק על ידם הן בגשמי הן ברוחני ולזה אמרה התורה שאם תלך בדרכי טובים לעשות מצותי כראוי למען שמו אז הריאה שתתבדק מהם וזה לך האות אם רחית שהגיע לך הברכה ע"י המצות אז ודאי עשית הדבר לשם פעלן ולא לשם שכר המצוה כ"א ה' עושה בשביל שכרה לא ה' מתבדק על ידה. כיון שלא נעשית לשם ה' באמת באהבה. ולא נאמרו כלל הבטחות לאשר בשביל זה נקיים התורה רק שזה ממילא הוא שעי' המצות מתבדקין ובאופן שנעשנה כראוי על דרך השלימות שלא לקבל פרס בשום דבר. עכ"ל:

ובם' טעם מגדים (פ' בחקתי) ח"ל אם בחקתי כו' ע"פ אמרו רז"ל (שבועות ד"א ע"ב) כל המקדש עלמא כו' הווין לו בנים זכרים. והרי אמרו (ברכות ד"ט ע"א) אשה מזרעת תחלה. ובזה הדבר תלוי. אך להתקדש יסויע הש"י שיהי' כן והכן. והנה כחבנו באריכות צ"ע שמיני דשמירת הברית אינו רק על אופן זה שמקדש עלמא בשעת היווג דאם ח"ו לתאוה יבקש מקלט דמקלט חלף חק ועבר ברית כדברי בוצינא קדישא אור ישראל מוהרד"ב זללה"ה. בס' מגד"ל שזהו כ' אומרם ז"ל (אבות פ"א מ"ג) ודאשתמש בתגא דהיינו ברית קודש נקרא תגא כמ"ש (יבמות דע"ה) מן העטרה ולמעלה והשתמש בו היינו לעלמו חלף והקדישו והרשימו עכ"פ חלף הלך ע"כ דבריו יע"ש וכדברי הה"ק המגיד מוהר"ם זלוק"ל בפסוק (תהלים נ') ועם מגאפי' חלקך. גם חלקך בעושה לתאוה ויושב עם מגאפיים. וזהו מאמר הכ' אם בחקותי תלכו דהיינו שתלכו עם החוקים דמיל' שלא יופגמו אלליכם ת"ו. והיינו ואת מצותי תשמרו דהיינו מצות פרי' ורבי' ומצותי רבים כי פירשו לשון לוותא וחיווג. ובמה תשמרו ועשיתם אותם שתעשו רק אותם את המצוה ולא דבר אחר כי אותם מיעוטא הוא כאומרם אותם במשיחה ולא לדורות. כן ימעט כאן ועשיתם אותם המצוה והלוותא ולא התאוה ה"ו מקדש עלמא בקידושא דבא. ולעומת זה הנה שכרך אתך. ונתתי בשמיכם הזרע כמטרא בעלה דארעא כן יקרא הזרע. בעתם ומהו בעתם ונתנה הארץ אשה קרקע עולם יכולה ברישא והדר ועץ השדה יתן פריו וזהו בעתם כדי שתזכה לשכרך הווין לו בנים זכרים והכן היעב כי דרך נפלא ומקודש ומוסרי הוא כ"ל עכ"ל:

ואם כך הוא מערכך וגו'. בשם הה"ר רבי מיכל ז"ל ע"ד משל הדיוט, איין זינדיגור דארף פיל' והאמת כן הוא כי אם ה' במדת הבעמות והסתפקות לא היה חסר לו כלום אלא כל מה שה' לו ה' טוב לו ע"ד ודורשיו ה' לא יחסרו (תהלים ל"ד) כי כל דבר טוב להם חסר כל טוב. אמנם אם חסר לו איזה דבר יתלה החסרון בו בעצמו שעדיין אינו במדריגת האמונה והסתפקות כיון שמרגיש עדיין שחסר לו ועמי דל הוא וז"ל ואם כך הוא פ' שמרגיש בעצמו שמך ועמי הוא זה בא לו מערכך מהערכך מדריגת שלך כי מי שהוא מערך גדולי אמונה לא יחסר לו והכל טוב אצלו עכ"ל: (שפתי דריקים בחוקתי)

במכתב אשר שלח לי כבוד מחו' הה"ק ר' משה שליט"א. מועלעחאו. בשם חרזי הה"ק ר' מרדכי מזיוהעל שליט"א. ח"ל עוד שמעתי טאבי הה"ק ר' יחיאל מיכל מזיוהעל ז"ל שא"ז דררי"ם זאקלה"ה מולאטשוב וזה לבניו שיתפללו בעד השונאים שיהי' להם טוב וכסבורים אדם שאין זה עבודה זה עבודה יותר מחסלה. עוד אמר חיתי לי שמעולם לא נלכתי לדבר קודם שהי' לי כל זמן שלא הי' לי הדבר מסתמי חיי נלך לי: [א"ה בענין להתפלל על השונאים האריך בזה בס' ר"ח שער האהבה פי'] :

פרשת במדבר

איש על דגלו באחת וגו', דהנה למשל כשעולי כדעת ומחשבת האומן לפשות איזה כלי בודאי במחשבתו נגמר לפשותו באופן היותר גלות ויפה. אמנם כאשר הוא בשר ודם לא יוכל להוציא כל מחשבתו אל הפועל שהי' סוף מעשהו. כאשר הי' במחשבתו תחילה. אבל יולרינו יונר הכל מפואר בואת המידה סוף מפשה במחשבה תחילה. סוף המעשה שטובה הוא כאשר תלה במחשבה תחילה לא נגרע דבר. וזאת העיד הכתוב על שבטי יה. איש על דגלו מורה על סוף המעשה הי' לבית אבותם. אב נק' המחשבה כדוד ר"ל כאשר תלה במחשבה בהעבודה כן גמרו כלי למעשהו. וכן עשה בודאי יש נדיקים בדור שיכולים ג"כ כזאת. וכאשר אמר הה"ק מו"ה יחיאל מיכל זללה"ם לאחמור"ה הה"ק המגיד בקאזניץ זקלה"ה. (*) שכל מחשבה שפלתה לו בעבודה. כן גמרה מעג סביב. נגד הוא למזרח וכ"ל. היינו כאשר הזריח עליהם כן חט. לאוסל מועד כו' מועד הוא לשון שמחה ויו"ט ר"ל כי בעצבות אין ביכולת האדם לעבוד את בוראו וכמובא בס' הק' ט"א בפ' זו. רק עבדו אותו ית"ש בשמחה והבן: (ס' דעת משה פ' במדבר)

מליק' פ' במדבר

פרשת נשא

צו את בני' וישלחו מן המחנה כל צרוע וגו'. הכוונה שהנדיק הגדול נקרא מחנה שמפעיל במעשיו ונמיתו שחחנה השכינה עמו באהלו לזה נקרא מחנה שמפעיל החמה של השכינה לזה בא הציור לשאר העם לבני ישראל שמהם יעשו הדבר. [ח"ל מקודם וכן הוא מדמו של הנדיק מזר העונה והרכות לא יוכל להוציא חולה גם לאיש זר מעשהו]

(*) עי' בר"ח שער האהבה פ"ו ביאור דברי הוה"ק שיהי' כעמודא תקיף יעו"ש :

מעשהו כזה. רק על האנשים אשר עמו חל הדבר וכאוחה שאחז"ל (יומא דכ"ג ע"א) בענין עלבון התלמיד חכם דנקט ליה בליבי' ופירש"י ואם בא אחר לנקוט נקמתו בקו המשפט ישהוק ע"ש וכן הדבר הזה] וישלחו מן המחנה כמו שפירשנו כל לרוע הוא המתגלה לרעתו בא על נכות הרוח שהגביר עלמו כארז, וגם אפילו אינו לרוע רק כרחוק לדבר שיש בו ענין הגאון וכמ"ש הכ"י בפסוק אשר יהיה בו מוס. דהכוונה כי אהרן ה' לו בחינת הרוחות באדם שהגם שראוי שיה' בו מוס לזה לא יקרב. כי אשר בו כבר מוסודאי לא יקרב. וה"ה זה הראוי. ע"כ דברי פה קדוש. וגם כאן יוכל כל לרוע הראוי לאיחו דבר. וגם יאמר וכל צד ודרשו בו חז"ל בפסח' (דט"ז ע"ב) לרבות בעל קרי כי גם האיש כזה ראוי להיות נדחה ממחלת הלדיק כי מוזק לו מאד למחלה. וכדברי פה קדוש הזניד בזהר"ם ז"ל וע"ד פירשנו (תהלים נ"ה). שלא ידיו בעליו חלל בריחו כי היקר שולט למחשבת השלמים על ידי זה שחילל בריחו וזה וכל צד עכ"ל:*) (ס' נועם מגדים פ' שלח)

סליק פרשת נשא

פרשת בהעלותך

ויעש בן אהרן וגו' כאשר צוה ה' את משה. שמעתי אומרים משם הרבי המובהק איש אלהי מוהר"ר יחיאל מיכל נר"י על מ"ש רש"י בנ"ק הג"ל להניד שבתו של אהרן שלא שניה ומקשים הא"ח ס"ד שישנה ומפרש הוא ל"י ע"פ דליחא דלון הדיבור יכול להגביל כל השכל של אדם אלא אחד מחלק השמימי שבשכל אדם לא אפשר לאדם לדבר כל השכל שלו. ולפ"ז כשאדם מדבר לחבירו שיעשה איזה שכל אי אפשר לו להבין כל השכל של המדבר רק הדיבור לבד שהוא חלק השמימי וא"כ אי אפשר לו לעשות כפי השכל של המדבר רק כפי השגת הדיבור בהדיבור של ראוין נעשה שכל אלא שמעון אבל אם שמעון הוא חכם גדול אזי מבין מתוך דיבורו של ראוין גם השכל של ראוין ועושה בשכל שלו כמו שראוין מבין ע"כ: (ס' תורי וזה פ' חשא) ויאמר

*) ועיי"ש בס' נועם מגדים בפ' הג"ל ח"ל אמרו ז"ל במס' (ברכות דכ"ח). בר' גמליאל שאמר כל תלמיד שאין חוכו כבדו אל יכנס לבית המדרש. וגראה טעם הדבר כי לכאורה הלא אמרו (פסח' ד"ג) מתוך שלא לשמה בא לשמה רק הכונה שלא אמר שלא ילמד רק אל יכנס לבית המדרש כי איש כזה המלא גדלות ופניות מוזק להלדיק והוא כי ידוע טעם כי כל הפניות שנמלאו באיש הפגום דרכו להטילם בקדשים. וכאמרם ז"ל כל השופט כו' (קידושין ד"ע ע"א) וככה העושה מעשיו ולומד הורה בפניות וגדלות. כשרואה את הלדיק מתפלל או לומד ומחנענע ועושה פעולותיו. להתקדש ולהטהר הוא חושב עליו שכל זה הוא שלא לשמה רק בפניות ולהתגדל. כפי פעלו כן יתשוב ויפסול מעשה חבירו ודבר זה לא טוב לפני הלדיק כי הרי זה התנגדות למחשבתו שמחשב ועושה פעולות להתקדש ולעשות רק לשמה וזה חושב עליו ההיפוך ומחשבה ינגד למחשבה והרי זה מלחמה כבדה להלדיק. ודבר זה הוא שכל דק ורחמי עד לחמת ידוע למבינים. וגם ע"פ פשוט זה מרחק הפניות והיור סמציא הפניות וזה מישכס לתוך חדרו. לזה השביל ר' גמליאל וכלה גרש יגרש האנשים כאלה מבית המדרש לכל ירעו וכל יחיתו למחשבתו הקדושה ח"ו והבן היטב אז תשכיל עכ"ל:

ויאמר משה אל ה' למה הרעת וגו' ולמה לא מצאתי חן בעיניך וגו' שמעתי מאדמו"ר איש אלהים מופ"ה ופלאו המנוח מוהר"ר יחיאל מיכל זללה"ה מ"מ דק"ק זלאטשוב. שאמר בפי' מה שאמר משה ולמה לא מצאתי חן בעיניך לשום את משה כל העם הזה. עלי וגו' פי' למה לא מצאתי חן הזה בעיניך שחשבים באמת את משה כל העם הזה עלי ולעבדני ממניית ראשים אחרים עליהם והי' טוב להם אז מעשה כי ישראל נמשכין אחר בראשים שבהם ואי רישא דעמא זכאי כולא עמא זכאי כמ"ש בזה"ק (מ"ב קל"ח) יעו"ש שהאריך: (באר מים חיים פי' דברים) בליק פרשת בהעלותך

פרשת שלח

מבלתי יכלת ה' להביא וגו' ועתה יגדל נא וגו' ויאמר ה' סלחתי כדברייך. הה"ל וכו' ר' מיכלי זנוקל"ה אמר שאפילו מחשבתו של לדיק עושה רושם. וכל מה שחמוק ומגדל אמונה בהלדיק באיזה דבר עושה רושם והדבר מוכרח לבוא ולזה בחפלת משה רבינו ע"ה שאמר ויאמרו אל יושבי הארץ וגו' מבלתי יכולת ה' וגו' והזכיר י"ג מדות ולבסוף נאמר סלחתי כדברייך ופירש"י ז"ל שלא יאמרו מבלתי יכולת ה' וכו'. חפס זה יותר נזכרות האבות ומן ה"ג מדות וקשה וכי משה לא ידע שיכולת ביד ה' לעשותן אלמים יחדשים ולהפוך מחשבתן שלא יאמרו מבלתי יכולת וגו' אמנם מלך שאמר משה שיאמרו מבלתי יכולת וגו'. עשה מחשבתו רושם והי' ח"ו כמוכרח הדבר לזה נאמר לו סלחתי כדברייך שלא יאמרו מבלתי יכולת. והנה חיבת אמונה סובל ב' פירושים אמונה כמשמטה. ועוד מלשון ויהי אומן את הדסה. שהוא מלשון גידול והיינו כפי מה שנתגדל ונחמק האמונה בלב הלדיק כן תגדל הרשימה ולזה פירש"י (בראשית ז') בנח מקטני אמנה הי' מאמין ואינו מאמין שיבוא המבול וכו'. ולכאורה אין דבר ממושל ולא ימנע מהחלוקה או מאמין או ח"ו אינו מאמין ואין שייך מאמין ואינו מאמין. אמנם כל זה הי' גלוי לנח הלדיק אשר החזירה העידה עליו לדיק חמים שאמונתו יעשה רושם ויהא הדבר כמוכרח לבוא המבול מלך אמונתו. לכן עשה עלמו כאינו מאמין ח"א מקטני אמנה הי' היינו שעשה עלמו בקטן אמנה ולזה סיים מאמין ואינו מאמין כלומר מאמין בוודאי. אמנם עשה עלמו כאינו מאמין שיבוא המבול כדי שלא יעשה מחשבתו רושם ולזה אין לו להלדיק כי אם לילך חמיר במחשבות טובות כדי שיעשה רשימא לעילא לטוב וזה הולך למ"ש במ"א שהכל חלוי במחשבות והכרעת הלדיק בהאי עלמא עכ"ל הקדוש: (שפתי לדיקים וישב)

ראשית עריסותכם חלה תרימו חרומה. ע"ד המזכר אללנו כ"פ דהעיקר הוא הראשית והבוקר ע"ד (בראשית כ"ב) וישכם אברהם בבוקר. בוקר ויודע ה' (במדבר ט"ז). וזהו השמיטנו אל המיוחד ראשית עריסותכם פירוש בהחלפת קימה ממיטתכם כי עריסה פירושו מעה כנודע חלה תרימו חרומה פירוש בקשה ע"ד ויחל משה (שמות ל"ב) והכוונה שלריך לבקש עזר מאת השי"ת לעבדו באמת בכל היום. וזהו תרימו חרומה פי' ג"כ ראשית וג"כ החרומות לשמו יח' ודפתי' ופי': (ס' אור לדיקים בשם הה"ק רי"מ זנוקל"ה)

ובם תפארת לבי ואז (מבט הה"ק) כי על מאמר הגדה ש"פ כל שלא אמר שלשה דברים אלו וכו'. וקשה הי' לריך לומר שלא עשה אלא שלריך קודם העש' להחפלת להקב"ה ולבקש ממנו שיהי העשוי כהוגן ומי שאינו עושה כן לא ילא ידי חובתו אמן כן יהי רצון: בליק פ' שלח

פרשת ק ח

וגם את אחיך במטה לוי שבבית אביך וקרב אחיך וגו'. וידוע (מדריש ל"ב ע"א ירושלמי פ' במה אשה . רש"י בלק) שכמחיתו הם לפנים ממחילות המלאכים וידוע (מגילה ד"ג ע"ב) ח"ך נהר דינור יולא מויעת המלאכים ועובדין בחמדות בלי שום ליאות מחמת שמופחדין תמיד מהדר גאווה רקנאסא בבחי' עומדין ואינם הולכין ממדריג' למדריגא אבל הנדיקים הוא ההיפוך טעבודתן אינם באפשרי להיות בחמדות מחמת שהם בעוה"ז עולם השפל אבל הם בבחי' הולכין כשמשכר החומר ונעשה ממנו לורה אז ע"ז הולך ממדריג' למדריגה עד אין סוף וידוע דה"ל ט' הוא מעולם המלאכים והוא עולם הקרוב לכשמתן של ישראל ויה"ר הוא מעולמות תחתונים הספלים והנה שנועתי בשם הרב המנוח החסיד מו"ה יצחק דראזיטער זל"ה שפעם אחד ה' תועה בדרך ובה בלילה צינור גדול וה' מיוחד יחוד אחד ועל ידי היחוד עשה טובה גדולה להשריט של סינור ועל ידי זה ה' השריט הג"ל הולך אותו לעיר מקום חפלו בנהר עין . כי הכל ביד האדם ע"ד שפרשתי בפ' ויאל ומלאכי אלהים עולים ויורדין בו היינו בהדיק הדבר חלוי שהוא יכול לפעול ולעלות המלאכים לדביקות גדול או ח"ו ליורדין והנה המלאכים נקראים מטה לוי הואיל ודביקותם בהבוב"ה בלי ליאות וזהו פי' הפנוק וגם אחי אחיך היינו המלאכים ונקראים אחיך מחמת שקריבין לנשמתיהן של ישראל מטה לוי היינו אותן הדביקים בהבוב"ה שבט רחוק היינו שבא מחמת שהיחוד מהבוב"ה הנקרא אביך הוא בחמדות עליהם הקרב אתך ר"ל הקרב אותך אליהם ולא ח"ו אל אותן שסריוס בעולמות התחתונים הנ"ל וילוו עליך ר"ל תרא' לפעול במעשיך שעל ירך ידבוק בהבוב"ה יותר כי יש בכחך לעשות ולפעול דבר זה בנעשך ולא ע"ז וישרחוק ויעשו לך טובות בעוה"ז בעם הלוך וכנ"ל המעשה מר"י עכ"ל : (מבשר דק פ' קרח)

סליק פ' קרח

פרשת חקת

ואת חקת דתה ודעה . פירש"י וז"ל לפי שהשטן ואו"ה מוין את ישראל לומר מה מהמנוח הזאת מה טעם יש בה לפיכך כתיב בה חוקה גזירה היא מלפני אין לך רשות להרהר אחרי עכ"ל ושמועתי בשם הה"ג בול"ק החסיד המפ' מוהר"ר יחיאל ביביל . זללה"ה דקשה הלא באמת יש לפרה אדומה טעם כמו שפירש"י ז"ל בסמוך בשם ר' משה הדרשן תבא אמו ותקנה את בנה כלומר שיכפר על עון עגל . ומי' דאיתא (ויקרא פכ"ו ס' ג') שהמלאכים בשמים יבאו רגלם כדי שלא להזכיר מעשה עגל וזהו שהשטן ואו"ה מוין את ישראל ושואלין אותן מה טעם יש בה כוונתם להזכיר חטא העגל כלומר מה טעם יש בה ומזכירין הטעם שתבא אמו ותקנה את בנה כדי לכפר על עון העגל וממילא הם מזכירין תמיד חטא העגל לפיכך כתוב בה חוקה לומר אין לך רשות להרהר אחרי ותשובה לאו"ה שתוקה הוא בלי טעם וזהו פי' זאת חוקת התורה אשר לזה ה' לאמר כלומר שזוהי ה' לאמר להמקטריגים שהוא חוקה בלי טעם אבל אלזינו יש טעם עכ"ל ודפ"ח : (ס' אורח לחיים פ' חקת)

עוד שם בפ' שמי' כ' וז"ל שיעתי מהרב הגדול בולגא קדישא מוהר"ר יחיאל ביביל זללה"ה ענין פרה אדומה ח"ך הוא באדם כהדיק לריך לירד במדריגות התחתונות לפעולות נשמות שיררו כס והגלו היא טומאה והגשמית שה' שם אללם היא טהרתן וזוהי נשמת את הטהרתן ומטהר את כעמיהן עכ"ל ודפ"ח : וזהו ע"ד שאמרו (באגדת ירושלמי

יְרוּשָׁלַי תַּעֲנִית הַבֹּא צַעֲן יַעֲקֹב שְׂמוּאֵל ה' לִבָּשׁ חֲלוּקָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְאָמַר חֲטָאִי מִיָּיִת וּפִשְׁעָי. וּפִירוּשׁוֹ שֶׁה' מַחְדֹּרֶה בְּשִׁבִּיל יִשְׂרָאֵל וְאָמַר עִמָּהֶם חֲטָאִי מִיָּיִת פִּשְׁעָי וְאֵפֶי שֶׁה' לֹדֵק וְלֹא חָטָא וְהַדִּיק הָיָה דָּבָר שֶׁקָּרָא מִפִּי אֲבָל בְּשִׁבִּיל הַצְרֻת מוֹנֵעַ גִּמְט' הַחֲטָאִים אֵלָיו. וְזֶה לִבָּשׁ חֲלוּקָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל עִמָּהֶם וְאָמַר חֲטָאִי וְזֶה כֹל הַעוֹשִׂקִין עִם הַצִּיּוֹר לְהַדְרִיךְ אֲחֻסָּה וְלִשְׁכֹּס בְּתַשְׁבּוּהַ שְׁלִימָה יְהי' עוֹשִׂקִין עִמָּהֶם וּלְבָשׁ חֲלוּקָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְיֹאמַר עִמָּהֶם חֲטָאִי מִיָּיִת פִּשְׁעָי אֵפֶי שֶׁהוּא לֹא חָטָא יִכְנִים אֲנִי עִמָּהֶם וְיִתְחַדֵּה עִמָּהֶם כְּדִי לְהוֹלִיֵּם מִטּוֹמְאָתָם וְאֵפֶי שֶׁהוּא אֵלָיו יִירֵדָה וְעוֹמָאָה. (פְּרִי חַיִּים מִהַ"ל אֲבוֹת פ"ב). וּבִאֲזֻרָה לַחַיִּים פ' מִזֹּרֵעַ כ' ע"ו ח"ל וְהִנֵּה אֲמַת שְׂעִיָּקָר עֲלִיּוֹת בְּעָלִי תַשְׁבּוּהַ וּמַדְרִיגוֹת הַתַּחֲמוֹת הִיא ע"י הַדִּיק שֶׁמַּעֲלָה אֲחֻסָּה עִמּוֹ אֲבָל הֵם לִרְכִּיִּים בְּתַחֲמוֹת לַעֲשׂוֹת תַשְׁבּוּהַ וּלְתַקֵּן עוֹסֵם וְחֹמֶ"כ יוֹכֵל הַדִּיק לְהַעֲלוֹת לַמַּדְרִיגָה גְדוּלָּה וּבְהַתְמַדָּת תַשְׁבּוּהַ שִׁקְיָמוֹ וְחֲטָאִי נִגְדִי תָמִיד יִכּוּלֵּן לֵבָא לַמַּדְרִיגָה יוֹתֵר גְּדוּלָּה. כ"מ"ש (בְּרֻכּוֹת ד'ל"ד ע"ב) מְקוֹם שֶׁבְּעָלִי תַשְׁבּוּהַ עוֹמְדִין הו' עכ"ל :

סליק פ' חקת

פרשת פנחס

לִיצֵר מִשְׁפַּחַת הַיִּצְרִי לְשֵׁלֶם מִשְׁפַּחַת הַשְּׁלֵמִי . נֹאמַר לִי רִמְזֵם הַפְּסוּק בְּשֵׁם הַה"ק
מִדֶּרֶב"ו זִקוּק"ל שֶׁאֵמַר בְּשֵׁם אֲבִיו הַה"ק מִדֶּרֶב"ו זִקוּק"ל שֶׁהַפְּסוּק מִדְּמֵנו לִיצֵר
כִּשֶׁהָאֵדָם חָפֵץ לִיכָּךְ אַחֵר עָלָה הַיֵּלֶךְ בְּאִזְמָה דָּבָר מִשְׁפַּחַת הַיִּצְרִי הִרְבֵּה מִשְׁפַּחֹת וּסְיָפָחוֹת
הַיֵּה"ו לֹא לִיכָּךְ אַחֵר הַיֵּלֶךְ לְשֵׁלֵם כְּשֶׁרֹאֵה לַהֲלוֹךְ בְּצִלְמֹת הַעֲבֹדָה מִשְׁפַּחַת הַשְּׁלֵמִי כִּי"ל
הַשְּׁלֵמִי הוּא ז"ל וְאֵמַר ב"כ ע"ד לַחֲתֹן מִשְׁפַּחַת הַחֲמִי כִּשֶׁאֵדָם רֹאֵה לַהֲפַלֵּל וְלַהֲחֻקֵּן אִזִּי
מִשְׁפַּחַת הַחֲמִי וְכִי"ל : (ס' אֶגְרָא דְּכֻלָּה פ' פִּנְחָם)

צו את בניי ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי וגו'. ואת הכבש השני תעשה בין הערבים. *) שמעתי אומרים בדרך מוסר בשם הווסיק והחסיד המופלא איש אליה מו"ה צדוק הנקרא ר' אליהו דראביטשער זללה"ה. דעולם נוהגי שמעבדים כעסם על חבריהם עד יום עריוה"כ ולא מפייסים זה את זה ואין זה הדרך יחלק אור כי לר"ך האדם למחול לחבירו קודם השינה על כל שעה לו חבירו דבר שאינו הגון בחייו ויום ולומר שאני לי' מארי לכל מאן דמלער לי וכן אם חטא אדם כנגדו בלילה לר"ך למחול קודם אור השמש כדוע מזהר ולא לכבוד עצמו על חבירו שנה תמימה וז"ל ואמרת להם זה האשה אשר תקריבו לה' שמעשו לו נחת רוח מזה. כבשים בני שנה ר"ל זה הדבר אשר כבודם בלבבם שנה תמימה עד ערב יח"כ לא תעשו כן אלא שים ליום שני פעמים ליום את הכבש אחד תעבה בזוקר מה שכבודם בלבבם תעשו לשון פיקוק כמו וכן הבקר אשר עשה (בראש' י"ח) ואת הכבש השני תעשה תחוק בין הערבים קודם השינה ע"כ. שמעתי ודפח"ה. ואני פרשתי על ענין זה בחייון אור דרוב המוני

(*) שמועתי מהרב המופלא עיר וקריש רבינו בעל אור דרורים וזוקללה"ה. כי
היה עובדא דעשיר אחד תיקף זלזל בת"ח א' והרב הנ"ל אמר לת"ח שימחול לעשיר ויעשה
שלום והשיבו החכם כי חייבך מחל לו לעשיר דאמרו בזה"ק דחטאי' של ישראל מכבדין
גדפוי דשכינתא ח"ו ואם לא ה"י מחל ה"י נחשב עון לעשיר וה"י לער כ"י לשכינה ולכן
חייבך מחל לו כי בזה אין לער לשכינה ח"ו מחמת אורו עון והנאשו להרב ז"ל : (דבש לפי
מקובל"ק חיד"א מער' מ' אות כ"ג)

המוציא פס אינם משגיחים על חפלתם שיהי' בכוונה כל השנה רק בימים נוראים מתחזקים את עצמם בכל כחם להתפלל כראוי בכוונה שלימה. ושמעתי מפי קדוש אש אלהי מו"ה דובער ממעזריטש זללה"ה, על הא דאיתא ישראל מפרנסין לאביהם שבבמים (זוהר ויקרא ד"ז:) דמי שהוא בחינת ישראל שהוא לדיק שעובד לית' ביראש ואהבה ובוטר בו אש התלהבות בעבודתו לית' זהו כביכול פרנסה של ית'. כי השעשועין ותענוג שמקבל ית' מעבודתו זה נקרא פרנסה אללו ית' כמו ויתמו את האלהים ויאכלו וישתו (שמות כ"ד) ומתרגם וסדו בנפשיהון אכלו ושתו. וז"ל דברי ה' כי ה' אלהיך אש אוכלת הוא ר"ל האש של התלהבות שאדם מתלהב בעבודתו לית' תשיב אללו ית' לאכילה ע"כ שמעתי מפ"ק בעלמו חו"א ואמרת אליהם את קרבני ההתקרבות שלכם שהוא לחמי לאשי שהוא פרנסה שלי לאש ההתלהבות שלכם אלי תשמרו להקריב לי במועדו היינו בעתה ובזמנה ואמרת להם זה האשה. זה האש וההתלהבות בדבוקי' אשר תקריבו לה' זה שהוא כבשים בני שנה שכבשם אלליכם שנה תמימה על ימים נוראים לא תעשו כן אלא שנים ליום עולה תמיד את הכבש אחד תעשה בבוקר בחפלת שתריח ואת הכבש השני תעשה בין הערבים שהוא מנחה וערבית: (ס' תורי זהב פ' פנחס)

פרשת מטות

וידבר משה אל ראשי המטות. י"ל דהנה ידוע הגמרא (תניגה דט"ו ע"ב) אמר סקב"ה מאיר בני אומר כו' וכי לא ידע קודם לכן שדבר יא' מפי אלתור ואלא גביא בקולר (גיטין ז'). משמע בלא דבריו לא הוה יא' בלא קרא הוא כן. והסיריז בקולור. שמעתי ממורי [טי' בסוף הקדמה בהערה] לא תשים (דברים ל') וזה פרשנו (שבת דפ"ח ע"ב) למימיני' בה סמא דחי כו' פי הרואים להמשך ענין ימין ומטי הסור' לימין כו'. ומכ"ס הדורש בדברים. ומי שדבריו נשמע' לריך לזמר מאוד כי פרושי' עושי' רועם וזה וידבר משה אל ראשי המטות. שיש להם כח שלא להניח לומר חור' דברי' כ"ל לאות' שאוהבים לישראל ומתחת אהבתם מגדדים בזכותם וידוע האוהב למקום נקרא בן (יומא דפ'). כמו בן שאוהב לאביו. וכן האוהב לישראל זה לבני ישראל אותם שהם אוהבים לישראל כבן לאב לאמור חורה דברים ולא לאותם שאינם בני ישראל וסדבר' סתומים כי אין לגלות כו'. (*) (ס' דברי אמת ואת זכרון הש"יך לפ' מטות ובזכרון זאת בראשית)

ובס'

(*) בזאת זכרון לפ' קרח. חו"ל וע"כ אמרו (מ"ק ד"ז) אם הרב דומה למלאך ה' לבאות כו' ואם לאו אל יבקשו וגו' מפיהו כ"א הוא רשע וזדאי מתקלקל ממנו המקבל כי מקבל ממנו שפלותו ותשוקתו הרע ומה שקומר יבקשו כו' ואם לאו אל יבקשו כו' משמע אם הוא בעלמו אומר ישמע ממנו. (כדי שלא לביישו) ואפשר דווקא לבינוי דהיינו שאינו דומה כו'. אל יבקשו וגם לריבי' לשמוע ממנו אם הוא בעלמו אומר כי תורה הוא. משא"כ אם הוא אפילו רשע אם אפשר להשמר ממנו שלא לשמוע תורתו באופן שלא יתבייש לריך לעשות כל התפעלות כי ת"ו שמקלקל את השומע מאוד מאוד כדאיתא ב"ד ה' ת"ס עכ"ל:

ובס' רב י"י תהלים כ"ו. בפי' רגלי עמדה במישור וגו'. חו"ל כן אדם לריך להכניע עלמו יותר מדאי ולמאוס ממנו יותר מדאי אפי' של היתר כדי שאחרי כך יעמוד במו: הנהיה של מישור ואז מותר לו לעמוד לפני העמוד להתפלל בדברים או לר"י בדברים כיון

ובם' אגרא דכלה פ' דברים וז"ל דהנה פירשנו (ויקרא י"ט) הוכח תוכיח את עמיך ולא תשא עליו חטא דהנה המוכיח כעמוכיח את חברו מחייב להוכיחו באופן שלא יעורר קטרוג על הנוכח בקטרוגו וזוהי הוכחה באופן שלא יעורר קטרוג יהי' במובן דברי קטרוגין על אשר לא טוב עשה וצדי' שלא יתעורר קטרוג יהיו דבריו בהשכל שיהיה במובן מדבריו ללמד עליו זכות לפני יי' וכן שמעתי מלדידי הדור וחכמי האמת ושמעתי מהה"ק המפ' בדר"מ מולחטשוב זוקל"ל בשה' דורש וסי' מוכיח את העם ה' הופך פניו ואמר רבש"ע הנה עמך הם שלמים הסוראויס הם והנה הם תפליס מאוד לעשות רלוונט ויהי' שאי מקטור אומס הוא בעבור כבוד שמך שיחאמנו מאד במלוכה ויכולא בדברים וזה פ' הפסוק לדעתי הוכח תוכיח את עמיך ותראה לעשות באופן שלא תשא עליו חטא שלא יתנשא החטא לחול עליו העונש ח"ו וכו' עיי"ש שהאריך :

כליק פרשת מטות

פרשת מסעי

ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם וגו'. שמעתי מהה"ק וכו' ר' מיכל ז"ל כי מחלה אמר ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם ואח"כ אמר ואלה מסעיהם למוצאיהם ועוד אמרו ויסעו מרמון ויסעו בדרך ויסעו מתרח ויסעו במתקא וגו'. מי נתן שמות לאלו המקומות אחר שהיו במדבר ארץ מליחה ולא תשז ולא עבר אדם שם. אמנם הנשעו הלו ה' הכל כדי להוציא בלעו מפומיה של שר המדבר. וכל מקום ומקום שהולאו היה נילון הקדוש נעשה לירוק כפי בחינת העלאת הקדושה בחיותו מקום וצחיותו שעה. ולזה נקרא שם המקום אחר בחינת ההולאה של הקדושה. וזה אמרו ויכתוב משה את מוצאיהם הבלע בפומיה של שר המדבר. וכיון שהיקנו המקום ה' למסעיהם ואח"כ אמר ואלה מסעיהם ה' בשביל למוצאיהם הבלע בפומיה של שר המדבר ונקרא שמות כפי בחינת העלאת הקדושה עכ"ל הקדוש : (שפתי נדיקס פ' מטות)

כליק פרשת מסעי

רפאים

כיון שכבר שבר תאותו אינו מהירא מפניה רעה אבל מי שלא שיבר תאותו עדיין אינו ראוי לעמוד לפני העמוד להפליא לו לדרוש דבריו בשביל שהרגל וטבע של אדם לרדוף אחר הכבוד בודאי יהי' לו כניה רעה שהי' נאה התפלה חו הדרשה בעיני העולם זהו שאמר הכ' רגלי עמודה במישור היי' ההרגל שלי כבר שברתי תאותי ועמדה במישור שלא ארדוף עוד אחר הכבוד לכן במקלהים אבך ה' היינו אבך ה' ואחלל לפני העמוד ואינו מהירא מפניה רעה :

ובם' נועם אלימלך פ' תלוי וז"ל דהנה האדם הרואה לקיחה ב"א לריך לסיוט קדוש וטבור בכל בחינותיו דהיינו נר"ג הוא טבור וגופו טבור ואז הוכיח תוכיח את עמיך ולא תשא עליו חטא דהיינו נר"ג הוא טבור וגופו טבור ואז הוכיח תוכיח את עמיך חזי בלתי אפשרי שהוכחו יעלה כהוגן חף אם ילוח בקיבו לבני אדם ויעשו על פיו נס כניהם אינם יכולים שיהיו מעשיהם בשלימות ויפנה לבדם זה בבה יאמר בלבבו להתפאר בלבבו איך מעלתו גדול' שיכה את חברו במלות ה' לעשות והיעב' ה' כל גבה לב וזה יאמר בלבבו ג"כ בהתפארות להתפאר בפני בני אדם ולא יעשו המלות בשלימות לכבוד הש"י רק שיבא לו כניות רבות בלבבו וכו' הוא מחמת שזה המלוא לו בטוב אין שלום בנדקו בכל בחינותיו כנ"ל :

פרישת דברים

רפאים יחשבו אף הם וגו'. שמעתי מאת הלדיק ר' זאב וואלף בן הקדוש המגיד ר' יחיאל מיכל מזלמסוב רפאים הם הלדיקים רופאי נפשות. (והוא כידוע לנו כבוד תיקון ר"פ פ"ר ע"ב עם י"א כלים הנשברים על ידי הלדיק מלך הדר והבן). והם סוד רפאים יתשבו אף הם אף וכעס שלהם יתשבו כענקים כד"א (דברים ט"ו) העניק תעניק לו שהלדיקי על ידי כעס שלהם לשם שמים ממתיקין כל הדינים ונמשך שפע וברכות (וענקים לגרגרוסידק (משלי א') האדם הגדול בענקים (יהושע י"ד) זה אברהם (ב"ר פ"ד סי' ו'). שהוא הראשון המושך שפע וחיים ופרנסה וברכה). והמאבדים שאין להם הכרע של הדעת ואין להם מוח בקדקדק יקראו להם אמים כעבים. שאין להם מוח להבין שכל דברי הלדיק עושה רשימות גדולות להמתיק כל הדינים עכ"ל שאמר בעת היותו במרחץ סמוך לעירינו. והייתי אללו עם אביז"ל על ש"ק דברים ואמיתות הענין רפאים החיות של מלכין קדמאין והגבורות נמתקין במחשבה ונהבדרין במחשבה. ועולין ונמתקין דרך האף. כד"א (במדבר י"ט) ואסף איש עבדו את אפר כמבואר בלק"ט חוטט דועיר מי אסף רוח גוי' בכוונת רוח יחית אשה לה'. וכבר הארכנו בזה וכשנמתקין הדינים נעשה מהם שפע ענקים והמאבדים שהם קליפות גמורים בלתי חיות של הו"א ולכך רין לחוד והמאבדים חסר ואו יקראו להם אמים ריגים גמורים אימה ובהלה ופחד יראה רעה עלבות עבודה מגונה וזה וכל זה ככלול בכוונת הלדיק ופירושו הנ"ל *) (היכל הברכה. מהש"ק מקאמארנא, פי דברים):

[לתשעה באב] שמחו את ירושלים וגו' שישו אתה מושוש כל המתאבלים עליה. (ישעי ס"ו) שהעיקר הוא שהאצילות של ירושלים חת' בשמחה שלא יהי' ח"ו. כפופר בבית המשיט ובשיבת ליון ופירושו שישו אתה כל המתאבלים עלי' במשום והבן זה

*) בם' דגל מחנה אפרים פ' מאורע וז"ל וכן הוא בכל לדיקי הדור שנקראים אנשי חסד ע"ד (הק' ס"ו ד"א ע"ב) איזהו חסיד המחסד עם קונו ומקדש נשמות ה' ומי שדבוקו הוא סביב הלדיק איז נתעלה בכל המדרגות כנ"ל הן תורתו ומע"ט שלו הן הפרנסה שלו לכולם יש להם עלי' ובאם אינו דבוק ח"ו לשום לדיק איז יש כנגדו זה לעומת זה ח' מימי קליפות ע"ד (פ' וישלח) וארבע מאות איש עמו ואז אף תורתו ומעשיו הטובים מלובשים בקליפות ר"ל וכמו שאמרתי ע"ד הלה כי יש שטות שמדמה עצמו ללדיק וסובר שהוא בעלמו לדיק ואינו לדיק דבוק לשום לדיק ואינו יודע כי הוא שטות גמור אך שמשטין בו וכל תורתו ומע"ט שלו הם מלובשים בקליפות בח' ארבע מאות איש כנ"ל והוא כמו שמרמזין אחד אל השק והוא סובר שאינו בשק והוא סימנו אם הוא בשער המלך אז בוודאי אינו בשק כי אין לבוא אל שער המלך בלבד שק והנה שער המלך הם הלדיקים שהם שער ליכנס על ידם למלך מלכו של עולם ושק היינו בחי' ד' מאות איש עכ"ל: ובם' זאת זכרון לקרן וז"ל והנה הלדיק מוכיח לב"א וכן ע"י עבודתו להשי' מביא הרהורי תשובה בלב ב"י כידוע וכ"ש תלמידיו שט' שמקבלים ממנו תורתו כשכל שלו ובמחשבתו שבהסורה שמקבל מרב מקבל ממנו גם אור נאפשו ומרלוטו ותשיקוהו: ובם' זכרון זאת רמזי ישטי' וז"ל ויש ג"כ מדרגה גרוע שתורתו ותפלותיו הם מן הנפסה ולחון גם זה וכו' לבוא לחטא"ב. אם יש לו שלום עם לדיקים ומקבל עבודת שלו ותורתו. כי הנדיקי מעלים אותו:

ובם' אהבת שלום להק"ר ר' מנחם מענדיל מקאסוב. פ' ויחי וז"ל והנה באמת תלמידים ומקורבין

זה מפה הה"ק ר' מיכל מזלאטשוב זל"ה ואמר שראה בשבת שחל בו ט"ז וראה האורית של שבת ה' כמו בכל שבת אלא שה' עליהם לבושי שחור ויחנך לומר שזהו כיוונת הפס (ישעי' נ') אלביש שמים קדרות דהאורות נקראים שמים ומפני זה דברי שבלנעה נוסג (א"ח סי' תקנ"ד סעי' י"ט) והבן . (ס' ראשי בשמים)

פרשת ואתחנן

ואהם דדבקים ב'ה' וגו'. ודרשי הדבק במדותיו . דהנה הש"י האליל עשר מדות והם שני גווי' דברים יהם שני הכ"ה כמו הנה יגבורה שאדם דדרכי לעבית חסד קשה לו הדבר לעשות גבורה . וכן להיפוך . רק דבכניויות הם כולם אחדות הגמור ופשוט ומחויב האדם לעשות אף בחינוכיות . אחדות ודבקות . דהיינו שכל עשויטיו שיעשה יהי הכל לכבוד במדותיו והבן עבד"ק . (ס' מבשר לדק פ' ויקהל . בשם הה"ק ה. גוד ר"מ זל"ה) . ושם ב'פ' בהעלותך וז"ל . וכמו באומרים בשם הה"מ ר' יחיאל מיכל . זל"ה פ' הפסוק הדבק במדותיו . שיעשה יחוד ודבקות בין המדות אף שגראו שהם המגדלים זה לזה . חסד וגבור' אעפ"כ כהמדבק א"ע להצירם יראה עילאי המכוונה בשם ה' עליונה אז הוא עלמו יחוד בין המדות העליוניות ויוכל להפך כחומר מותם בין דין בין רחמים ע"כ :

ובם' רשפי אש (אות ע"ט) וז"ל הקשה לרבו [הה"ק ר"מ] זוקללה"ה אחאי כהנים קפדנים הם (קידושין ד"ע ב"ב דק"ס ע"ב) והלא הם מדת החסד (זוהר בראשית דרכ'ו ופ' יתרו דע"ט ע"ב) ויתירן לו שזהו קפדנותם על מי שאינו מניח חסדים להתפשט וכן ראוי לכל עיבד ה' עכ"ל : (ועי' אגרא דפרקא אות קל"ד המאסף) פנים בפנים וגו' , עמד בין ה' וביניכם וגו' ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאורך והיו הדברים האלה אשר אנכי מאוך היום על לבבך . ואי' (ילקוט במדבר ע"ו . הובא בר"ח שער הקדושה פ"ז) שאמר הקב"ה בני הנה לבן ועיניך לי ואנא ידענא דאת דלי . ולריך להבין ולפרש בזהו ענין שיתן לבו לית' ואריך הוא כשאניו נותן לבו לית' . והענין הוא דכשאניו נותן לבו לית' אז מחזיק לבו בשביל עלמו לתאות גופניות להנאות עלמו וכשעושה מזה עושה לית' וכשעושה מהדברי' הגופניים עושה בשביל הנאות עלמו משא"כ אם נותן לבו לית' אין לו שום לב בשביל עלמו כי נוקיים בכל דרכיך דעהו (משלי ג') ואין לו שום תועה בשביל הנאות עלמו רק שכולל כל מעשיו הגשמיים בתורתו ית' או במלות עשה או במלות לא חששה ע"ד משל עושה משא ומתן ומלאכה וכל הרווחות ממנו מכין לקיים ראה חיים עם האשה אשר אהבת וכל תורה שאין עיזה מלאכה סופה בטילה וע"י משא ומתן ומלאכה והרווחות ממנו ית' יכולת בידו לעסוק בתורה ולגדל צמו לתלמוד תורה גם שמרחיק ממשא ומתן ומלאכה

ומקורבין המה ג"כ בחי' ציט' כמ"ס וכל צורך למודי ה' . וע"כ לריך כל האיש להתקרב אל הדיק . כ"כ עד ביה' כמו אבר' לגיף וכיו שבה"ס פרעי כשעושה באבר אחד ביד או ברגל או באבר אחר מרגשים כל האברים כמו כן לריקים להיות כל המקורבים והגלויים אל הדיק והיינו כשהדיק עובד בהמדה של שפלות או אהבה או יראה לריך כא"ח להרגיש זאת הבחי' ולבוא אל הדיק בזהו הבחי' . בבחי' בך יוסף בא אלך ועי"ן יש להדיק עלי' יותר ויותר ובגלית המוחין כענין ויתחוק ישראל כנ"ל וז"ל : ועי' לעיל בהוספת לפ' חולדות בשם הס' תפארת שלמה ענין נורא :

ומלאכה שטוסק בהם שלא יהי' בו שום איסור ממדות ומשקולת וכיתוס ושקר רק בנאמח ואמו' ובזמן שאוכל וטוחה כדי לרכי' חיי גופו הוא מכין לקיים ושמתם מאוד לנפשיכם (דברים ד') והמתנה נקרא תוטא ק"ו ממיר וכי' (תענית ד"א נדרים ד"ה) והשחר פן ואל' הוה לא תעשה (עירובין קל"ז ע"ה) ובשעה שדולה לישן כדי שיהי' לו מוח להבין מה שילמוד כי כשלא ישן יכולבל מוחו וכן כל תנועה ועשיה גופנית הוה נכלל בחורה או בעשה או בל"ת ובוה לא נשאר לו שום לב להנאות עלמו כי גם לרכי' גופו הוה עובד בס לית' ואין לו שום מסך ומבדיל בינו לית' שמו וכמו שפרשתי בספרי' אהבת דודים על פסוק (שיר ז') אני לדודי ועלי תאקתי ע"פ ששמעתי משם החסיד המובהק איש אלהי מו"ה ידיאל זלה"ה מ"מ דק"ק קאלן פסוק אנכי עומד היום בין ה' וביניכם ר"ל שהמסך ומבדיל בינו לית' שמו הוה אנכי שהוא תאוות גופניות להנאות עלמו משא"כ מי שטותן לבו לית' ומקיים בכל תאוות גופניות בכל דרכיך דעבו ומכנים העובדא בקיום התורה בעשה או בל"ת ובכל תנועותיו הגשמיים עובד לית' וממילא יש ביטול המליאות בשביל עלמו ולא נשאר לו שום בחי' אני והוה על בחי' ואנחנו מ"ה (שמות ט"ז) שלא נשאר לו שום בחי' אנחנו וטותן אני שלו ג"כ לית' ושבו אין לו מסך ומבדיל ומבדיל ח"א אני לדודי כשאינו טותן אני שלי מלרכי' גופי ג"כ לדודי או ועלי תאקתו . ובוה פרשתי (אבות פ"א מ"ד) אם אין שלי לו או מי שהוא ית' ע"ד לפני מי אחס עמיד ליתן דין כי לי אבל כשאינו לעלמי בשביל עלמי מה אני הכל וריק ע"ש : (ס' אמתחת בנימין קהלת פסוק יט הכל אשר נעשה)

ובס' מבשר דקד פ' וישב ח"ל שמעתי בשם הרב המגיד החסיד המפורסם בוינא קדישא מו"ה ידיאל מביבל זלה"ה . על פסוק אנכי עומד היום בין ה' וביניכם ר"ל דמה שכוונת האדם בעשיית המלות או בעסקו בתורה בשבילו . ולא למען כבוד ה' לבדו . והוה אנכי פי' שכוונתו למענו זהו מסך מבדיל בין ה' ובין והיינו עומד היום בין ה' וביניכם ע"כ דק , ולכן לריך האדם בכל עשיותיו לרקדק היטב שיהי' רק למען כבוד ה' והיינו אף שטושה מלות ומדבק עלמו בהבוב"ה מחויב לעין ולחפש אם אינו מתקב ח"י לכבודו . ולא לכבוד ה' :

ובס' מאור ושמש פ' בא ח"ל כל הדברים שאדם עושה הכל הוה מאתו ית' ואם האדם משיג זאת בודאי הוה נכנע מלפניו ית' מתחת שיעור בעלמו שהוא כאפס ואין עי"ז יוכל להשיג תכמת התורה ונעשה דבוק בו ית"ש משא"כ אם מתגא' חלילה לי אני חכם או במחזיק עלמו בה"ה מעלה ומדה הוה נפרד חלילה מהקב"ה וח"ל אם הוה מתגאה חוץ מעבודת ה' בודאי הוה לו ואוי לנפשו חלל אפי' אם מתגאה בעבודת ה' חלילה שמחזיק עלמו לעובד ה' נפרד מהקב"ה ועושה בזה מסך מבדיל בינו לאביו שבשמים כמו שאר"ל (סוטה ה') אני והוה יכולי' לדור כאחת . ושמעתי מהרב המגיד הקדוש רבינו ידיאל מביבל מ"מ דק"ק זלאטשוב . פי' הפ' אנכי עומד בין ה' וביניכם שאם האדם מחזיק עלמו לחיה בר מעלה עושה בזה מסך המבדיל והוה אנכי פי' ע"י שמתגאה לו אנכי בר מעלות ומדות טובות הוה הוה העומד בין ה' וביניכם שבוה הוה מעמיד ממך המבדיל רק שלריך האדם לידע שהוא כאפס ואין רק שהקב"ה הטותן בו חיות לעשות דבר גדול או קטן והוה מהוה כל החיות לכן אין ראוי לשום דבר' לי אנכי כ"א לו ית' נאה לומר אנכי מפני שהוא מהוה כל החיות אבל האדם אם אומר אנכי או אני והיינו שמחזיק עלמו לשום בן מעלה ומרגיל בזה ומתגבר והולך במדה זו הוה נפרד מהש"י עד שיוכל לבא עי"ז שיהי' כוכר בעיקר חלילה : ובפ' ואתחנן כ' ח"ל פנים בפנים דיבר פי' פנימיות אלהותו ית' ה' מדבר בפנימיות בכלם וכל אחד שמע לפי פנימיותו וכוננו סליו וגודל הכנחו בהתהלכות . והנה שמעתי בשם הרב המגיד איש אלהי מו"ה יחיאל

יחיאל מיכל מולאטטוב זלוק"ל על פסוק אנכי עומד בין ה' ובינכם פי כשאיש הישראלי מחזיק בעלמו שהוא מעול' באזה מעלה בתורה או בעבדות ה' אזי הוא עושה מסך מבדיל בינו לבין קונו וזה אנכי שמי שמחזיק עלמו ליש וסובר שה' במדרגה ישות אז עומד בין גו' פי' שדבר זה הוא חולץ ומסך מבדיל בין האדם להש"י ע"כ , והנה הוא כפשוטו וזה במשכיות כסף מלורף לדבריו למעלה פנים בפנים דיבר ה' עמכם גו' פי' שהוא משגיח על פנימיות של אש הישראלי שהי' בלבבת אש וזה פנים בפנים דיבר ה' עמכם בהר מתוך האש פי' פנימיותו כפנימיות שכלם שכל אחד השגי לפי פנימיותו וזה כשהוא עלמו אין ונתבטל ממילאיותו מחמת יראה ואימה שלומר מתוך אש כנתינת' ולא כשהוא בעלמו חשוב לדבר שהוא למדן וחסיד ובעל מעלה . ויה ששמוך אחריו אנכי עומד בין ה' ובינכם כפי' הרב המגיד הג"ל כשהוא במדרגות אנכי זה עומד בין וגו' ועושה מסך מבדיל ואינו משיג מהשגת אלהותו ית' כנ"ל ודו"ק :
ובם' שפתי לדיקים פ' ואחחנן וז"ל בשם הה"ל וכו' ר' מיכל ז"ל שמעתי כי בשעת קבלת התורה פסקה זיהמתן כמו קודם חטא האדם ודבר ה' עמכם פנים בפנים בפנימיות התורה בהארת אין סוף ב"ה וז"ל פנים בפנים דיבר וגו' . אמנם ואנכי היינו נשפלו ממדרגתם ואמרנו לעגל אנכי וזה' לכס פניות רעות אז עומד בין ה' ובינכם היינו נעשה עמוד מפסיק ולא עליהם בהר לבוא למדרגה יותר גדולה עכ"ל :

ואחבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך . היות כי כן דרכן של קלח בני אדם כי יקרה להם מקר' חטא ועון ח"ו אזי ירבו עלבותם כל הימים ובאמת זה דרכם ככל למוזבדואי שדרך חרטה במרירות גדול על חטא ועון . אך זה בשעה וקלת מיום ואח"ז יבטח בשם ה' וישפן באלהיו כי ירבה לסלוח וירחיק העלבות . כי זהו טומאה רבה וגורם סילוק השכינה והאזהרה כידוע . והע"ז תקרא בשם עלבים שמעליבין עובדיהם וזהו (ויקרא כ"א) לנפש לא יטמא בטומאת העלבות בעשיו בעת שהוא בכביית הקדושה ועמיה וחולא' כמ"ש בדרך הקדוש . אך ככה יתנגד כי אם לשארו השארת הקדושה שנשאר בו הקרוב אליו יראה להתקרב לה' . ועד"ז אמר אדונינו המלך דוד (סהל"ס כ"ח) ויעלו לבי ומשירי אהודו וה"ן זה כנ"ל . ועד"ז שמענו בשם אור ישראל וקדושו הרב המגיד בודרי"ם ז"ל באמרם (ברכות ד"ד) ובכל נפשך אפילו נוטל את נפשך ולמסכיל יונעם : (נעם מגדים אמור)

ובזכרון זאת פ' בא וז"ל והנה באהבה כתיב ואהבת וגו' ובכל נפשך וגו' ושמעתי הפירוש אפי' נוטל נפשך ממש . וזה כל מעשיך יהיה לש"ס . וזה בכל דרכיך דעוהו אפי' לדבר עבירה וכו' . ואם מזכיר אותו היזה"ר בלהבתו שום עבירה קטנה לו גדולה להפחידו ולבטלו מאהבה יתשוב כן הלא אזהב בכל נפשך אפילו נוטל האהבה את נפשו ולא יבטל בשביל זה וכו' יעיי"ש : ועיין היטב ביאור הדברים בזה זכרון לפ' וימי בדר"ה פי' על פסוק כארי וכלביא ובזכרון זאת פרשת פנחס :

סליק פ' ואחחנן

פרשת עקב

ואמרת בלבבך כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה , כל ימי השבוע יכול האדם לטעות ח"ו בכל הדברים ואפילו בעבדות הנורא ב"ה מלך שהילה"ר מסמא את הצינים אפילו לזה העובד . ומראה לו שכחו ועולם ידו עשה את המלך הזה והוא אדם יקר . וכל האדם הגדול מחזירו ילדו גדול היינו (פיכה דכ"ב) . ואמרנו סנהדרין רכ"ן

(דכ"ז ע"ב) שהתורה נקראת חושיה. שמחשבת כמו של אדם. והוא פלא שחז"ל לא באו ל גות את התורה הקדושה שהיא מחשבת כמו אך כוונת אל האמת שהיא מחשבת כמו של ה' אדם שמד ה'יה"ר הוא נחשב אלל עלמנו לאדם גדול ויקר זה הכח התורה מחשבת שלא יכול לאמור כמו ועולם ידי עשה לי את החיל הזה. וביני החול הוא שליטת ה'יה"ר. אבל כד מציא עידן דלוקא דמנחה דשבתא. עתיקא קדישא גלי' לזה העובד. רגון דילי ה' ינו שבכל רגון האדם מה בעושה. הוא ית' מגלה לו רגון האמת שלא יראה אך רגון הבורא ב"ה. וזהו רעווא דרעוון אשתכח. בשבת ק' ביכולת העו"ר שיסתכל זה ה' רגון שיחודע לו באמת שכל פעילותו הוא אך מרגון ב"ה ומלדו חין לו שם דבר ד ה שכל הרעוונות לעבודת הבורא ב"ה הם גאחו ית' והבן החי. הוא דבר עמוק.

(אור ילחק ברמזי וזהו שקודם מנחה של שבת): (*)

ובס' אלפי ישראל על חו"מ בהקדמה שם. חו"ל ושמעתו בכם ה'ה"מ הקדוש מו"ה יחיאל כובל זללה"ס שפי' משא"ל תורה מחשבת כמו של אדם היינו אס ה' א' לומר תורה אזי התורה מתפת כמו של אדם שלא יאמר כמו ועולם ידי עשה לי את החיל הזה והבן.

וזכרת וג'. כי היא הניתן לך כח לעשות חיל. (משלי כ"ג) אמת הקה ואל תמכור. והוא פלא שאמרו אמת קנה ואיך אני יכול לקנות אמת מאחר שהם בעלמם ממים ומזארים לכל שאל הנזכר. ובחיוו מקום אמלא לקנות. אך ללמד לאדם דרכו להטיבו אמרו אמת קנה שביכול ב"ה מקבל נחת רוח מעסקיו של זה האדם ואפילו מזה שקנה לעלמו או לאשתו ולבניו מלבושים יקרים או תכשיטין או בית חומה. ואך כשקנה באמת מלד מתנת הבורא ב"ה ומאמין שהוא העוסן לך כח לעשות חיל כתרוממו הוא

(*) עוד שם בס' אור ילחק חו"ל ולזה נתן לנו ה'יה"ה המתנה טובה. את השבת קודש (בינה דט"ו). מחמת שביני החול אי אפשר לבא לזו הבהינה ישראל אשר כך אחפאר (ישעי"ו מ"ט) מחמת שליטת הינה"ר וטרתה הפרנסה. ובשבת כל חפצנו עשויים ואין לעס ק' שום ערדות ובשבת הם יבאי אל ה'ה"ר לשמוע תורה מפיו. וזהו הוא מקשר את העם לשורש נשמתו והלדיק עם בני יעקב ביחד משלימין את היחיד כמו שגריך לעשות בבחינת ישראל אשר כך אחפאר במספר גדול כמ"ש במשל השר לבא הגדול המלזה לחילוסיו. שאלו יעמדו בזה המקום. ואלו יעמדו בזה המקום ויעשו כך ואלו יעמדו ויעשו כך. והם אינם יודעים היכוון הדול של שר לבא אל בחינתו הגדולה. הוא היודע שאי אפשר בענין אחר לכבוש את השוא. אך בזה היכוון שיהיה לעשות כך הוא הענין של ה'ה"ר עם החיזוי עם בכת השבת קדוש יכולים לבא למספר גדול ודל. וזהו (ר"ה דט"ו ע"ב) החיזוי של המלזה לקבל פני רבו בשבת מחמת שבשבת הוא בכת הרב שישפיע להם מזה הארה ששורה עליו מלד נשמתו היסירה בשבת קודש ולקשר אחת ביחוד גמור וביבולתם לבא למדריגה זו שכל הרעוונות שרוצים שלא ירגו אך למלאות רגון הבורא ב"ה. וזהו שאמר הוזה"ק תא חזי בכל שתא יומי דשבתא הוא העת שכל אחר רודף אחר פרנסתו ואין לו פנאי לבא אל ה'ה"ר ואז הוא התגברות הילד ולזה וכל דינין מחסרין בו' אבל ביזמא דשבתא רעוא דרעוון אשתכח על ידי ה'ה"ר משתכח שיח' לעם הרגון אך כמו שרצה הבורא ב"ה וזהו רעווא דרעוון אשתכח ועתיקא קדישא גליא רגון דיליה. ע"י ה'ה"ר נתגלה רגון הבורא ב"ה. ה'ה"ר מגלה להם רגונו הק'. ושלא יעשו לזה בעת הזאת יבלי' ביחד להשיך מהמקור הטוב כל הטובות והברכות עד ביאת הגואל ב"ב אמן: (אור ילחק בשבת קודם מנחה)

הוא דיהיב לך עיטין טבין למקנא נכסין ואיקבל נחת רוח והיינו ע"פ התורה. וזהו שאמרו אמת קנה שתקנה ע"פ אמת והיוסר. זהם אמרו התכלית מזה מה שילמח ואל תמכור שיתקיים בדרך. ואל תטורח למכור. אבל בשאתה קונה בשקר מלך שאתה מתקנא בחבירך ובקנייתך אתה רואה אך להתפאר ולהחגלל ובקטנות האמונה בהשגחות הבורא ב"ה הסוף הוא שלריך אתה למכור או בניך אחריך מלך שהקנים היתה בשקר. וזה העשירות אינו מתקיים לרורות והבן. וכתיב (דברים ל') כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיך ובלבדך לעשותה ולעשותה הוא לשון מלאכה ממש שהוא בעשיית המלאכה לריך הארסל לעשות ע"פ התורה בכל עניינו. כגון כשיעסק בפרנסתו ובכל מלאכתו וכוון את לבו אך לשמים. ואך באמת ולא בשום דגדוד שקר ח"ו. ואל יח' אף להעשיר ויעסוק באמונה ויבטח בה' שבמעט עסקיו יכולת ביד ה' לפרנס אוחו ואת בני ביתו בריוח גדול. ובפרט באבילה ושתיה ומשגל בודאי לריך לכוון לבו לשמים ולא למלאות תאוותיו ח"ו ובכוונה זו הוא מיוחד הגוף להשגמה. וארץ לשמים ועולמות התחתונים לעולמות עליונים שבוה הכוונה היתה הבריאה של הארס שבו ייחד הקב"ה ארץ ושמים שהגוף היא מן הארץ והשגמה הוא מן השמים ועולמות עליונים לעולמות התחתונים כמ"ש (בראשית א') נעשה ארס כללנו כדמותינו. ע"י האיס והאשה הוא היחוד לייחד ארץ לשמים ושמים לארץ. שבזוגם הם ממשיכים נשמה לארץ: (רמזו בנז"ק ר"י מראדוויל זללה"ה. אור ילחם אבות פ"ב)

וזהו אם שמוע וגו'. בכל לבבכם ובכל נפשכם. בתענית ד"ב ע"א איתא איזה עבודה שכלל זהו תפלה. והוא פלא תפלה הוא לשון בקשה שמבקשים אמתו על כל העובות כגון מחילה וסליחה ורפואה ופרנסה והם אמרו איזה עבודה שכלל זהו תפלה ואין זה עבודה למשל זה הארס המבקש מאת המלך איזה טובה בודאי אינו עושה בזה עבודת המלך אך כשעושה מלות המלך הוא נקראת עבודה מלך שעושה לעבודת המלך שהוא לריך בשבילו וזהו שמבקש איזה דבר. המלך מגדול טוב מלכותו הוא עושה רצון זה המתחנן לפניו. אבל אינו נקרא עבודה ועוד מה שאמרו איזה עבודה שכלל זהו תפלה והיה לו לומר איזה עבודה שבהם שהתפלה הוא בפה. ואביננס מה שאמר האר"י ז"ל שקורס התפלה לריך לכוין שכל מגמותיו יהיה אל השכינה. ולזה כיון האר"י ז"ל ארס כשמתפלל בלרצו לריך להתפלל בזה הכוונה שלא לבקש לעצמו כלום רק מלך כשאחד משראל מחוסר פרנסה וכדומה הוא לער גדול לכביכול ב"ה ושכינתו כמ"ש ואין שלימות במלכותו ית' כמ"ש במשל בזה האב מבניו שכן לריך להיות הכונה בתפלתו בכל מבוקשו אך אל השכינה שיהי שלימות במלכותו וממילא יהיה לנו כל העובות וכל הברכות וזהו שאמר האר"י ז"ל שיהי כל מגמותיו אל השכינה וד"ל ולזה כיוון בהגמ' הקדושה שאמרו איזה עבודה שכלל זו תפלה מלך שפה הוא תחנה ובקשה. אך בלב הוא עבודה מלך מגמותיו הוא אל השכינה שיהי שלימות במלכותו ית' ובלב הוא עושה עבודת המלך ושימתלל רצון הבורא ב"ה וד"ל. וכמ"ש דור המע"ה ימלא ה' כל משאלותיך (תהילים כ') ייינו כל משאלותיך יהיה אף שימלא ה' שיהי שלימות במלכותו וכבודו ית' וממילא ימלא ה' כל משאלותיך כי בשלימות המלוכה יהי כל הטוב בעולם וזהו עבודה באמת כמ"ש (דברים י"א) לאהבה את ה' אלהיך בכל לבבך ולעבדו בכל נפשך וד"ל וכמ"ש שהמליכה הוא בשם א' בשביל הבחירה כמ"ש (משלי כ"ט) מלך במשפט יעמוד ארץ וכמ"ש (תהילים נח.) ית' א' שופטים בדרך ובשאלתו בהלכות השם א' הוא מחולל ואינו בשלימות ומלכותו ה' יורד מטה מטה ולה' מתפללים (תהילים קמ"ה) כומך ה' לכל הנופלים ויוקף לכל הכפופים וכמ"ש יתגדל ויתקדש שמה רב השם א' הוא רבה בחמם אוחיות. בעלמא די ברא כרעותיה וימליך מלכותיה הוא השם א' בחי המלוכה וילמח פורקני' ויקרב

ויקרב משיחיה וחוה שאמרו (ב"ק דל"ב) המסתפלל על חבירו והוא לריך לאותו דבר. הוא נענה תחילה וסי' לו לומר המסתפלל על חבירו וגם הוא לריך לאותו דבר. אך תיבות הוא לשון נסתר ומוסב על כביכול ב"ה שנקרא הוא כידוע (כדה דל"א ע"א) והוא היה כזה ויהיה וכך הוא המכוון המסתפלל על חבירו בזה הכוונה שהוא לריך לאותו דבר הו"א כביכול ב"ה לריך לאותו דבר שאין שלימות במלכותו בלכות חבירו וחוה והוא לריך לאותו דבר הוא נענה תחילה בזה הכוונה באמיתות לבבו הוא נענה בודאי תחילה אף על לרות ענמו. ובאמת כשמסתפלל על לריותו סתם שטער לו הוא נענה ג"כ אבל לא תחילה. אבל כשמסתפלל על חבירו ובה הכוונה בודאי הוא נענה תחילה מלד שכונת הרמייתות הוא אף על חבירו. ולעצמו אינו רונה כלום וזו התפלה הוא חביב לפניו ית' מאוד ונענה תחילה ומקובלת קודם כל התפלות. וחוה (שבת דל"א ע"א) כשבא אדם אחד להלל וזקן וזיקם ממנו שלמור אותו כל התורה כולה ולמד אותה והבנת לרעך כמון. ובאמת שכל התורה כולה תלוייה בזה כמ"ש הרמב"ם ז"ל. כל מזוהר אמונה. (תהלים קי"ט) וכמ"ש (דברים י') הקהל את העם ואשמיעם את דברי למען ילמדון ליראה אותי כל הימים אשר הם חיים על האדמה ואת בניהם ילמדון. וזה שהוא אהב את המקום ב"ה וירא א' באמת הוא זה הנסיון של ואהבת לרעך כמון. אחי כמ"ש שכל המלות הם בנביותות אסעשה וזו המלה באמת בלא שקר כמו שיש נסיון ובחינה אלל החשבון אם התשבון הוא באמת שלא טעה כך בכל מלה הנסיון בלדה אם קיים המלה באמת וכל התורה הוא בשביל אהבה ויראת ה' ואהבת לרעך כמון הוא הנסיון והבחינה, זה האדם שרולה באמת בשלימות מלכותו ית' והוא מלד שאהב את המקום ב"ה וזה הנסיון. והבחינה אם אתה מקיים באמת ואהבת לרעך כמון כי מי שאהב את המקום ב"ה אהב הו"א את בניו כי מי שאהב את חבירו באמת הוא אהב את בניו. כמו שאמרנו במשל האב עם בניו וכשהוא אהב את חבירו באמת הוא הסימן שמאין התורה הקדושה שנאמר (דברים יד) בניס אתם לה' אלהיכם וכמ"ש מלכותך ראו בניך בוקע ים לפני משה שבאמת כי בעת הזאת ה' שלימות במלכותו ואז ראו שהם בניך וכשאיין שלימות במלכותו היל"ר מסמא את העינים ואינם רואים שהם בניך אבל בזה העת כשצקע את הים ראו כולם שהם בניך בריש גלי וזהו מלכותך ראו בניך בוקע ים לפני משה וזה הכלל גדול בתורה מי שאהב את חבירו באמת הוא הסימן שאהב את המקום ב"ה וזה שאמר (אבות פ"ג מ"ג) ר' חנינא סגן הכהנים הוי מתפלל בשלומה של מלכות כל כוונתך יהי אף שיהי שלימות במלכותו ית' ובאם כשאין אתה אהב את המקום וירא אלהים באמת בודאי יש לך שנאת חנם על חבירו ואהה מבקש עוד את מפלתו וחוה שאלמלא מוראה איש את רעהו חיים בלעו מלד שאין אהה ירא אלהים לזה אתה רוצה לבלעו ובאמת זה האדם שכל גממותיו הוא לשלימות מלכותו ית' ויודע באמת שקלל בעוונתיו ולבו הוא נשבר ונדכה מגודל הבושה. זה האדם חבירו הוא נחשב מחד אללו יותר מגופו זה האדם יכול לקיים ואהבת לרעך כמון אבל זה היחס שהוא חשוב אלל עצמו וחבירו הוא אללו אינו נחשב לכלום זה אינו יכול לקיים ואהבת לרעך כמון שכן דרכו של היל"ר לזה האדם מראה אף הדרקות טעשה ועומתיו הוא מעלים ממנו ומשבת אותו והל חבירו הוא מראה לו כל החסרונות. ועובו הוא מעלים מעיניו ולזה אין ביכולתו שאהב את חבירו באמת וד"ל אחי'; (רמזי בנ"ה) ר"י מראדוויל זל"ה"ה. אור ילחק אבות פ"ג)

פרשת ראה

כי ירחיב ה' אלהיך את גבולך וגו'. כי תאווה נפשך לאכול בשר. ע"ד היראה

היראה הוא מלמס אדם. בזהב' הוא מתרחב וכן מתגדל. וכן שמעתי פי' על כי ירחיב ה' אליהם את גבוהך. שהיה לך התלהבות. כן שמעתי בשם הרב המגיד ר"ם שיח' מזלצ'אטשוב מגיד (זכרון זאת לשקלים). ושם לפסח כ' וז"ל כי הגה הדיק רואה תמיד להיות כל חפלו. רק לרצון אל ית'. ולהעלות כל התאוות שלו להיות לו רק רצון הבוהר ב"ה. ואם יודמן לו לעבור כי אדם אין לדיק בארץ כו' (קהלת ז'). כיון שהוא דבוק ב' ית' יש לו גם התשובה בעת שלריך לו לשו. ואינו עושה בתאו' הגשמיות שלו כ"א מה שמבין שאינה תאוות הילכה"ר כ"א תאוות הגשם וכמו שמעתי בשם המגיד שיח' כי תאוה נפשו לאכול בשר עכ"ל :

רבי [ה"ק רי"מ] זוקללה"ה. אמר מה שהנשים מחלקות. והלא מדת הזכר להשפיע הוא משום שהזכר כיון שמידתו להשפיע ה' נותן הכל לאחד לכן אין באפשרי לו לתלוק. אבל הנק' היא מדת הצימזום לכן באפשרה לזמזם ולחלק לכא"ה. ואמר שעיין זה כלל ערך שלשה דפין בע"מ עכ"ל : (ס' רשפי אש אות י"ט) סליק פרשת ראה

פרשת שופטים

והיחה עמו וקרא בו וגו'. למען ילמד וגו'. אמרו [ביומא דלי"א ע"א] (*) הבא לטור מסייעין לו [ועי' לימוד התורה] טור יהי להיות נקרא מלאך ה' לבאות ולן

(*) בדורות האלו היה לנו אדמו"ר הרב האלבי הקדוש מו"ה אלימלך זוקל' לכל יתענו יותר ממה שהיו חז"ל כי כשל כח הסגל לסבול התעניות והסיופים ואין באפשרי לקנות שלמות על תעניות וזאת מי שבטוח על כוחו ואינו שיח' יכולת בידו לקבלם אז פגם ח"ו בעצירות תמורות יבוא לפני לדיקי הדורות להורות לו תשובה (מאור ושמש) לשבת שובה :

בס' אורח לחיים פ' אמור חז"ל וגרסה דבא לרמוז על ראשי עס בני ישראל שידריכו בני ישראל ע"פ דין וד"מ הקדושה ולא להנחת עצמם להשתחרר עליהם או להתנאות ח"ו ומאוד הזהירו רז"ל (ר"ה ד"ז) בזה על פרנס המטייל אימה יתירה על הציבור שלא לש"ס ח"ו וכו' ואמרו (יומא דכ"ב) אין מעמידין פרנס על הציבור אלא כ"כ קופה של שרצים וכו' ואף גם לריך לזהר בכל דרכיו ועסקיו עס הציבור שלא יהיה לו שום פני' ומחשבת עולמו ופשיטא שלא יעבור שום עבירה שזה הוא חילול השם שלא ילמדו ממנו ופשיטא שלא יטעו הציבור ח"ו כירבעם שחטא והחטיא ואין לך חילול השם גדול מזה. רק להדריך העם בלאט ובנחת עפ"י התורה ויהי כל עסקיו עס הציבור עבדות השם כמ"ס (הוריות ד') כלום רבנות נתתי וכו'. ואמרת שזה פי' איך לרבנות שמקבירות את בעלי' כי מלת בעל הוא לשון אדנות כמ"ס ואנכי בעלתי אתכם וכתיב ויהי ביום ההוא נאם ה' תקראו את לשון חבה ולא תקראו לי עוד בעלי לשון אדנות ע"ס. וזהו איך לרבנות שמקבירות את בעלי' ר"ל מי שמתנהג עס הרבנות בשפירה ואדנות ואין מחזיק אותם לעבדות השם אבל מי שמחזיק אותם לעבדות חיים הוא לו חזו לא יעמא בעל מי שהוא בבחי' ראש ואדנות על ישראל לא יעמא לנפשו ורוחו ונשמתו בעמיו שהוא ראש ואדון עליהם ומה גם להחלו שיבוא ח"ו חילול השם מזה אלא יהי אלו עבדות להדריך עס ה' בדרך התורה והמלכות :

ובס' אהבת שלום לה"ק מקאסוב ז"ל פ' דברים בפסוק ויהי כאשר תמו פירש"י אבל כו' היואל לנו מדבריו הקדושים שכל עיקר להשראות השכינה ולהיות בתי' ראש על

ולא ילמדך לסגופים ותענית המשכרים כוחו של אדם ובהתמדת התורה לא ילמדך לכל זה כי המאור שבה תחזירונו למוטב עד שיהא נעשה שתי כליות כשתי מעיינות תכמה וילמוד דרכי התורה בו בעלמו ומיניה וביה ע"ד ששמעתי בשם הרב הלדק וכו'. ר' זאב מזבארין ל"י ביאר אומרו והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו וגו'. יל"ד התחיל לשון נקיבה והיתה וגו' וסיים בלשון זכר וקרא בו וגו' דה"פ דרכתוב לו בגופו ספר תורה ואז יקרא בו פ"י בגופו ובעלמו שיהא נעשה לו ב' כליות כשתי מעיינות תכמה עכ"ל. ולהסביר הענין אפ"ל ע"ד שאמר הרב הלדק וכו' ר' ביביל ז"ל לא ניתנה תורה לישראל אלא מפני שהם עצים (בילה דכ"ה ע"ב) כי הטבע הנשמה לתאווה המטות כטבע הגוף להנאת גשמיות וכו'. ובזה יובן מה שאמר הה"ל וכו' ר' אברהם קאליסקר ז"ל ומרגלא בפומיה לומר יהא רעוא שאזכר כמה שנים קודם פטירתו שלא אלמוד בשום ספר וזה הוא מגמתי ותפני תמיד עכ"ל הכוונה ע"ד וקרא בו כל ימי חייו. בו דייקא ושלמוד ממנו ומעלמו שה"י טובעים לו ב' כליותיו תכמה טוב רצונו כרמב"ן הקדוש ז"ל שכבדו וסי' עמו התורה האת וקרא בו בספר וע"ד האמת היתה עמו התורה הנזכרת עלמו שה"י עמו ע"ד (מלכים א' ה') וה' נתן חכמה לשלמה ואומר וישב שלמה על כסא ה' למלך וגו' (דברי הימים א' כ"ט) (שפתי דריקים פ' מלורע) :

סליק פרשת שופטים

פרשת תצא

שלח תשלח את האם. ואת הבנים תקח לך. אמר הרב הקדוש מוה"ר יצחק מדראקביטש זלה"ה שהתחלה והלבוש נקרא אס ואמר כשאי רואה לבסוע על הדרך לסוכות את ישראל ולקבל גלות ולהיות השכינה מזויה על הדרך להשרות עלי אור השכינה ולהעלות השמות הנדחות ולהעלות תפלת ישראל הנדחים משורשם היור בא אלי ואמר לי יתקן למה חיסע על הדרך שה"י לך ביטול תורה ותפלה ותחבזה בעיני הצריות ומפיל עלי. עללה גדולה שלא ליסע אני אומר לו אני טוט בשביל ממון שאני לריך ואז בזריות אומר לי שאסע לשלום וכשאי בא לאיה מקום אזי אני משליך לגמרי ענין החלוצות והלבוש. ואני מבקש הפנימיות וזה ענין תשלח את האם השליח והלבוש ואת הבנים תקח לך לעשות המלוא בדביקות נפלא ובאהבת אמת ע"כ אמרי קדוש : (היכל הברכה מהה"ק מקאמאראנא סוף דברים בלקט אמרי פנינים) :

סליק פ' תצא

פרשת תבוא

והשיבך וגו'. והתמכרתם שם לאיכר לעבדים ולשפחות ואין קנה. שמעתי מתומתי הה"ק ר"י מראדוויל זלה"ה שככה ע"ז כמה שעות לדעת פי'. ובא אליו אביו הה"ק ר"מ זללה"ה ואמר לו שהפ' הוא ע"ד מה שאמרו ז"ל שהקב"ה קרא

על ישראל הכל הוא בשביל זכות ישראל וע"כ מי שזוכה להיות בתי' ראש על כלל ישראל ואפי' על הפרט לריך לירע בעלמו שהכל הוא באמצעות זכות ישראל ולא בזכות עלמו וע"ד המתנשא לכל לראש אפי' ריש גרנותא כו' וזה הכל כיעתא דשמיא בזירוף זכות ישראל וכעזובה הראש להאמין זאת אזי כל דבריו תן תן ודבריו נשמעים עכ"ל :

קרא לנבוכדנצר עבדי שנלו לפניו יתברך שישאל יהיו נמסרין לידו ואמרו ר"ל (סנהדרין דק"ה ע"א תדא"ר פל"א תנחומא נלבים ס"ג) שמפני זה רלו ישראל לפרוק מעליהם עול מלכת שמים בימי יחזקאל ששאלו את יחזקאל עבד כהן מהו שיכלל בתרומה אל' כתיב כבר בתורה וכל עבד איש וכו' המה יאכלו בלחמי ושאלוהו עוד אם מכרו הכהן לזרים מהו דימי אל' שוב אינו אוכל בתרומה אל' אף אנו כיון שמכרנו סק"ה לנבוכדנצר. שוב אין אנו מחויבין לשמור את מלות ה' ואמר להם יחזקאל העולה על רוחכם ה' לא סתיה ומכני זה קרא לו הש"ת עבד שכל מה שקנה עבד קנה רבו. וא"כ לא יוכלו ללאת מרשותו של הקב"ה לפרוק על מלכות שמים מעליהם וזהו שאמר הפסוק והתמכרתם שם לעבדים ולשפחות כלומר כי העבדים שלכם יהי' עבדי' להש"ת ומפני זה ואין קונה לא יח' להם בכס שום זכות וקנין והבן זה: (ראשי בשמים. תבוא)

סליק פרשת תבוא

פרשת נצבים

ושבת עד ה' אלהיך. ר"ל כמו שכ' רבינו הרמב"ם ז"ל בהל' תשובה (פ"ב ס"ב) עד שיסיר עליו היודע תעלומות שלא ישוב אל זה החטא לעולם וזהו ושבית עד ה' ומלאת כי תדרשנו בכל לבבך ר"ל כשתעשה תשובה בלמדת ומלאת כי תדרשנו היינו שזה הבת תמלא כאשר תדרשנו בכל לבבך: (ראשי בשמים בשם חותמו הה"ק ר"י מראדוויל).

ושב ה' אלהיך. את שבתוך וגו'. יובן על דרך שאמר חותמי הה"ק ר' יצחק מראדוויל ז"ל על דברי הפייטן הדין יחיד לבי עולם כשישראל הם באחדות ואז יכול לדון אותם לטובה וכמו שאז"ל (ר"ה ד"ח). ויכולן נסקרין בסקירה אחת והנה כשישראל הם באחדות ואז השכינה שורה בישראל ויכול להיות הקיבוץ גליות מלדס מה שא"כ כשאינם באחדות אז לריך להיות אחוז בידיו ממש אחד אחד בפני עצמו וזהו שאמרו (עי' רש"י כאן) ובקושי. והבן זה (ראשי בשמים נלבים):

העדותי בכס היום את השמים וגו' ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך. שמעתי מפי אדמו"ר הרב הקדוש המפורס' מר הקדוש איש אלהים מוהר"ר יחיאל ביכל זלה"ה שאמר על פסוק למען תחיה אתה וזרעך וגו' וסמה איך ילוה הבורא שנטעה המלוא למען נחיה וכי זה עבודתו ית' לעבוד אותו וזה הוא לקבל פרס ח"ו הלא זה עיקר עבודתו שנטעה רק לשמו ית' ולא למען טובותיו ואמר בפרשו כי הגה האדם העושה המצוה לשם ה' בהגה ויראה וכוונת אמת אז יש למלוא ההיא חיות הברותיות למעלה למעלה ואזרה מביק ומלחיה ויש לה כח להשפיע ע"ז כל בחי' הברכה ורחמים ושפע החיים לכל בלי עולם ואס' ח"ו אין במלוא חיות הברותיות אין בה כח להמשיך הברכה לעולם. וע"כ לזה הכתוב שנטעה המלוא ע"ז האופן שנוכל להמשיך ע"י שפע החיים והברכה לעולם והוא ע"י עשותה בהצבה ויראה וכוונת אמת לשמו ית':

(ס' באר מים חיים תולדות)

לראש השנה מה שאנו אומרים יהי רצון שנהי' לראש ולא לזנב לכאורה ה' לריך לומר שנהיה ראש ולא זנב ונבין על דרך שאמרו רז"ל (אבות פ"ד מט"ו) הוי זנב לארצות ואל תהי ראש לשועלים וזהו ג"כ בקשתינו שנהיה לראש אפילו זנב אבל לא לזנב אפילו ראש והבן: (ראשי בשמים בשם חותמו הה"ק ר"י מראדוויל)

פרשת וילך

ועתה כתבו לכם את השירה הזאת לעד כו'. קשה למה דווקא השירה הזאת ישימו בפייהם ולא כל המורה כולה ועוד הקשה למה כתב עוד שימה בפייהם הרי כתב ולמדה את בני ישראל ואמר בש"א [ה"ק רי"מ] זי"ע שזה כלל גדול בתורה שהתורה הוא נלחיות ע"כ קשה למה דווקא השירה הזאת הרי כל המורה כולו לומר את האדם בדרך הישר אלא הכלל שהתורה לומר את האדם בדרך הישר כאב את בנו שהבן אינו מבין בטובת האב שהאב מטיב עמו כן התורה מלמד את האדם לטובתו לעשות תשובה והוא אינו מבין שהוא לטובתו ומטובתו א"א כי אם ע"י התבודדות ועוד כלל אחר שלריך מקודם לשמור הדיבור ואח"כ ילך ממדריגה למדריגה וישמור המחשבה ואפשר זהו פי' הפסוק ועשה כתבו לכם את השירה הזאת לשון ראי' כמ"ש (במדבר כ"ד) אשרנו וכו' היינו כתבו על לוח לבכם השירה הזאת היינו שיראה תמיד להסתובב בדרכי' לעשות תשובה תמיד לעבדו באמת וגם שימה בפייהם היינו שישמור הדיבור שלא ילא רע ח"ו מפייהם ויוכלו לילך ממדריגה למדריגה לשמור גם המחשבה ועשה ממוחזר כל הקושיה כי התורה לומר את האדם לילך בדרכי יושר ובא לליון גואל אמן : (תפארת לבי זאב) בפיוט שחידית דר"ה אמר הקדוש רבינו יחיאל מוילנאטשוב סתרו יושר שהיושר הוא בהסתרה גדולה ואף הסתרה היא יושר ועיקר הסתרה הוא שאח"כ יושר בא חבל עלחו לאחוז לדיק דרכו באמונה ואז יתגלה לו הארות המשגות שיראה השגחה על כל מנועה ומנועה לרשעים הסתרה קב"ה ואשתי חבל לגבי לדיקוי לא אשתי ולא אסתתר כי יודעין שגם בהסתרה מלא כל הארץ כבודו וכזה יתפרדו כפ"א : (אולר התיים מה"ס מקאמארה" פ' קדושים) מליך פרשת וילך

פרשת האזינו

בנשר יעיר קנו על גזליו ירחף יפרש כנפיו ישארו קשה פתח כנשר וסיים על גזליו היינו גזל אלא פי' כנשר לשון פירות הנושרים לשון חלום ומלת על גזליו לשון גזלה ומלת כנפי' לשון קלה ופאה היינו כשהש"ת רוצה ללמוד את ישראל בדרכי הישר לריק ללמס השכל כאב שרואה ללמוד את בנו תורה לריק ללמס השכל שלו כי השכל של בן קטן להבין כגדול כש"כ כביכול ומלת יקחהו לשון תורה כמ"ש כי לקח וכו'. אפשר פי' הכתוב כך הוא היינו כשאדם אינו דבוק לבדור לשון פירות הנושרים ואח"כ כשיעיר קנו מלת קנו פי' השורש העליון היינו כשרואה להתעורר לעבודת הבורא על גזליו ירחף ומלת ירחף לשון רדיפה כשרודף אחר הגזילה שגזל ממנו ה"ה"ר הגזלות הקדושים כי אדם אינו רוצה לעבור עבירה אלא ה"ה"ר מפתח אותו כמ"ש (סוטה ד"ג :) אין אדם עובר עבירה אלא א"כ נכנס בו רוח וכו' עשה כשרודף אחר הגזילה יפרוש כנפי' היינו הקב"ה מלמס א"ע היינו השכל כמ"ש לעיל ומלת כנף הוא לשון קלה היינו מדריגה אחרינא ולומר אותו לילך בדרך הישר יקחהו לשון לימוד ישארו על אברתו ומילי אתו מכל רע ח"ו ולומר אותו בדרכי התשובה בטוב ובנעימים ובא לליון גואל אמן : (תפארת לבי זאב) כ"ז זאב . בשם אביו ה"ק רי"מ

צור ילדך חשי וחשבה אל מחולליך . שמעתי בשם הני תרי אשלי ברבני אחים סנעימים ה"ה ה"ה סנעימים זאב וואלף מוצאריז בן ה"ק א"א מו"ה יחיאל מיכל ר"ע זללה"ט ואחיו הלעיר ה"ק מו"ה גרדריי זללה"ה לפרש זה הפ' בטוב טעם

טעם פירוש האי' מאתיו הגדול הנ"ל היות כי בחי' השכחה היא צריאה מהשי"ת ככל הדברים שבעולם הנבראין בגין לאשתמודע אלהותו (רע"מ פ' צא דמ"ב ע"א) והיתה סכונה בצביל דרך הטוב ע"ד (ישעי' מ"ט) גם אלה כו' ואנכי לא אשכחך וע"ד חז"ל (ברכות ד"ב ע"ב) שמה' השכח לי מעמד ה"ס יע"ש וגם בחדש פרטי שי"ך ג"כ דרך זה לשכוח הרע שעשה לו חזירו ולהיפך אדרבה שלא לשכוח וגם שלא לשכוח הטובות שעשה לו השי"ת הטובות עליו כנדוע כ"ז מס' הק'. והו' הוונה במקרא קודם שלפניו לור ילדך תשי פירוש הש"י הוליד אותך עם בחי' השכחה לעבוד אותו ית' בכך ואדרבה ותשכח אל כו' לא די שאינך עובדו בבחי' השכחה אף גם זאת שאתה נוטל בחי' השכחה לדרך אחר לשכוח הטובות שעשה לך ית"ש ודפס"ח. פירוש הב' מאתיו העליר הג"ל ע"ד (ישעי' נ"א) הביטו אל לור תלכתם וע"ד (במדבר כ"ג) מראש לורים כו' נמלא דהאז המוליד נק' לור ונדוע מפי סופרים וספרים היות שלריך האדם המשכיל שלא לסמוך א"ע אחזקה דאבהתא הגם שיש לו אבות לדיקים שבדור וע"ד (תהלים מ"ה) שכחי עמך וזית אביך כו'. וע"ד (בראשית י"ב) לך לך מארנך כו' ולריך בעלמו לזכך נפשו בכל מימי ויכון האפשרי ואז יבוא להאיר באור האמת והלך ונדוע כי בלשון הש"ס אשכח פירוש מליאה ע"ד נפק דק ואשכח (ב"מ ד"א ע"ב) וזה נבא לביאור הפ' שלפניו לור ילדך תשי פירוש האז שהולידך במע"ט ראוי לך לשכח ואז ותשכח כו' פירוש תמלא את השי"ת ויתאו המלך יפך ויחישב שינוי הלשון מן תשי לתשכח ודפס"ח: (אור לדיקים פ' האינו)

לחוד"מ ולמוצש"ק זה שנים לא כבירים אשר הנציגו בכמה מקומות שלא לומר בתפלת מעריב ברוך ה' לעולם או"א. במול"ש ובחוד"מ וקל"ה הוסיפו בימים סק"א גם חמנון ולא נמלא לזה שום מקום מולא לא צנגלה ולא בנסתר. וכבר שמעתי מאיש מהימן מופלג בתורה שגם הרב החסיד הק' מו"ה מיכל זלטה"ה שהי' מגיד בכמה עיירות ה' לועג ע"ז. ואני באוני שמעתי מהה"ג הק' דק"ק בועשטאטש (בעהמ"ס דעת קדושה) זלטה"ה שהי' מרעיש ע"ז בקול ושלח לכמה עיירות שלא ינהגו בן רק לומר תניד ואמרו לי טעם הגון ע"פ התורה תקלר היריעה מהכיל ואכ"מ להאריך: (ס' שיון תפלה. בסידור) סליק פ' ואינו

פרשת וזאת הברכה

ויאמר וגו'. מימינו איש דת לבו. במס' בילה (דכ"ח ע"ב) תנא משמיה דר"מ מפני מה ניתנה תורה ל ישראל מפני שהן עוין תנא דבי רבי ישמעאל מימינו איש דס' למו אמר הקב"ה ראוי ה'לו שתנתן להם דת איש. שמעתי בשם הה"ק ר' יחיאל מיכאל מ"מ דק"ק קאלק זלטה"ה. דלכאורה קשה שמצינו שקיים אברהם אבינו ע"ה אפי' עירובי תבשילין עד שלא ניתנה (יומא דכ"ח ע"ב) כי הסברה נותנת כמו שאין אנו לריכי' ללמוד להגות דברים גשמיים כארילי' וסחי' בעת שהאדם רעב ולמא. או כתאות המשגל ודומיהן כי טבע הוגה שבה מעצמו על שכל הנריך לגופנות כן הי' ראוי שתבא הגשמה על השכל הרוחני לקיים כל הרמ"ח עשין ושס"ה לא תעשה שהוא טבע הגשמה שהיא חלק ממעל ואוריינתא וקב"ה תד הוא וראוי' היא הגשמה שתבא בעלמה על כל השכליות התורה והראי' כמו שבה אברהם אבינו מעלמו על כל השכליות התורה שנעשו שני כליותיו כשפי' העיני' החמה ובה על כל התורה (אבות דר"ג פל"ג) ותיך הרב הג"ל דבדואי אס הי' ה'זם עומד בלדקו ולא הי' חוטא כלל הי' הזדככות הגשמה כל כך מעולה עד שהי' בא

מִזֵּד הַזִּדְכּוֹת הַשְּׁכָל עַל כָּל הַתּוֹרָה כִּי כָל עוֹן וְכָל חַטָּא פּוֹגֵם לְנַשְׁמָה וּמִטְמֵס אֶת עֵינֵי וְלִבָּה הַרוֹחֲנִיּוֹת עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִבָּא עַל שׁוֹם שְׂכַל רוּחִי . יח"א לֹא יִתְּנֶה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל רִ"ל לֹא הִ' לִרְיָךְ לִיתֵן לֵהֶם הַתּוֹרָה מִזֵּד הַשְּׁמַעֲנִיּוֹת כִּי מִזֵּד הַשְּׁכָל הִ' רִאשִׁית יִשְׂרָאֵל לִבָּא עַל כָּל הַתּוֹרָה מִזֵּד נִשְׁמֻתֵיהֶם הַזֹּכֶה וְהַקְדוּשָׁה אֵלֶּה מִפְּנֵי שֶׁהֵם עֲשִׂים וְטֹבֵעַ הַעֲזוֹת לַחֲטוֹא וְזוֹה פּוֹגֵם נִשְׁמַת' עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִבָּא לְיָדֵי שְׂכָלִיּוֹת הַתּוֹרָה מִזֵּד הַשְּׁכָל וְלִכְךָ הִ' לִרְיָךְ לִיתֵן לֵהֶם מִזֵּד הַשְּׁמַעֲנִיּוֹת . עכ"ל הַרֵב הַנִּלְ . (אֲהַבֶּת דּוּדִי עַל שִׁיר הַשִּׁירִים ע"פ עַד שִׁיפּוֹחַ הַיּוֹי) :

וְכֵן לִיקוּטֵי יִקְרִים כ' ח"ל מִפְּנֵי מַה יִּתְּנֶה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי שֶׁהֵם עֲשִׂים וְקִשָּׁה מִפְּנֵי מַה יִּגְרַעוּ יִשְׂרָאֵל מִשָּׂאֵל ע' אֲמוֹנוֹת שֶׁהִקְשָׁה מִפְּנֵי מַה יִּתְּנֶה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל וְעוֹד קִשָּׁה הֵלֵךְ חֹזֵר הַקִּבְצָה עַל כָּל ע' אֲמוֹנוֹת וְלֹא רָלוּ לִקְבְּלוּ וְיִתְּרֵךְ הַרֵב מִמֶּה בִּיכָל וְזִקְלָהִיָּה דִּהְיֵי מִפְּנֵי מַה יִּתְּנֶה הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל הֵלֵךְ בִּלְאִ"ה הִ' לֵהֶם לְיִשְׂרָאֵל לְקִיּוֹם אֶת כָּל הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁקִּיּוּמוֹ אֲבוֹתֵיהֶם שְׁמָלִיּוֹ שְׁקִיּוֹם אֲבִירֵי עֲדֵינֵי עִירֻצֵי תַּשְׁבִּילִין וְכֵן אֲדָם וְנָתַן וְשֶׁסָּה' קוֹדֵם מִתֵּן תּוֹרָה מִלִּישׁ שְׁקִיּוּמוֹ כָּל הַתּוֹרָה (ע"י) וְיִקְרַע פֶּצֶד סִי ט' וְע"י תִּדְרָא"ר פ"ו) וְעוֹד הֵלֵךְ מִזֵּד הַשְּׁכָל חַיִּיב אֲדָם לְקִיּוֹם כָּל הַתּוֹרָה מִפְּנֵי שֶׁהַתּוֹרָה הוּא קִיּוֹם וְכִדְרִיתָהּ הַנִּשְׁמָה שֶׁהֵם רִמָּ"ח מִלּוֹת ע"י גַּד רִמָּ"ח אֲבִירֵי הַנִּשְׁמָה וְשֶׁסָּה' מִלּוֹת לִ"ת שְׂכָחוּרָה הֵן גַּד שֶׁסָּה' גִּירֵי הַנִּשְׁמָה וְכֵן שְׁקִיּוֹם הַגּוֹף הוּא הַמֵּאֲכֵל וְכִיּוֹלָא כִּזֶּה וְכִדְרִיתָהּ הַגּוֹף לֹא הִ' לִרְיָךְ הַקִּבְצָה לִיתֵן תּוֹרָה (וְהַגֵּב' ע"י) הַאֲדָם וְהוּא יִקְיֵם הַאֲדָם אֶת כִּדְרִיתָהּ הַגּוֹף מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִזֵּד הַשְּׁכָל וְח"ל תּוֹרָה לִהְיוֹת הַגּוֹף אֶ"כ גַּם הַתּוֹרָה לֹא הִי מִן הַלּוֹרֶךְ לִיתֵן לֵהֶם כִּי הִי מִקְיָמִים ג"כ אֶת הַתּוֹרָה מִמַּמַּת קִיּוֹם הַנִּשְׁמָה כִּי הַתּוֹרָה הוּא תִּיּוֹת הַנִּשְׁמָה ג"כ וְלֹא אָמַר מִפְּנֵי שֶׁהֵם עֲשִׂים ר"ל שְׂחֹמֵר הַגּוֹף וְיִהְיֶה ר' הֵם מִסָּךְ מִבְדִּיל לִכֵּן הַלּוֹרֶךְ הַשִּׁי לִיתֵן לֵהֶם הַתּוֹרָה בְּפִרְעוֹתָיו וְע"י לִימוֹד יִקְיֵמוּ כָּל הַתּוֹרָה כ"א מִהֵם עכ"ל

וְחֻצַּת לִיְהוּדָה וְכו' עַד עוֹזֵר מִלְּרִיּוֹ תִּהְיֶה וְקִשָּׁה לְמַה בִּיקֵּשׁ דּוּחָא עַל יְהוּדָה וְלֹא עַל זוֹלָת וְאָמַר הַהִקְדָּמָה לֹא בִּשְׁם אֲבוֹתֵי הַה"ק ר"מ כִּי תִקְנֶה עֲבָד עֲבָרִי כְּשֶׁאֲדָם רֹוֹה לְקִטּוֹת עֲבָדוֹת וְגַם הִפִּי כֹאֵן כִּךְ וְחֻצַּת לִיְהוּדָה הִינּוּ כְּשֶׁרֹוֹה לְקִטּוֹת עֲבָדוֹת שֶׁל יְהוּדֵי הִינּוּ תְּשׁוּבָה וְיִאֲמַר מִשֶּׁה בִּיקֵּשׁ מִשֶּׁה מִהַשִּׁי"ת שִׁסִּיעַ לוֹ לִהְיוֹת עִם עַמּוֹ בִּלְא עֲבִירֹת שִׁיעֲשׂוּ תְּשׁוּבָה שְׁלִימָה יִדִּי וְרַגְלִי וְיִדִּי לִשׁוֹן רְשׁוֹת כְּמִ"ס (רַשִּׁי בַּמִּדְבָּר לִ"א) וְיִקַּח אֶת כָּל אֲרָצוֹ מִיָּד הִינּוּ מִרְבּוֹת הִינּוּ שֶׁבִּיקֵּשׁ שִׁי"ה לוֹ רְשׁוֹת בְּשָׁכַל שְׁלוֹ רֵב שֶׁלֹּא יִלְעָרֵךְ לְלִדְקֵי לְשֶׁאִיֵּל עֲלֶה לַעֲבָדוֹת הַבּוֹרָא אֵלֶּה שִׁי"ה יִדִּי בְּשָׁכְלוֹ שֶׁל עֲבָדוֹת הַבּוֹרָא וְעוֹד מִלְּרִיּוֹ תִּהְיֶה הִינּוּ שִׁיעֲזוֹר לוֹ שִׁינָל מִלְּרִיּוֹ הַמִּפְתִּים אוֹתוֹ לַעֲבִירָה ח"י וְכֹא לִשׁוֹן גּוֹאֵל אֶ"ס . (תַּפְּאֶרֶת לְכִי זֹאכ בִּשְׁם אֲבוֹתֵי הַה"ק ר"מ זִלְלָהִיָּה ז"ע) :

וְיִקְבֵּר אוֹתוֹ בְּגִי וְג' . בְּגִי דִין חֶסֶד אֵלֶּף כִּי הֵאֱלָף מוֹרָה עַל הָאוֹר הַגְּדוֹל עֵינֵי פְּסִיקָתָא עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת בְּשֶׁעָה שֶׁהַקִּבְצָה נֹתֵן לְלִדְקֵי אֹרֵי אִינוֹ נֹטְלוֹ מִמֶּנּוּ עַד שִׁיּוֹרֵד עֵינֵי בְּכָבֵד דְּאָמַר ר"ש בֵּן יוֹחָאי שֶׁאֵם תִּקְבֵּץ נִקְבֵּץ קֶטֶן מִן קְבוּרָתוֹ שֶׁל מִשֶּׁה כְּמַחֲסֵת בְּדִקּוּיֹת אֵין כָּל הַעוֹלָם כּוֹלֵו יִכּוֹלִין לַעֲמֹוד בְּאוֹרָה וְאֵם כִּךְ נִקְבֵּץ מִקּוֹם קְבוּרָתוֹ מַה הוּא וְאֵם כִּךְ קְבוּרָה מִשֶּׁה עֲלָמוֹ הוּא ע"ס וְלֹא מִחַמַּת שֶׁנִּסְתַּם מֵאִדּוֹ אֹרֵר הַגְּדוֹל שֶׁל מִשֶּׁה וְאֵין מִמֶּנּוּ גִּלּוֹי אֲפִילוֹ נִקְבֵּץ קֶטֶן לִכְךָ חֶסֶד כֹּאֵן הֵאֱלָף שֶׁל אֹרֵר לֹמַר שֶׁלֹּא נִתְגַּלֵּה הָאוֹר הַרֵב שֶׁל מִשֶּׁה עַד לַעֲתִיד וְיִקְבֵּר אֲחִיו בְּגִי בְּגִי שֶׁעָשָׂה אֹרֵר הַפְּטִיעַ דִּדְעָה דְּמִשֶּׁה בְּזִרְךָ מוֹאֵב שְׂבִיל עֲלִיָּן דְּמִשֶּׁה יִסּוֹד דְּאֲבָא שְׁעֵר הַחֲמִשִּׁים נִקְרָא אֲרָץ מִדְרִיגָה הַתַּחֲתוֹנָה אֲרָץ מִמַּשׁ אֵין שֶׁל מוֹאֵב מ"ט שְׁעָרִים כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַקְּדוֹשׁ רַבִּי בִּיכָל מוֹלֵאמִישׁוֹב לְמוֹרֵי דּוּדֵי רַבִּינּוֹ צִבִּי בְּחֻצוֹן לִיל' גַּם אֲנַחְנוּ בְּגֵן עֵדֶן כְּשֶׁאֲנוּ עוֹלִין בְּכָל עֲלִיָּה אֲנַחְנוּ עַל אֲרָץ חֲדָשָׁה כְּמוֹ שֶׁאָמַר מִרְן הַבְּעִשְׂוֹת שֶׁעָר הַחֲמִשִּׁים הַתַּחֲלֵה חֲדָשָׁה לִילְךָ עוֹד מ"ט שְׁעָרִים

שערים עליונים נדמה לו הם למטה ותחתונים נדמה לו כאלו הוא מלמעלה. (היכל הברכה לה"ק מקאמארכא פ' ברכה):
 ובס' תפלה למשה פ' נך מדורו הה"ק ר' משה זללה"ה מסאמבור כ' ח"ל כאשר שמעתי מאחי אמ"ו (הגה"ק רבינו זבי הירש מזידיטשוב) שלי"ט. ח"ל שאמר פעם אחת ראה את הה"מ דק' זלאטשוב בחלום ויפיר לאחי שיחי' שמים שנפטר מגולם הזה מעלין אותו מעולם לעולם ולכל עולם שמעלין נשמתו הקדושה נראה לו שהוא על הארץ וראה על גבו שמים וכשמעלין אותו לעולם עליון נעשו השמים שראה עד אהה ארץ ורואה על גבו שמים נבזהים כן הוא מיום פטירתו בכל יום שמעלין אותו מעולם לעולם עליון על דרך זה נעשה משמים שבועולם תחתיו ארץ בעולם עליון ע"כ ודפתי":

שיר השירים

ידיו גלילי זרב. שמעתי מהמנוח הרב הג' הסהיד מו"ה יצחק זללה"ה אבד"ק פרישסחא הכוונה היינו ששתי ידי יד הגדולה והיד הרמה המרומזין על חסד ורחמים המה מסבבים את היד השלישי הוא היד החזקה ועי"ז נכלל דין בחסד ורחמים וזו גלילי זה כי זה מורה על דין כי משפון זהב יאחה (איוב ל"ז) משפון תפתח כו' (ירמ' א') ואותיות זהב מגוללין מבשרים ומאחור בשתי ידיים כי לפני אות ו' הוא ו' ולאחר ו' הוא ח' עולה למספר יד וגם קודם ה' הוא ד' ולאחר ה' הוא ו' וקודם ב' הוא א' ולאחר ב' הוא ג' וגמלא פעם ב' מספר יד הרי עזהב שהוא יד החזקה הוא מגולל בשתי פעמים יד הגדולה ויד הרמה והמה חסד ורחמים ע"כ דפתי": (כתב יד מבטמ"ס עהר רעיונים) (ואולי יש לכון בזה כוונת מהרש"ל בשבת ד"ל: המאסף)

קהלת

(קפ"ה ד'). אל תבדל על פיך וגו' כי האלהים בשמים ואתה על הארץ ע"כ ידיו דבריד מעשים ר"ל כשתשוב בדעתך שיחברך שמו הוא בשמים ואינו שומע דיבורך אזי תמטע בדברים משא"כ כשתדע דיבורך שיחברך מלא כל הארץ כבודו ולא תזון יראתך מיתברך אזי מותר לך להרבות דיבורי' שבדאי לא תדבר שום דיבור נגד ראוט יתברך: (ס' אמתת בנימין על קהלת בשם הרב הקדוש רי"ם מ"מ זולאטשוב)

שמואל א

(יב) בילא ימוש ד' את עמו בעבור שמו הגדול, פי' שיש להקב"ה שם שנקרא גדול על שם שנותן חסדים וגדולה לאנשים ואין טובה בל לעולם אלא בשביל ישראל לכן לא יקום עמו כו מה יעשה לשמו הגדול: שמעתי ממז"ר [הה"ק רי"ם זולקין]: (ס' ארץ החיים מבעל באר מים חיים בלקוטים ישיב א').

ישעיה

(קפ"ה ו'). וקרא וגו' ואמר קדוש קדוש קדוש וגו'. כשמקדשים את השלשה היינו מוח